



Wiadomości **Uniwersyteckie**

4 | Wydarzenia

Stale dążymy do doskonałości badawczej. Rozmowa z rektorem prof. dr. hab. Radostawem Dobrowolskim

28 | Nauka i ludzie

Dyplomacja naukowa. Rozmowa z dr. Moniką Szkartat i dr. hab. Michałem Łuszczukiem, prof. Uczelni

60 | Kartka z kalendarza

Pożegnanie prof. Kazimierza Goebela



Wizyta delegacji z Uniwersytetu Palackiego, 7-9.07.2022 r.

Fot. Bartosz Proff



Spotkanie Zespołu ds. pomocy Ukrainie, 15.07.2022 r.

Fot. Bartosz Proff

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 17** | Nasze sukcesy
- 20** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 28** | Dyplomacja naukowa. Rozmowa z dr Moniką Szkarłat i dr. hab. Michałem Łuszczukiem, prof. Uczelni
- 33** | Archeologia na A+
- 36** | Bezpieczeństwo energetyczne Polski – szanse i wyzwania. Rozmowa z dr. hab. Janem Chadamem, prof. Uczelni
- 39** | Jesteśmy zgranym teamem. Rozmowa z Wirginią Gieryng-Wójtowicz – dyrektorem Centrum Promocji UMCS
- 42** | Nagrody i wyróżnienia są dla mnie ukoronowaniem codziennej pracy. Rozmowa z dr hab. Beatą Podkościelną, prof. Uczelni

WYDARZENIA NAUKOWE

- 45** | V Ogólnopolska Konferencja Metodyczna pt. „Problematyka pomiarów i opracowań elementów meteorologicznych”
- 46** | VII Międzynarodowa Konferencja Conradowska na UMCS
- 49** | Prorektor Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego gościem Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS
- 50** | Cykl webinarium „Horyzonty Edukacji Medialnej, Informacyjnej i Cyfrowej”
- 52** | 8. Festiwal Stolica Języka Polskiego w Szczebrzeszynie
- 55** | Wizyta studyjna w Reykjavíku
- 56** | 30. Kolokwia Psychologiczne PAN w Instytucie Psychologii UMCS

- 57** | Gry i dyskurs o grach z perspektywy mediolingwistycznej
- 58** | Laureaci X edycji Stypendium im. Leopolda Ungera
- 58** | Nowa inicjatywa historyków pn. „Czytanie krajobrazu kulturowego...”
- 59** | Dziennikarstwo jakościowe – jest albo nie? Oto jest pytanie

KARTKA Z KALENDARZA

- 60** | Śp. prof. dr hab. Kazimierz Goebel
- 61** | Mowa pogrzebowa prorektora prof. Arkadiusza Berezyna na uroczystości pogrzebowej prof. Kazimierza Goebela
- 62** | Profesor Kazimierz Goebel (1940–2022)
- 65** | Przyjazny rektor
- 66** | Jan Gurba – człowiek Uniwersytetu
- 69** | Profesor Marek Żmigrodzki (1946–2022)
- 70** | Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Roku Botaniki i stulecia Towarzystwa

SPRAWY STUDENCKIE

- 76** | Wydarzenia naukowe i promocyjne w katedrach anglistycznych
- 76** | Szkolenia pomiarowe dla studentów

NASI ABSOLWENCI

- 77** | Praca nie z tej ziemi
- 78** | Program Absolwent rośnie w siłę
- 78** | Zjazd historyków UMCS – rocznik 1972

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 79** | „Psi żywot najemnika” autorstwa Grzegorza Miściora
- 79** | Nowy numer „Koła Historii”

ŻYCIE KULTURALNE

- 80** | ZTL UMCS na Bałkanach



Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichońska, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny), Klaudia Olender, Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skaficka

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Agnieszka Gryglicka, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski,

Ihor Kulisnichenko, Eliza Komierzyńska-Orlińska, Marta Kostrzewa, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Obara-Pawłowska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <https://dtp.academicon.pl/>

Druk: Akapit

Nakład: 550 egzemplarzy

Okładka: fot. Bartosz Proll

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Stale dążymy do doskonałości badawczej

Rozmowa z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim

Jak Pan ocenia wyniki UMCS w tegorocznej ewaluacji dyscyplin naukowych? Czy były jakieś zaskoczenia, rozczarowania?

Wyniki tegorocznej ewaluacji są bardzo satysfakcjonujące dla UMCS, dlatego że przygotowaliśmy się do niej przez długi czas niezwykle skrupulatnie i metodycznie. To zasługa całego grona pracowników, którzy mieli świadomość wyzwań wiążących się z ewaluacją. To jest też dobry moment, żeby podziękować zarówno władzom instytutów, przewodniczącym rad dyscyplin naukowych, jak i wszystkim pracownikom badawczo-dydaktycznym, administracyjnym i technicznym zaangażowanym w proces ewaluacji, którzy bardzo poważnie i rzeczowo do tego wyzwania podszli, ze świadomością, że wyniki powinny przełożyć się na większy prestiż Uczelni i danej dyscypliny oraz spodziewany wyższy poziom finansowania.

Przypomnę, że na tym etapie, po upublicznieniu wyników ewaluacji przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, UMCS ma jedną najwyższą kategorię A+, osiem kategorii A, jedenaście kategorii B+ i trzy kategorie B. W tej chwili rozpoczęliśmy proces odwoławczy. Przewodniczący sześciu dyscyplin wraz ze współpracownikami uznali, że ich wyniki ewaluacyjne są z różnych przyczyn niesatysfakcjonujące i wystąpili do Komisji Ewaluacji Nauki o ponowne przeanalizowanie ich raportów samooceny oraz dodatkowych wyjaśnień. Większość zastrzeżeń dotyczy kryterium trzeciego, ale zdarzają się też uwagi i wątpliwości dotyczące kryteriów pierwszego i drugiego.

Cztery dyscypliny – językoznawstwo, nauki o Ziemi i środowisku, nauki chemiczne oraz nauki o polityce i administracji – odwołują się od kategorii B+ z nadzieją, że po ponownym przeanalizowaniu danych zostanie im przyznana kategoria A, na co bardzo liczymy.

Z kolei spośród trzech dyscyplin w kategorii B od decyzji odwołały się dwie. Są to filozofia i informatyka techniczna. Jestem dobrej myśli, że te odwołania również zostaną pozytywnie rozpatrzone.

Mam wiele satysfakcji, że wizja władz rektorskich związana z postawieniem na naukę i zrównoważony rozwój dydaktyki oraz działań związanych z komercjalizacją wyników badań przynosi w naszej Uczelni zakładane efekty. Ta polityka doskonale się sprawdza. To wynik wzajemnego zaufania, częstych spotkań i rozmów z władzami instytutów oraz pracownikami, ale również kompleksowego systemu motywacyjnego, który wdrożyliśmy i będziemy rozwijać, aby efekty związane z pracą naukową docenić również w wymiarze finansowym. Wyniki ewaluacji pokazują również, że jest to dobra droga, mimo że wyboista, trudna i nastawiona na długofalowe działanie. Dlatego już teraz można mówić o satysfakcji z dobrze wykonanej pracy, ale myślę, że ten wynik końcowy będzie jeszcze lepszy.

Na co przekładają się wyniki ewaluacji?

Wyniki ewaluacji w pierwszej kolejności przekładają się na prestiż Uczelni. To jest coś, co wizerunkowo stawia Uniwersytet w komfortowej sytuacji. Dzięki temu możemy określić, w których dyscyplinach prowadzimy badania na tym samym poziomie, na jakim robią to np. Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński czy Uniwersytet Wrocławski, a w których jesteśmy lepsi od innych, dotychczas najlepszych uczelni w Polsce. Przekładają się także na finansowanie. Te dwa elementy są ze sobą ściśle powiązane. Nie ma się co oszukiwać, że bez istotnego wsparcia finansowego ten sukces ewaluacyjny byłby możliwy.

Na marginesie podkreślę, że czuję podwójną satysfakcję, że wyniki ewaluacji stawiają nas na równi z uni-

wersytetami z grupy uczelni badawczych. Przypomnę, że w UMCS oceniane były 23 dyscypliny, tj. największa liczba dyscyplin spośród wszystkich publicznych uczelni Lublina). Spośród ocenianych dyscyplin jedna otrzymała kategorię A+ i aż osiem otrzymało kategorię A. To absolutnie powód do dumy. Jednocześnie rodzi to frustrację, ponieważ wartość finansowa tych punktów ewaluacyjnych u nas była znacznie niżej wyceniona i finansowana niż w uczelniach, które otrzymują ekstraordynaryjne finansowanie z tytułu przynależności do programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB).

Tegoroczna ewaluacja wzbudziła wiele kontrowersji m.in. z powodu kryterium wpływu na otoczenie czy zmian na liście czasopism punktowanych. Jak Pan ocenia zastosowany system oceny?

Ewaluacja zawsze wzbudza pewne kontrowersje i wywołuje liczne dyskusje w środowisku naukowym. Im wcześniej zostaną określone jasne reguły i zasady ewaluacyjne, tym lepiej dla ich realizacji. To, co wzbudzało kontrowersje, odnosiło się rzeczywiście do zmian na liście czasopism punktowanych oraz kryterium wpływu społecznego badań naukowych, inne – finansowania bardzo licznych publikacji w tzw. czasopismach drapieżnych (*predatory journals*). Jestem zwolennikiem transparentności zasad w każdym wymiarze, w tym także w ewaluacji. Mam świadomość pewnych trudności z określeniem jednoznacznych, niebudzących wątpliwości punktów przyznawanych w pierwszym kryterium czasopismom z grupy nauk ścisłych i przyrodniczych, bo myślę, że tutaj współczynnik wpływu (Impact Factor) powinien wyznaczać pozycję punktową. Wiem, że dużo trudniej jest to zrobić na poziomie nauk społecznych i humanistycznych. W związku z tym jest to pewne pole do instrumentalnych przesunięć. Nie należę do zwolenników takiego mechanicznego ustawiania listy rankingowej czasopism. W moim odczuciu powinno to być oparte na jasnych, niebudzących w środowisku naukowym zasadach, tak żeby nie rodziło niepotrzebnych kontrowersji.

Kolejna ewaluacja zaplanowana jest na 2026 r. i obejmie lata 2022–2025. Czy patrząc na wyniki tegorocznej ewaluacji, widzi Pan szansę dla UMCS na zawalenie o status uczelni badawczej?



Fot. Janusz Proń

Naszym celem jest dążenie do doskonałości naukowej, dydaktycznej oraz w każdym innym wymiarze funkcjonowania Uniwersytetu. Trzeba jednak mieć świadomość tego, że nie zależy to wyłącznie od determinacji władz Uczelni i mobilizacji członków społeczności akademickiej. W największym stopniu zależy to od uregulowań formalno-prawnych, które są konstruowane na poziomie ministerialnym i wiążą się z finansowaniem nauki w Polsce.

Czuję duży dyskomfort z powodu tego, że mimo naszych pozytywnych efektów ewaluacyjnych uczelnie z grupy badawczych, które uzyskały nieco gorsze wyniki od nas, będą jeszcze przez okres kilku lat, do 2026 r., finansowane nadzwyczajnie. Jak będzie wyglądało finansowanie uczelni w przyszłości?

Jaka będzie dystrybucja środków na naukę? Wszystko zależy od uregulowań prawnych konstruowanych na poziomie ministerstwa. Niezależnie od tego staram się podchodzić do różnych wyzwań nie koniunkturalnie, ale systemowo i z pewną rozważą. Myślę, że niezmiennie pozostaje to, że naszą ambicją powinno być dążenie do doskonałości w każdym wymiarze. W związku z tym musimy wykonywać dobrze swoją pracę, z nadzieją, że znajdzie to uznanie wśród decydentów, zwłaszcza w wymiarze dodatkowego finansowania nauki.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Wyniki ewaluacji jednostek naukowych UMCS

Szanowni Państwo, wyniki oceny jakości działalności jednostek naukowych mają kluczowe znaczenie dla ich rozwoju, a także prestiżu i oddziaływania w środowisku akademickim. Opublikowane wyniki parametryzacji odzwierciedlają rangę naukową Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i są dużym sukcesem wszystkich pracowników zaangażowanych w działalność badawczo-rozwojową Uczelni. Spośród 23 ocenianych dyscyplin naukowych UMCS uzyskał najwyższą kategorię (A+) w dyscyplinie archeologia, osiem kategorii naukowych A (historia, literaturoznawstwo, nauki fizyczne, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o kulturze i religii, nauki prawne, sztuki muzyczne, sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki), jedenaście kategorii B+ i trzy kategorie B. Uzyskane wyniki plasują nas w grupie uniwersytetów z największą liczbą kategorii A, a także na najwyższej pozycji wśród lubelskich uczelni. O skali osiągniętego sukcesu i prowadzonych prac świadczy fakt, że UMCS poddał się ewaluacji aż w 23 dyscyplinach naukowych, tj. w największej

liczbie dyscyplin spośród wszystkich publicznych uczelni Lublina (Uniwersytet Medyczny w Lublinie ewaluowano w trzech dyscyplinach, Uniwersytet Przyrodniczy i Politechnikę Lubelską – w siedmiu, zaś KUL – w czternastu). Ostatnie dwa lata upłynęły na intensywnej aktywności naukowej naszych akademików. Wymienione zestawienie oceny jakości działalności jednostek naukowych pokazuje, że UMCS – oprócz kształcenia kadr na wysokim poziomie i wysokiej jakości prowadzonej dydaktyki – jest również bardzo dobrą jednostką naukową, prowadzącą badania oraz oddziałującą na otoczenie społeczno-gospodarcze w różnorodnych dyscyplinach. Cieszy fakt, że wyniki tegorocznej ewaluacji pokazują rosnącą dynamikę i znaczną poprawę jakości badań w naszym Uniwersytecie. Mamy także świadomość występowania obszarów, które powinny zostać udoskonalone. Dyrektorzy części instytutów UMCS podejmują starania zmierzające do podwyższenia kategorii naukowej w obecnej ewaluacji w drodze odwołania, co daje nadzieję na jeszcze wyższą pozycję naszej Uczelni w prezentowanym zestawieniu.

Kolegium władz rektorskich UMCS



Powstaje Centrum Badawczo-Rozwojowe Technologii Światłowodowych dla Przemysłu

Spółka IPT Fiber rozpoczyna budowę Centrum Badawczo-Rozwojowego Technologii Światłowodowych dla Przemysłu w Lubartowie. Inwestycja powstaje dzięki wsparciu Unii Europejskiej w ramach dofinansowania z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. Ta wyjątkowa inicjatywa stanowi znaczący krok w procesie rozwoju i komercjalizacji technologii światłowodów wielordzeniowych. Badacze z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej mają w tym swój istotny wkład.

Symboliczna uroczystość związana z rozpoczęciem prac nad budową centrum odbyła się 30 sierpnia w Specjalnej Strefie Ekonomicznej – Podstrefa Lubartów oraz Urzędzie Miasta Lubartów. Podczas wydarzenia władze rektorskie UMCS reprezentowali rektor prof. Radosław Dobrowolski oraz prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. Dorota Kołodyńska. Obecni byli również specjaliści z Pracowni Technologii Światłowodów UMCS: Krzysztof Poturaj oraz Mariusz Makara, a także przedstawiciele władz państwowych, samorządowych i lokalnych.

Podczas spotkania zaprezentowane zostały plany budowy inwestycji oraz przedstawiono rozwój spółki IPT Fiber i technologii światłowodów wielordzeniowych. Centrum powstaje dzięki połączeniu wiedzy wielu ekspertów i inżynierów zajmujących się projektowaniem światłowodów oraz wiodącego producenta urządzeń ich wytwarzania.

IPT Fiber ma na celu komercjalizację polskiej unikatowej technologii światłowodów wielordzeniowych, zaś zamiarem twórców jest wprowadzenie na rynek światowy polskiego produktu – światłowodu siedmiordzeniowego. Innowacyjny światłowod został opracowany przez naukowców i inżynierów z rodzimej kadry naukowo-badawczej wyspecjalizowanej w obszarze fotoniki światłowodowej, która kontynuuje dzieło rozpoczęte przez lubelskich pionierów z UMCS – twórców polskiej szkoły światłowodowej.

Podczas wydarzenia rektor prof. Radosław Dobrowolski deklarował wsparcie w kształceniu specjalistycznych kadr dla przemysłu zaawansowanych technologii. Z kolei prezes IPT Fiber Krzysztof Witoń podkreślał: *Bez*



Fot. IPT Fiber

wieloletniej pracy lubelskich naukowców z UMCS oraz współpracy z kluczową polską kadrą naukowo-badawczą z dziedziny fotoniki światłowodowej nie mielibyśmy dziś światłowodu wielordzeniowego oraz światowego rekordu transmisji danych. Jestem ogromnie wdzięczny naukowcom i inżynierom, którzy od lat prowadzą zaawansowane badania, oraz rektorom lubelskich uczelni za okazane wsparcie i deklarację współpracy. Lublin posiada ogromny potencjał ludzki i akademicki, który zamierzamy wykorzystać przy budowaniu przyszłych kadr.

Warto podkreślić, że Pracownia Technologii Światłowodów UMCS pod kierownictwem dr. hab. Pawła Mergo, prof. UMCS realizuje obecnie w konsorcjum naukowo-przemysłowym IPT Fiber i naszego Uniwersytetu projekt pn. „Ontario – innowacyjna technologia wytwarzania światłowodów specjalnych”. Koncept dotyczy opracowania technologii przemysłowej produkcji różnych rodzajów światłowodów specjalnych. Stworzenie i wdrożenie jej pozwoli na radykalną redukcję kosztów, poprawę jakości wyrobów i opracowanie nowych rodzajów światłowodów oraz ich wprowadzenie do zastosowań telekomunikacyjnych i czujnikowych.

Katarzyna Skątecka

Kolejne inicjatywy Związku Uczelni Lubelskich

6 lipca w Trybunale Koronnym odbyła się konferencja prasowa prezydenta Lublina oraz władz rektorskich uczelni wchodzących w skład Związku Uczelni Lubelskich.

Podczas spotkania z dziennikarzami ogłoszono cztery nowe inicjatywy Związku Uczelni Lubelskich, takie jak: Akademicki Budżet Partycypacyjny ZUL, Interprojekt, Wirtualna Karta Biblioteczna ZUL i Staż Za Miedzą, a także wręczono statuetki Wybitny Student Związku Uczelni Lubelskich 2022 przyznane najlepszym studentom i studentkom z poszczególnych uczelni tworzących związek.

W wydarzeniu udział wzięli: dr Krzysztof Żuk – prezydent Lublina, prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS, prof. dr hab. n. med. Wojciech Załuska – rektor Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk – rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i dr hab. inż. Paweł Drożdżel – prorektor ds. studenckich Politechniki Lubelskiej.

Na wstępie głos zabrał prezydent miasta dr Krzysztof Żuk: *Akademickość to strategiczny filar Lublina, nasza marka i znak rozpoznawczy. Obecność szkół wyższych w mieście znacząco wpływa na rozwój we wszystkich obszarach. Od ponad dekady stymulujemy trójstronną współpracę pomiędzy miastem, uczelniami i biznesem, a jej kontynuację zakłada Strategia Lublina na kolejne lata. W wymiarze praktycznym przyniesie to wspólne projekty i programy wspierające rozwój inteligentnych specjalizacji lubelskiej gospodarki oraz umacniające akademicką pozycję Lublina.*

Rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski podkreślił znaczenie współpracy w ramach ZUL: *Musimy mieć świadomość, że aktywne funkcjonowanie Związku Uczelni Lubelskich to nie tylko dla środowiska akademickiego Lublina, ale również świetny przykład dla innych podmiotów, jak należy ze sobą współpracować. Prezentowane dzisiaj kolejne inicjatywy ZUL, przy wsparciu Miasta Lublin, pokazują bardzo dobrą współpracę uczelni zrzeszonych w związku w zakresie m.in. sfery badawczej, naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej. Aktywności te z pewnością wzmocnią nie tylko potencjał naszych uniwersytetów i miasta, ale również staną się przykładem dobrych praktyk dla innych uczelni.*

Podczas wydarzenia uhonorowani zostali także wybitni studenci, którzy w sposób szczególny wyróżnili

się wynikami w nauce oraz zaangażowaniem w działalność akademicką i społeczną. Statuetkę Związku Uczelni Lubelskich oraz stosowne listy gratulacyjne z rąk prezydenta Lublina i władz rektorskich otrzymali: Magdalena Piłat (Politechnika Lubelska), Aleksandra Ren (Uniwersytet Przyrodniczy), Mykhailo Zaslavskiy (UMCS) oraz Daria Żuraw (Uniwersytet Medyczny).

Nowe inicjatywy Związku Uczelni Lubelskich:

Akademicki Budżet Partycypacyjny ZUL

W ramach projektu organizacje studenckie, wydziały, instytuty, koła naukowe, ale także pojedynczy studenci i pracownicy mogą zgłaszać swoje pomysły i inicjatywy, które w przyszłości będą służyć środowisku akademickiemu miasta. Zgłoszone pomysły zostaną poddane analizie, a następnie odbędzie się głosowanie na każdej uczelni celem wyłonienia najbardziej pożądanego projektu. Projekty zgłoszone w roku 2022 realizowane będą w roku 2023.

Interprojekt ZUL

Konkurs ma na celu budowanie interdyscyplinarnych zespołów badawczych funkcjonujących w ramach ZUL, prowadzących prace laboratoryjne, których wyniki stanowią podstawę pozyskiwania funduszy zewnętrznych na dalsze prace badawcze. Z wnioskiem o finansowanie może wystąpić pracownik uczelni będącej członkiem ZUL, który złoży stosowne oświadczenie. Preferowane będą projekty zespołów, których uczestnicy reprezentują co najmniej trzy uczelnie stanowiące ZUL.

Wirtualna Karta Biblioteczna ZUL

Dzięki temu rozwiązaniu studenci, doktoranci i pracownicy uczelni będą mogli nieodpłatnie korzystać z zasobów bibliotek głównych uczelni na zasadach wzajemności.

Staż za Miedzą

Konkurs jest przeznaczony dla naukowców, którzy planują odbyć staż w jednej z uczelni wchodzących w skład ZUL. Ma na celu rozpoczęcie lub kontynuację badań naukowych oraz prac badawczo-rozwojowych.

Katarzyna Skatecka



Fot. Bartosz Prohl



Fot. Bartosz Prohl

UMCS solidarny z Ukrainą – podsumowanie

15 lipca odbyło się spotkanie podsumowujące dotychczasową pracę uczelnianego Zespołu ds. pomocy Ukrainie pod kierownictwem prorektora ds. ogólnych prof. Arkadiusza Berezy. Zaproszeni goście otrzymali z rąk prorektora oficjalne podziękowania za zaangażowanie w pomoc dla uchodźców z Ukrainy.

Od początku wojny w Ukrainie społeczność Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej zapewnia różne formy pomocy i wsparcia naszym sąsiadom zza wschodniej granicy w ramach akcji „UMCS – Razem dla Ukrainy”. Podjęte inicjatywy usprawiły i przyczyniły się do wypracowania korzystnych rozwiązań, dających uchodźcom szansę na kształcenie oraz bezpieczne życie w naszym mieście i regionie.

Już w pierwszych dniach rosyjskiej agresji na Ukrainę rektor prof. Radosław Dobrowolski powołał pełnomocnika ds. pomocy Ukrainie, którym została dr Alina Czarnacka, oraz Zespół ds. pomocy na Ukrainie. Na każdym wydziale zostały powołane osoby do kontaktu w sprawie pomocy dla Ukrainy.

Wszystkie realizowane inicjatywy na bieżąco prezentowane są na specjalnie utworzonej stronie internetowej (www.ukraina.umcs.pl). Znajdziemy na niej treści zarówno w języku ukraińskim, jak i polskim dotyczące działań Uczelni na rzecz Ukrainy oraz wielopłaszczyznowych form wsparcia pracowników, studentów i doktorantów UMCS pochodzenia ukraińskiego, a także uchodźców znajdujących schronienie w Lublinie. Dodatkowo w celu usprawnienia przepływu informacji związanych z aktualną sytuacją i ułatwienia kon-



Fot. Bartosz Prohl

taktu z ukraińską społecznością utworzono specjalny adres mailowy (ukraina@umcs.pl), obsługiwany w języku ukraińskim, rosyjskim, angielskim oraz polskim.

Na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich” wielokrotnie pisaliśmy o inicjatywach podejmowanych przez Uczelnię na rzecz Ukrainy i Ukraińców.

Klaudia Olender

Powołano Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną

5 lipca w Instytucie Historii UMCS została podpisana trójstronna umowa w sprawie powołania Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną przy naszym Uniwersytecie. W wydarzeniu wzięli udział: prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk, marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski, członek Zarządu Województwa Bartłomiej Bałaban, rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski oraz dyrektor Instytutu Historii dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS. Akt podpisania umowy poprzedziła promocja najnowszej książki prof. Andrzeja Przegalińskiego pt. *Zanim do Lublina zawitał wielki przemysł. Zarys dziejów gospodarczych miasta w epoce międzypowstaniowej (1831–1836)*.

Inicjator powstania Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS wskazał na przełomową rolę nowej jednostki: *W obecnych czasach historię może uprawiać każdy, zainteresowanie nią bardzo mocno się „rozlało”. Nie jest już dyscypliną uprawianą wyłącznie w uniwersytetach. Zwłaszcza że motywem do podejmowania tych badań jest pewien sentyment i fakt, że pochodzimy z określonego miejsca i staramy się poznawać jego historię. Przyszedł zatem moment, w którym warto koordynować tego typu działania, a Instytut Historii jest właściwą instytucją do tego, żeby dokonywać w tym względzie pewnego porządku, nie na zasadzie kontroli czy zastępowania kogokolwiek. Widzę rolę centrum jako ośrodka, który pokazuje, jak pewne rzeczy można robić lepiej, bardziej profesjonalnie (...)*.

Profesor podał również konkretne przykłady działań: *Jeśli ktoś zwróci się do nas z prośbą o zaopiniowa-*



Fot. Barisze Proff

nie projektu jakiegoś znaku samorządowego, chętnie to uczynimy. Jeśli ktoś zapyta nas, jaki jest potencjał w historii regionu, który można byłoby wykorzystać z punktu widzenia turystyki historycznej, podpowiemy, jak przygotować przewodnik z tym związany. Jak ktoś zechce zbadać historię swojej rodziny, podpowiemy, jak czytać księgi metrykalne. (...) Być może centrum stanie się takim miejscem wymiany informacji – „lokalsi” będą wpisywać i uzupełniać dane będące przedmiotem ich zainteresowań, a uzyskane ze źródeł, do których z różnych powodów profesjonaliści dotrzeć nie mogą.

Prezydent Krzysztof Żuk podkreślał: *W tym projekcie chodzi o sieciowanie współpracy w ramach naszych uniwersytetów z samorządami i kreowanie pewnych możliwości. Poza Instytutem Historii UMCS i znakomitymi naukowcami mamy bardzo dużo pasjonatów i ludzi, którzy tę lokalną historię tworzą na miejscu. Dziś historia staje się istotnym źródłem sukcesów w turystyce. (...) Miasto Lublin chętnie włączyło się w tę inicjatywę z wielu powodów. Po pierwsze, w swojej strategii mamy wyraźnie wpisaną akademickość Lublina (...). Po drugie, wydaje się, że to, co jest za nami: 700-lecie nadania praw miejskich Lublinowi, ale również 450-lecie podpisania unii polsko-litewskiej, zbudowało nie tylko wiedzę historyczną, ale wręcz dumę z tego, co osiągnęliśmy i niezależnie od naszych dramatycznych losów w późniejszym okresie mogą powiedzieć, że ta duma wśród mieszkańców jest wyraźnie widoczna.*

W podobnym tonie wypowiadał się marszałek Jarosław Stawiarski: *Pamiętajmy, że województwo lubelskie to było kiedyś centrum I i II Rzeczypospolitej. Teraz*



Fot. Barisze Proff

jest troszeczkę na peryferiach, na uboczu, ale jesteśmy w stanie pokazać piękną historię Polaków, którzy mieszkali na terenach dawnej Rzeczypospolitej, tu na obszarach dzisiejszego województwa lubelskiego. Lubelszczyzna to tygiel narodowościowy i kulturalny.

Rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski podziękował pomysłodawcom i realizatorom inicjatywy oraz władzom miasta i województwa lubelskiego za dotychczasową współpracę: *Cieszę się, że te deklaracje, składane zresztą z obu stron, mają wymiar aplikacyjny i urzeczywistniają się przy różnych okazjach. Ta inicjatywa doskonale wpisuje się w koncepcję i wizję wspólnego rozwoju. Jedną z misji Uniwersytetu, tą niezwykle ważną, jest otwarcie się na społeczeństwo. (...) Chodzi właśnie o to, żebyśmy pracowali nie dla siebie, ale dla innych i dzieliли się swoją wiedzą. Nawiązując do słów Pana Prezydenta, chcę powiedzieć, że im więcej pracy wkładamy w po-*

znanie historii, przyrody, środowiska, ekonomii danego miejsca i regionu, tym więcej odkrywamy nowych pól do dalszego zagospodarowania i zgłębiania.

UMCS odpowiada za powołanie i funkcjonowanie centrum w ramach struktur organizacyjnych Uczelni, a także koordynuje współpracę z przedstawicielami miasta i samorządu województwa. Porozumienie zakłada wspólną promocję realizowanych działań, udział w konferencjach naukowych oraz innych projektach naukowo-dydaktycznych związanych z centrum, współpracę w zakresie badań prowadzonych przez pracowników centrum oraz wzajemną politykę informacyjną. Działania te wpisują się realizację zapisów Strategii Lublin 2030 oraz Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r. przy wykorzystaniu potencjału naukowo-badawczego Instytutu Historii UMCS.

Katarzyna Skątecka

Wizyta kierownika Oddziału UNHCR na UMCS

21 lipca na UMCS gościł Marco Procaccini, nowy kierownik Biura Terenowego Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) w Lublinie.

Spotkanie dotyczyło sytuacji ukraińskich uchodźców w Lublinie i na Lubelszczyźnie. Podczas rozmowy zostały przedstawione różne formy działań i inicjatyw podjętych przez Uniwersytet w celu zapewnienia pomocy i wsparcia studentom, doktorantom, pracownikom UMCS pochodzącym z Ukrainy, a także uchodźcom znajdującym schronienie w Lublinie. Zostały także omówione możliwości współpracy między Uczelnią a UNHCR.

W spotkaniu uczestniczyli: prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, pełnomocnik rektora UMCS ds. pomocy Ukrainie dr Alina Czarnacka, kierownik Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych mgr Ryszard Straszyński oraz Marco Procaccini i Kamil Raczyński z UNHCR.

UNHCR (Agenda ONZ ds. Uchodźców) to organizacja działająca na rzecz ochrony praw i dobrobytu osób, które musiały uciekać z powodu wojen i prześladowań

na całym świecie. Celem UNHCR jest zapewnienie, by każdy człowiek mógł skorzystać z prawa do uzyskania azylu i bezpiecznego schronienia na terenie innego państwa. UNHCR chroni również bezpaństwowców. W Polsce UNHCR monitoruje przestrzeganie przez rząd międzynarodowych standardów prawa uchodźczego, prawa dotyczącego bezpieczeństwa oraz praw człowieka.

Klaudia Olender



Fot. Klaudia Olender

Wizyta delegacji rektorskiej Uniwersytetu Palackiego na UMCS

W dniach 7–9 lipca kolegium rektorskie Uniwersytetu Palackiego z Ołomuńca odbyło wizytę w naszej Uczelni. To kontynuacja i kolejny etap rozwijającej się międzynarodowej współpracy partnerskiej pomiędzy uniwersytetami.

W ramach spotkań delegacje władz rektorskich obydwu uczelni dyskutowały m.in. o rozwoju współpracy pomiędzy UMCS a Uniwersytetem Palackiego w sferze nauki, dydaktyki oraz kultury akademickiej. Jednym z kluczowych punktów programu wizyty było spotkanie z kierownictwem zespołu laboratoriów Centrum ECOTECH-COMPLEX, po których gości oprowadzili dyrektor centrum prof. Ryszard Naskręcki oraz dyrektor Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska (CeReClimEn) prof. Jan Chadam w asyście przedstawicieli władz rektorskich UMCS.

Podczas pobytu w ECOTECH-COMPLEX uczestnicy wysłuchali prezentacji dot. Polskiej Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej NAWA, którą przeprowadziła dr Zofia Sawicka, zastępca dyrektora NAWA.

Delegacja czeska w asyście władz UMCS spotkała się z dyrektorami poszczególnych jednostek badawczych oraz zwiedziła laboratoria i instytuty naszej Uczelni, m.in. Instytut Fizyki, Instytut Nauk Biologicznych, Instytut Nauk Chemicznych, Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku, Instytut Matematyki oraz Instytut Informatyki. Na Wydziale Prawa i Administracji UMCS odbyło się również spotkanie z przedstawicielami instytutów z obszarów nauk humanistycznych i społecznych, które miało związek z ustaleniem zakresu oraz form przyszłych wspólnych działań.

Rozmowy władz rektorskich UMCS oraz dyrektora Centrum ECOTECH-COMPLEX z przedstawicielami UPOL dotyczyły bardzo szerokiej współpracy między uczelniami, zarówno w obszarze naukowo-badawczym (z nastawieniem na realizację projektów strategicznych), jak i w zakresie wymiany studentów i doktorantów oraz współpracy z władzami miejskimi czy władzami regionu. Dyskutowano także o powołaniu zespołów roboczych w ramach rozwijania współpracy z CeReClimEn.



Fot. Bartosz Profil



Fot. Bartosz Profil

W spotkaniach udział wzięli ze strony UMCS: rektor prof. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. Wiesław Gruszecki, prorektor ds. studenckich i jakości kształcenia prof. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. Zbigniew Pastuszak, prorektor ds. ogólnych prof. Arkadiusz Bereza, dyrektor Centrum ECOTECH-COMPLEX prof. Ryszard Naskręcki, dyrektor Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska prof. Jan Chadam, p.o. dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej Diana Szczepańska oraz pełnomocnik rektora ds. umiędzynarodowienia dr Ewelina Panas, a także przedstawiciele władz poszczególnych instytutów naukowych oraz kierownicy i pracownicy zespołu laboratoriów Centrum ECOTECH-COMPLEX.

Stronę UPOL reprezentowali: rektor prof. Martin Procházka, prorektor ds. stosunków międzynarodowych prof. Jiří Stavovčík, kierownik CA-TRIN-CRH prof. Ivo Frébort, kierownik Katedry Geoinformatyki na Wydziale Nauk UPOL i wiceprzewodniczący Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej prof. Vít Voženílek oraz kierownik Biura Stosunków Międzynarodowych UPOL dr Dalibor Mikuláš.

Klaudia Olender

Z Lublina do Wilna w kilka sekund

11 lipca odbyło się spotkanie reprezentantów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej z delegacją Wileńskiego Uniwersytetu Technicznego im. Giedymina. Miało ono niecodzienną formę, gdyż zostało zrealizowane za pośrednictwem wirtualnego portalu łączącego nasze miasta.

Spotkanie miało na celu wzmocnienie relacji między uniwersytetami, które wspólnie działają w ramach konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA.

Z ramienia UMCS w spotkaniu udział wzięli: prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studenckich i jakości kształcenia, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych, Diana Szczepańska – p.o. dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej, Karolina Sokolińska – kierownik Biura Kształcenia Ustawicznego oraz Monika Kusiej z Centrum Promocji.

Ze strony Vilnius-Tech z Lublinem połączyli się: dr Živilė Sederevičiūtė-Pačiauskienė – prorektor ds. stu-



Fot. Barbara Proń

diów, Aleksandra Sokolova – zastępca kierownika Biura Stosunków Międzynarodowych, Indrė Kasputytė – kierownik Zespołu Programów Międzynarodowych, Vidmantė Krušinskaitė – specjalista Biura Komunikacji Społecznej oraz Vitalij Zenčenko z Centrum Planowania Strategicznego, Zarządzania Jakością i Analiz.

UMCS wraz z innymi uczelniami z całego kontynentu realizuje działania z zakresu zaawansowanych technologii w szkolnictwie wyższym w ramach konsorcjum Uniwersytetów Europejskich. Więcej informacji o sieci ATHENA znajduje się na stronie: www.umcs.pl/en/athena.htm.

Diana Szczepańska

Spotkanie z przedstawicielami Nawroz University

6 lipca UMCS odwiedziła delegacja przedstawicieli Nawroz University (NU), pierwszej prywatnej uczelni z Kurdystanu.

W spotkaniu z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim, prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim, pełnomocnikiem rektora ds. umiędzynarodowienia kształcenia dr Ewelina Panas oraz p.o. dyrektorem Centrum Współpracy Międzynarodowej Dianą Szczepańską wzięli udział rektor NU prof. dr. Abdulwahab Khalid Mosa, przedstawiciel Wydziału Nauk Politycznych z College of Law and Politics NU Havind Ibrahim oraz pełnomocnik Rządu Regionalnego Kurdystanu w Polsce Ziyad Raof.

Po krótkich prezentacjach obu uczelni nastąpiło uroczyste podpisanie umowy o współpracy akademickiej.



Fot. Barbara Proń

Następnie omówiono możliwości ścisłej współpracy pomiędzy poszczególnymi jednostkami uczelni, a dr Ewelina Panas przedstawiła możliwości wspólnego aplikowania o środki na realizację różnych przedsięwzięć edukacyjnych i badawczych. Goście odwiedzili również Welcome Center, gdzie zaprezentowano, w jaki sposób UMCS wspiera zagranicznych studentów i kadre naukową. Delegacja obejrzała też laboratoria w Instytucie Informatyki i nawiązała pierwsze kontakty badawcze.

Joanna Ciesielka

Stypendia Kulturalne Bogdanki

Pokaz mody, nowy miejski mural, warsztaty związane z kulturą ukraińską czy spektakl inspirowany twórczością Krzysztofa Kieślowskiego. To tylko niektóre projekty, które w tym roku dostały dofinansowanie w ramach drugiej edycji Stypendiów Kulturalnych Bogdanki w Chatce Żaka. Tegoroczny budżet stypendiów wynosił 100 000 zł. Oficjalna Gala Wręczenia Stypendiów odbyła się 6 lipca w ACKiM UMCS.

To już kolejny raz, kiedy spotykamy się w Chatce Żaka, żeby świętować ambicje, prawdziwą pasję, zaangażowanie i oryginalność – bo to właśnie cechy określające naszych stypendystów i ich zwycięskie projekty. Szczególnie cieszy mnie fakt, że wybraliśmy dwadzieścia świetnych, dobrze zapowiadających się pomysłów, a wyłoniliśmy je z blisko 60 zgłoszeń! Oznacza to dla nas jedno: nowy program stypendialny dla młodych ludzi z województwa był potrzebny. Ze środków przekazanych przez Bogdankę, a wspomnę, że to kwota podniesiona do 100 000 zł, zorganizowane zostaną działania artystyczne i animacyjne rozsiane po całym województwie. Jednocześnie zachęcam już do przygotowywania koncepcji projektów na przyszłe edycje – mówi Artur Wasil, prezes Zarządu Lubelskiego Węgla „Bogdanka” S.A.

Do tegorocznej edycji zgłoszonych zostało 56 projektów, spośród których komisja konkursowa wybrała 20. Piętnaście z nich dostało dofinansowanie w kategoriach: film, muzyka, sztuki wizualne, taniec i teatr, a pozostałe 5 z zakresu upowszechniania kultury. *Nabór do drugiej edycji programu stypendialnego na nowo udowodnia nam, jak ogromny twórczy potencjał drzemie w młodych ludziach. Dzięki Stypendiom Kulturalnym Bogdanki w Chatce Żaka po raz kolejny będziemy mogli zobaczyć i usłyszeć, co chcą przekazać nam poprzez sztukę. Jestem wdzięczny, że razem z naszym partnerem, Lubelskim Węgłem „Bogdanka” tworzymy dla nich przestrzeń, w której mogą stawiać, często swoje pierwsze artystyczne kroki – mówi prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS.*

W 2021 r. odbyła się pilotażowa edycja programu. Na realizację działań kulturalnych i animacyjnych stypendia otrzymało 15 osób. W ramach dofinansowania powstały 4 koncerty, 4 projekty audiowizualne, 3 spektakle, 2 wystawy, minifestiwal i książka. Całość dofinansowania na wszystkie stypendia wynosiła 70 000 zł.



Fot. Arkadiusz Zawadzki



Fot. Arkadiusz Zawadzki



Fot. Arkadiusz Zawadzki

Dzięki programowi stypendialnemu kulturalna mapa Lubelszczyzny zostanie wzbogacona o kolejne projekty. Młodzi ludzie po raz kolejny zaskoczyli nas swoim zaangażowaniem, pomysłowością i różnorodnością pomysłów. Przed nami kilka miesięcy wypełnionych sztuką i kulturą. Wszystkim stypendystom życzę powodzenia i z niecierpliwością czekam na efekty prac! – dodaje Izabela Pastuszko, dyrektor ACKiM UMCS Chatka Żaka.

Pełną listę tegorocznych stypendystów wraz z tytułami ich projektów można znaleźć na stronie internetowej Chatki Żaka. Serdecznie zachęcamy też do śledzenia mediów społecznościowych Akademickiego Centrum Kultury i Mediów, gdzie na bieżąco informujemy o wszystkich projektach.

Paweł Bik

Święto Wojska Polskiego

15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego. Tego dnia wspominamy również zwycięską dla armii polskiej Bitwę Warszawską z 1920 r., stoczoną w czasie wojny polsko-bolszewickiej. W całym kraju odbywają się uroczystości, pikniki wojskowe oraz pokazy sprzętu i wyszkolenia militarnego.

W Lublinie uroczyste obchody rozpoczęły się na Placu Litewskim. Przedstawiciele Związku Uczelni Lubelskich złożyli kwiaty pod pomnikami Józefa Piłsudskiego oraz Nieznanego Żołnierza, aby oddać hołd bohaterstwu i męstwu polskiego oręża. Naszą Uczelnię reprezentował prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. W uroczystości udział wzięli również rektor Politechniki Lubelskiej prof. Zbigniew Pater oraz rektor Uniwersytetu Medycznego w Lublinie prof. Wojciech Załuska.

Katarzyna Skątecka



Fot. Dariusz Gawel



Fot. Dariusz Gawel

UMCS wspiera przedsiębiorczość

30 czerwca ogłoszono listę projektów, które otrzymają finansowanie w ramach EIT HEI Initiative. Znalazło się na niej 26 konsorcjów, w tym jedno z naszym Uniwersytetem w składzie.

Dołączając do sieci ponad 270 organizacji, UMCS weźmie udział w Inicjatywie EIT HEI, której celem jest wspieranie instytucji edukacyjnych fachową wiedzą, finansowaniem i dostępem do ekosystemu innowacji EIT. Działający od 2021 r. sztandarowy program EIT pomaga uczelniom w opracowywaniu i wdrażaniu planów działania w celu poprawy ich zdolności w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności na wszystkich poziomach instytucjonalnych.

Projekt AccEnt, który będzie realizowany na UMCS, ma na celu wzmocnienie współpracy Uczelni z partnerami z ekosystemu. Skupia się na poprawie i rozszerzeniu podstawowych działań z zakresu przedsiębiorczości na trzech poziomach, takich jak: studenci (przedsiębiorczość), wykładowcy i badacze (założyciele, spin-offy akademickie) i ekosystemy (scale-up, otwarte innowacje).

Projekt został przygotowany przez interdyscyplinarny zespół pracowników z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, Instytutu Socjologii, Instytutu Pedagogiki oraz Centrum Współpracy Międzynarodowej z inicjatywy prof. dr hab. Ilony Biernackiej-Ligięzy.

Więcej informacji o projekcie: <https://eit-hei.eu/projects/accen>. Informacja o wynikach naboru: <https://eit-hei.eu/press-release-294-partners-join-the-eit-hei-initiative-to-unlock-innovation-potential-in-europes-higher-education>.

Joanna Ciesielka



Piknik Pracowników UMCS

Za nami VII Piknik Pracowników UMCS. 4 września po pandemicznej przerwie ponownie bawiliśmy się w pięknych przestrzeniach Ogrodu Botanicznego UMCS. Obecni i emerytowani pracownicy Uczelni wraz z rodzinami mieli okazję spotkać się, skorzystać z bogatego programu artystycznego oraz miło spędzić słoneczne popołudnie. Zebranych gości przywitał rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski, życząc wszystkim dobrej zabawy.

Dla uczestników pikniku przygotowano wiele atrakcji. Na najmłodszych w specjalnej strefie usytuowanej w dolnej części ogrodu czekały dmuchańce, samochodziki elektryczne, przejażdżki konne, warsztaty z alpakami, malowanie twarzy, gigantyczne bańki mydlane i kącik animatorów zabaw prowadzony przez studentów z Koła Naukowego Pedagogów i Animatorów Zabawy. Młodsze dzieci mogły wziąć udział w warsztatach muzycznych pod okiem profesjonalnego muzyka Piotra Macha.

Jak zawsze wiele ciekawych atrakcji przygotował zespół i wolontariusze z Uniwersytetu Dziecięcego, m.in. slime, malowanie na torbach, robienie wianków czy grę terenową. Odbyły się również konkursy z wiedzy o Uniwersytecie i jego patronce. Szeroką ofertę aktywności sportowej

przygotowały Centrum Kultury Fizycznej UMCS oraz Biuro Sportu/AZS UMCS. Studenci z Koła Naukowego Amatorów Antyku zaprezentowali pokazy walk gladiatorów.

Na scenie uczestnikom pikniku czas umilały: Zespół Gitarowy „Milonga” z Domu Kultury „Pod Akacją”, Zespół Saksofonowy Szkoły Muzycznej I i II st. im. T. Szeligowskiego, rockandrollowa grupa „Duck&Doll” oraz zespół bębniarski „W Rytmie Chatki”. Wspaniałych wrażeń dostarczył występ Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego oraz recital Natalii Wilk przy akompaniamencie Tomasza Momota.

Gwiazdą wieczoru była Małgorzata Ostrowska z towarzyszeniem Tomasz Momot Orkiestra oraz orkiestry Utalentowani Muzycy Córki i Synowie. Wokalistka wystąpiła z programem w specjalnej aranżacji autorstwa T. Momota. Spotkanie z tak energiczną ikoną polskiej sceny rockowej, o bardzo charakterystycznym głosie i z towarzyszeniem uznanego big-bandu było dla uczestników pikniku z pewnością źródłem niezapomnianych wrażeń. Zwieńczeniem niedzielnego popołudnia była tradycyjnie potańcówka pod sceną, do której podkład muzyczny zapewniła DJ Qusto.

Katarzyna Skatecka

Prof. Marek Sioma przewodniczącym Zespołu Doradczego ds. programu „Perły nauki”

Dr hab. Marek Sioma, prof. UMCS z Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w. w Instytucie Historii na Wydziale Historii i Archeologii UMCS został przewodniczącym Zespołu Doradczego ds. programu „Perły nauki”. To nowy projekt MEiN, którego celem jest wsparcie rozwoju wybitnie uzdolnionych studentów i absolwentów uczelni wyższych.

30 sierpnia sekretarz stanu w MEiN Włodzimierz Bernacki wręczył powołania członkom zespołu, do którego zostało powołanych 28 specjalistów z polskich uczelni. Zespół doradczy będzie zajmował się oceną merytoryczną wniosków złożonych w ramach programu pn. „Perły nauki”. Członkowie zespołu będą m.in. sporządzać opinie umotywowanych zastrzeżeń złożonych przez wnioskodawców w ramach naboru do programu, przeprowadzać oceny raportów rocznych i raportów końcowych z wykorzystania przyznanego środków finansowych, a także opiniować wnioski o zmianę warunków zawartych umów.



Fot. Ministerstwo Edukacji i Nauki

Celem projektu „Perły nauki” jest wsparcie podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Program ma umożliwić wybitnie uzdolnionym absolwentom studiów pierwszego stopnia oraz studentom po ukończeniu trzeciego lub czwartego roku jednolitych studiów magisterskich prowadzenie badań naukowych lub twórczości artystycznej pod kierunkiem opiekuna naukowego albo artystycznego.

Do udziału w programie są uprawnione uczelnie, instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych ustaw działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Centrum Łukasiewicz, instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego oraz inne podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły, będące organizacjami prowadzącymi badania i upowszechniającymi wiedzę.

Klaudia Olender

Naukowcy z UMCS w Komitecie Polityki Naukowej

20 lipca dr hab. Małgorzata Podolak, prof. UMCS oraz dr Tomasz Wicha z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji zostali powołani na członków Komitetu Polityki Naukowej (KPN) na kadencję 2022–2024.

Komitet Polityki Naukowej jest organem opiniodawczym i doradczym, wspierającym Ministra Edu-

kacji i Nauki w zakresie polityki naukowej państwa. Komitet przeprowadza ewaluację realizacji polityki naukowej państwa oraz opiniuje dokumenty przedstawione przez ministra. W skład KPN wchodzi dwunastu członków, wybranych przez ministra, będących przedstawicielami różnych dyscyplin naukowych, reprezentujących polskie ośrodki naukowe i akademickie. Ta sama osoba może wchodzić w skład KPN nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje. Pracami komitetu kieruje przewodniczący, wybierany spośród jego członków.

Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/minister-przemyslawa-czarnek-powolal-nowych-czlonkow-komitetu-polityki-naukowej.

Klaudia Olender

Wyniki konkursu MINIATURA 6

Pracownicy UMCS odnieśli kolejne sukcesy w pozyskiwaniu środków na badania naukowe w ramach 6. edycji konkursu MINIATURA Narodowego Centrum Nauki.

Laureaci konkursu:

- dr Monika Jakubiak z Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości pozyskała środki w wysokości 41 470 zł na realizację badania wstępnego/pilotażowego pt. „Wpływ pandemii Covid-19 na kształtowanie przedsiębiorczości akademickiej w Polsce”. Celem projektu jest identyfikacja czynników determinujących rozwój przedsiębiorczości akademickiej (PA) w polskich szkołach wyższych, w szczególności w kontekście pandemii Covid-19. Zauważa się brak badań dotyczących wpływu jednostek uczelnianych, takich jak np. centra transferu technologii, na kształtowanie przedsiębiorczości akademickiej w danej jednostce, regionie czy kraju. Projekt ma na celu próbę zapełnienia tej luki badawczej poprzez realizację kompleksowych badań służących poznaniu całego spektrum opinii środowiska polskich szkół wyższych na temat PA, zwłaszcza w kontekście pandemii Covid-19, która spowodowała zmianę w podejściu do realizacji działań zarówno przez uczelnie i naukowców, jak i przedsiębiorców. Konieczność przeniesienia wielu aktywności do formuły pracy zdalnej, niepewność odnośnie do przyszłości i możliwych do realizacji zadań wpłynęły na wszelkie sektory gospodarki, w tym także na szkoły wyższe, ich pracowników i podejmowane przez nich działania;

- dr Beata Jarosz z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa pozyskała środki w wysokości 5577 zł na projekt pt. „Internetowy słownik języka zawodowego polskich dziennikarzy prasowych – możliwości i ograniczenia”. W ramach projektu dr B. Jarosz zrealizuje trzytygodniowy wyjazd konsultacyjny do konsorcjum CLARIN-PL funkcjonującego przy Politechnice Wrocławskiej, stanowiącego część Europejskiej Infrastruktury Badawczej CLARIN (łączącej centra badawcze, uczelnie i instytuty naukowe z 22 krajów Europy) i będącego jednym z wiodących ośrodków tworzących technologie przetwarzania języka naturalnego oraz korpusów tekstowych, gdzie realizowane są prace nad Słowsięcią (PLWordNet) – dostępnym online, relacyjnym słownikiem języka polskiego, opartym na metodologii angielskiego e-leksykonu Princeton WordNet. Celem wyjazdu będzie rozpoznanie najnowszych metod i technik konstruowa-

nia słowników elektronicznych, a także zaznajomienie się z infrastrukturą i możliwościami implementacji różnych funkcjonalności w leksykonie mającym otwartą strukturę, opartą na hipertekście. Przetestowane zostaną również wybrane e-narzędzia, dzięki czemu możliwe będzie wstępne opracowanie koncepcji internetowego słownika języka zawodowego polskich dziennikarzy;

- dr Andrzej Puszką z Instytutu Nauk Chemicznych pozyskał środki finansowe w wysokości 49 500 zł na realizację badania wstępnego/pilotażowego pt. „Modyfikacja materiałów poliuretanowych za pomocą grup fluorowych i siloksanowych pod kątem zastosowania ich jako materiały biomedyczne w technice druku 3D – badania wstępne”. Celem projektu jest otrzymanie i charakterystyka nowych materiałów poliuretanowych (w tym zawierających w swojej strukturze atomy siarki) oraz modyfikacja wybranych polimerów poprzez wprowadzenie w ich strukturę ugrupowań fluorowych oraz siloksanowych. Duże zapotrzebowanie na polimery biomedyczne, w tym TPU, stymuluje badania dotyczące nie tylko polepszenia biogodności powierzchni materiału polimerowego, ale również zapobiegania infekcjom wywołanym przez mikroorganizmy. Głównym zadaniem w projekcie będzie zoptymalizowanie procesu syntezy polimerów, tak aby uzyskać wyrób w sposób jak najbardziej prosty, tani i bezodpadowy. Nowością przedstawionego projektu jest próba otrzymania i charakterystyki polimerów zawierających atomy siarki oraz krzemu lub fluoru.

Ideą konkursu MINIATURA jest wspieranie działań naukowych prowadzących do przygotowania założeń projektu badawczego, który zostanie złożony w konkursach NCN lub innych konkursach ogólnokrajowych i międzynarodowych. W jego szóstej edycji można uzyskać finansowanie w wysokości od 5 000 do 50 000 zł.

O środki na trwające do 12 miesięcy badania wstępne bądź pilotażowe, kwerendę, staż naukowy, wyjazd badawczy albo wyjazd konsultacyjny mogą starać się naukowcy, którzy uzyskali stopień doktora nie wcześniej niż 1 stycznia 2010 r., nie kierowali i nie kierują realizacją projektów badawczych finansowanych ze środków NCN i mają w swoim dorobku przynajmniej jedną opublikowaną pracę lub minimum jedno dokonanie artystyczne bądź artystyczno-naukowe.

Więcej informacji na stronie: www.ncn.gov.pl.

Katarzyna Skatecka



Medale dla zasłużonych lublinianek

3 września po raz kolejny Centrum Kultury w Lublinie zamieniło się w redakcję „Wysokich Obcasów”, kobiecą przestrzeń wiedzy i wymiany poglądów. A to za sprawą odbywającego się tam wydarzenia pn. „Kobiety wiedzą, co robią”, autorskiego projektu „Wysokich Obcasów” i „Gazety Wyborczej”. Spotkanie było również okazją do wręczenia wyróżnień laureatkom plebiscytu „Kobieta na Medal” i Medalii Prezydenta Miasta Lublin przyznawanych wybitnym lubliniankom.

Siła kobiet w naszym mieście jest widoczna w każdym środowisku: miejskim, naukowym, medycznym czy w każdym z zawodów w sektorze prywatnym i biznesowym. Kobiety inicjują wiele istotnych, odważnych przedsięwzięć, są wrażliwe na sprawy ludzkie i społecznie zaangażowane. Bez obecności wspaniałych kobiet w naszym mieście nie byłoby dzisiejszego Lublina, plasującego się w czołówce polskich miast – podkreślał prezydent Krzysztof Żuk.

W tym roku Medale Prezydenta Miasta Lublin otrzymało pięć kobiet rekomendowanych przez Forum Kobiet Lublina, które działa od 2013 r. jako zespół doradczo-opiniotwórczy prezydenta Lublina. Wśród wyróżnionych znalazły się naukowczynie z naszej Alma Mater:

prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska, prof. dr hab. Katarzyna Radzik-Maruszak, Barbara Boguta i Izabela Pastuszko. Dodatkowo Medalem Zasłużony dla Miasta Lublin odznaczona została prof. dr hab. Iwona Hofman.

Z kolei „Gazeta Wyborcza” wyróżniła dziesięć kobiet, „których historia to temat do ważnego reportażu”. W tym gronie znalazły się m.in. prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska oraz Małgorzata Hołub-Kowalik. Pamiątkowe dyplomy wręczył laureatkom Paweł Krysiak, redaktor naczelny lubelskiego oddziału „GW”.

To kolejna edycja wydarzenia organizowanego przez kobiety i dla kobiet. To ważna i potrzebna inicjatywa stanowiąca platformę wymiany poglądów i doświadczeń, rozmów o najistotniejszych tematach i bieżących wyzwaniach – zaznaczyła Monika Lipińska, zastępca prezydenta Lublina ds. społecznych.

Program wydarzenia „Kobiety wiedzą, co robią” obejmował panele tematyczne, takie jak: Ukraina jest Kobietą, Duża Rodzina oraz Nauka kobiecym okiem, warsztaty „Praktyka sensualna – odnajdywanie kobiecej mocy” prowadzone przez Magdalенę Kubić oraz miasteczko zdrowia czy sesje jogi.

Klaudia Olender



Wydział Artystyczny

Sukcesy

Prace trzech studentek II roku grafiki z Wydziału Artystycznego – Dominiki Kozłowicz, Moniki Miazek oraz Patrycji Kot – zostały zakwalifikowane do wystawy konkursowej XXIV Otwartego Międzynarodowego Konkursu na Rysunek Satyryczny „Praca zdalna”. Na konkurs wpłynęło 329 prac od 146 autorów z 19 krajów świata. Na wystawę pokonkursową jury zakwalifikowało 80 autorów. Wyróżnione prace powstały pod opieką dr. Karola Pomykały.

Prace malarskie dr szt. Małgorzaty Gorzelewskiej-Namioty („Nożyce”, „Kamień”) oraz dr szt. Anny Barańskiej („Bucza”, „Mariupol”, „Czernichów”) zostały zakwalifikowane do wystawy pokonkursowej 12. Triennale Małych Form Malarskich.

W gronie artystów zakwalifikowanych do 12. Międzynarodowego Biennale Miniatury – Częstochowa 2022 znaleźli się reprezentanci Wydziału Artystycznego: dr hab. szt. Anna Pełowska-Weiser, dr szt. Małgorzata Gorzelewska-Namiota oraz studentka Yeva Kaf (Yeva Pyshnyk).

Wydarzenia artystyczne

24 lipca w Lublinie odbyło się wydarzenie Zmysły Ogrodu Saskiego. Jego celem była promocja terenów zieleni jako miejsc funkcjonalnych, które są doskonałą przestrzenią do prezentacji sztuki. Współpraca Fundacji Krajobrazu z Wydziałem Artystycznym UMCS sprawiła, że Ogród Saski w Lublinie zamienił się w prawdziwą galerię sztuki.

W dn. 5–7 sierpnia na terenie zabytkowego browaru Perła w Lublinie odbył się festiwal In Garden. Wydział Artystyczny reprezentowany był przez dr hab. szt. Alicję Kupiec, prof. UMCS, dr. hab. Zbigniewa Stanucha, mgr Oliwię Bieszczynską, mgr. Michała Iwanka oraz studentów z Koła Naukowego Ceramiki Unikatowej i Form Przestrzennych.

7 sierpnia na terenie Ogrodu Botanicznego UMCS odbyło się Święto Botaniki, które obfitowało w mnóstwo

atrakcji. Nasza tegoroczna absolwentka Tetyana Falalieieva zaprezentowała swoją intermedialną pracę dyplomową pt. „Strefa przetwarzania wrażeń”, wykonaną pod kierunkiem dr Małgorzaty Gorzelewskiej-Namioty. Zwiedzający mogli wejść do stworzonej przez autorkę instalacji, co wzbudziło ogromne zainteresowanie szczególnie wśród najmłodszych odbiorców sztuki.

7 sierpnia rozpoczęła się 8. edycja Festiwalu Stolica Języka Polskiego, na której znaleźć można było #przystanek UMCS – stoisko Uniwersytetu. Podczas wydarzenia uczestnicy mieli okazję zwiedzić wystawę obrazów studentów z Wydziału Artystycznego. Autorami prac byli: T. Falalieieva, B. Kalisz, R. Kowalczyk, A. Verigo, I. Vyborova, M. Żyszkiewicz.



Wydział Filozofii i Socjologii

Habilitacje

13 lipca na posiedzeniu Rady Naukowej Instytutu Filozofii został postawiony wniosek komisji habilitacyjnej o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia dr. Marcinowi Trybulcowi. Jako osiągnięcie naukowe będące podstawą do nadania stopnia doktora habilitowanego dr Marcin Trybulec przedstawił cykl artykułów *Zrozumieć artefakty poznawcze*. Rada Naukowa Instytutu Filozofii UMCS zapoznała się recenzjami oraz Uchwałą komisji habilitacyjnej w sprawie wystąpienia z wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego zawierającą opinię w sprawie nadania stopnia. Skład komisji habilitacyjnej: przewodniczący prof. dr hab. Andrzej Szahaj (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), sekretarz dr hab. Andrzej Kapusta, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), recenzenci: prof. dr hab. Robert Piłat (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), dr hab. Marcin Miłkowski, prof. IFiS PAN (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), dr hab. Arkadiusz Gut, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), dr hab. Krzysztof Abriszewski, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), członek komisji dr hab. Cezary Mordka, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-

-Skłodowskiej). Rada Naukowa Instytutu Filozofii jednogłośnie podjęła uchwałę w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia dr. Marcinowi Trybulcowi.

Konferencje

W dn. 7–8 lipca odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Contemporary Challenges and Values 2: Value Conflicts / Współczesne wyzwania a wartości 2: Konflikty wartości”, zorganizowana przez Katedrę Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej oraz czasopismo „Kultura i Wartości”. Przewodniczącym komitetu organizacyjnego oraz jej pomysłodawcą był dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS. W skład komitetu organizacyjnego weszli: dr hab. Tomasz Stefaniuk, dr Grzegorz Bednarczyk, dr Damian Winczewski oraz dr Maciej Czerkawski. W spotkaniu obok przedstawicieli polskich uczelni i innych instytucji wzięli udział liczni badacze zagraniczni, z takich krajów jak: Włochy, Hiszpania, Irlandia, Wielka Brytania, USA, Iran, Brazylia oraz Republika Południowej Afryki. Obrady odbywały się online za pośrednictwem platformy Zoom w sekcjach polsko- i anglojęzycznych. Tematyka referatów oraz dyskusji obejmowała zagadnienia związane z historycznym i współczesnym pojmowaniem wartości oraz ich konfliktów w ujęciu filozoficznym, socjologicznym i kulturoznawczym. Poruszono zarówno ogólną tematykę konfliktów aksjologicznych, jak i szczegółowe problemy konfliktów wartości, ich znaczenie w życiu społecznym i indywidualnym. Pierwsza z cyklu konferencja poświęcona współczesnym wyzwaniom teoretycznym i praktycznym oraz wartościom jako odpowiedziom na te wyzwania odbyła się w grudniu zeszłego roku. Następną konferencją z tego cyklu jest planowana na przyszły rok akademicki.

W dn. 25–27 sierpnia w filii Uniwersytetu Bolońskiego w Forli odbyła się konferencja ESHMS (19th Biennial European Society for Health and Medical Sociology Conference). Referat wygłosiła mgr Ewelina Ostrowska, doktorantka Wydziału Filozofii i Socjologii na kierunku nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, a współautorem i pomysłodawcą tematu był prof. Włodzimierz Piątkowski. Problematyka dotyczyła zagadnienia choroby w ujęciu klasycznej, polskiej medycyny socjologii. Prezentacja opierała się na dorobku naukowym prof. Magdaleny Sokołowskiej –

polskiej prekursorce socjologii medycyny. Całe wydarzenie obejmowało szeroki zakres tematyczny związany zarówno z historyczną rolą socjologii w medycynie, jak i współczesną – szczególnie w odniesieniu do pandemii Covid-19. Konferencja miała charakter ogólnosiwiatowy ze względu na uczestników nie tylko z krajów Europy, ale także z Azji czy Ameryki Północnej.

28 lipca w Lublinie odbyło się seminarium eksperckie w ramach realizowanego w Instytucie Socjologii UMCS projektu „BARMIG: Bargaining for working conditions and social rights of migrant workers in CEE countries”, finansowanego przez Komisję Europejską, którym kieruje dr Dominika Polkowska. Uczestniczyli w nim przedstawiciele instytucji związanych z lubelskim rynkiem pracy, realizujących działania na rzecz pracowników migrantów. Pierwsza część spotkania miała charakter prezentacji wyników projektu BARMIG oraz komentarza eksperckiego do przedstawionych informacji. W drugiej części zrealizowano dyskusję grupową z ekspertami, prowadzoną przez dr Karolinę Podgórską oraz dr. Andrzeja Jekaterynczuka z Zespołu ds. Badań Migracyjnych Instytut Socjologii, zogniskowaną wokół bieżących wydarzeń związanych z napływem uchodźców z Ukrainy i ich obecnością na lokalnym oraz krajowym rynku pracy, a w szczególności wyzwań, jakie się z tymi procesami wiążą.

Wydarzenia

4 lipca odbyło się uroczyste zebranie pracowników Instytutu Socjologii w związku z przejściem na emeryturę prof. dr hab. Zofii Kawczyńskiej-Butrym oraz jubileuszem jej pracy naukowej. Spotkanie uświetniła obecność rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, prorektorów dr. hab. Zbigniewa Pastuszaka, prof. UMCS, prof. dr. hab. Wiesława I. Gruszeckiego, prof. dr. hab. Doroty Kołodyńskiej i dr. hab. Arkadiusza Berezy, prof. UMCS oraz dziekana Wydziału Filozofii i Socjologii dr. hab. Leszka Kopciucha, prof. UMCS.

Dyrektor Instytutu Socjologii dr hab. Stanisław Lachowski, prof. UMCS przedstawił życiorys naukowy prof. Zofii Kawczyńskiej-Butrym, zwracając uwagę na dorobek publikacyjny obejmujący 295 prac naukowych wydanych w czasopiśmie krajowych i międzynarodowych w zakresie m.in. socjologii medycyny, socjologii rodziny, pracy socjalnej i migracji, w tym 30 książek

autorskich, współautorskich i pod redakcją. Znacząca część dorobku Pani Profesor jest wynikiem realizacji 12 grantów naukowych, w 6 z nich pełniła funkcję kierownika. Podczas długoletniej pracy na rzecz rozwoju badań naukowych i kadry akademickiej Pani Profesor wypromowała ponad 300 magistrów, 9 doktorów, zrecenzowała 42 rozprawy doktorskie, była recenzentką w 8 przewodach habilitacyjnych oraz opiniowała 7 postępowania o nadanie stanowiska profesora lub tytułu naukowego profesora. W swojej karierze zawodowej pełniła funkcje: prodziekana, kierownika katedry, wiceprzewodniczącej PTS, była członkiem wielu organizacji i towarzystw naukowych, komisji PAN, zespołów redakcyjnych kilku czasopism oraz rad naukowych.

W imieniu kolegium rektorskiego gratulacje i życzenia na ręce prof. Zofii Kawczyńskiej-Butrym złożył rektor prof. Radosław Dobrowolski. Do życzeń dołączyli się dziekan Wydziału Filozofii i Socjologii dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS oraz prorektor dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS. W imieniu pracowników Instytutu Socjologii podziękowania za lata współpracy z prof. Zofią Kawczyńską-Butrym złożył dyrektor Instytutu dr hab. Stanisław Lachowski, prof. UMCS. Wyraził wielkie uznanie, szacunek i sympatię dla Pani Profesor, której niespożyta energia inspirowała do ważnych działań, a niesłabnąca aktywność naukowa wyznaczała wysokie standardy pracy.



Wydział Historii i Archeologii

Sukcesy

Aplikacja pt. *Dzienniki wojenne piłsudczyków*, opracowana przez dr. hab. Marka Siomę, prof. UMCS z Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w. Instytutu Historii UMCS, uzyskała finansowanie w kwocie blisko 600 tys. zł w module „Dziedzictwo narodowe” Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

Konferencje

W dn. 7–8 lipca w Narolu odbyła się konferencja naukowa pt. „Województwo bełskie (1462–1772): spo-

łeczeństwo, gospodarka, kultura”, zorganizowana przez Instytut Historii UMCS oraz Burmistrza Miasta i Gminy Narol. W obradach udział wzięli zarówno obecni, jak i emerytowani pracownicy Instytutu Historii: prof. dr hab. Ryszard Szczygieł („Urbanizacja Roztocza Środkowego na przełomie XVI/XVII wieku. Rola właścicieli, czynniki miastotwórcze i realizacja procesu”), prof. dr hab. Henryk Gmiterek („Deputaci województwa bełskiego do Trybunału Koronnego 1578–1772”), dr hab. Leszek Wierzbicki, prof. UMCS („Województwo bełskie w czasie działań wojennych w 1672 roku”), dr hab. Wiesław Bondyra, prof. UMCS („Reprezentacja sejmowa województwa bełskiego w czasach saskich”), dr Kamil Jakimowicz („Sejmiki województwa bełskiego w latach 1764–1772”) oraz doktorant mgr Jarosław Buniowski („Kierunki aktywności gospodarczej mieszkańców osad prawa wołoskiego w starostwie lubaczowskim w XVI wieku”).



Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Doktoraty

27 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Gduli pt. „Mocne prawo wielkich liczb dla sum zmiennych losowych i pól losowych”. Promotor: dr hab. Andrzej Krajka, prof. UMCS z Instytutu Informatyki Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki. Recenzenci: dr hab. Zbigniew Łagodowski, prof. PL z Wydziału Elektrotechniki i Informatyki Politechniki Lubelskiej oraz dr hab. Zbigniew Szewczak, prof. UMK z Wydziału Matematyki i Informatyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Rada Naukowa Instytutu Matematyki UMCS na posiedzeniu 4 lipca podjęła uchwałę o nadaniu mgr Agnieszce Gduli stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie matematyka.

30 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Marioli Walczyk pt. „Zbiory diametralnie zupełne z pustym wnętrzem”. Promotor: dr hab.

Monika Budzyńska, prof. UMCS z Instytutu Matematyki Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Jacek Jachymski z Instytutu Matematyki Wydziału Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej oraz dr hab. inż. Bożena Piątek z Katedry Matematyki Wydziału Matematyki Stosowanej Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Rada Naukowa Instytutu Matematyki UMCS na posiedzeniu 4 lipca podjęła uchwałę o nadaniu mgr Marioli Walczyk stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie matematyka. Dr Mariola Walczyk jest zatrudniona na stanowisku asystenta w Katedrze Analizy Nieliniowej Wydziału Matematyki i Fizyki Stosowanej Politechniki Rzeszowskiej.



Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Profesury

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy z 4 lipca dr. hab. Waldemarowi Kociubie, prof. UMCS nadano tytuł profesora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku. Prof. dr hab. Waldemar Kociuba z wykształcenia jest geografem, zajmuje się badaniami geomorfologicznymi obszarów polarnych. Jego zainteresowania naukowe dotyczą przede wszystkim współczesnego rozwoju dolin rzecznych oraz oceny geomorfologicznej odpowiedzi środowiska na postępujące zmiany klimatyczne i zdarzenia hydro-meteorologiczne o ponadprzeciętnym przebiegu. Z UMCS związany jest od ponad 30 lat, obecnie zatrudniony jest w Katedrze Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku.

Konferencje

W dn. 23–24 czerwca studenci Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej (Studenckie Koło Naukowe Geoinformatyków „GeoIT”) oraz Wydziału Biologii i Biotechnologii (Studenckie Koło Naukowe Biotechnologów „Mikron”) w składzie: Sandra Chru-

stowska, Alicja Nieć, Gustaw Gawrysiak, Aleksandra Król wzięli udział w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „GIS w Nauce”, która odbyła się w Toruniu. Przedstawili poster pt. „Fungi Analysis”, skupiający metodykę geoinformatyczną oraz wiedzę merytoryczną z dziedziny biotechnologii. „Fungi Analysis” to analizy mające na celu zbadanie zależności występowania wybranych zbiorowisk grzybów jadalnych na terenie Polski na tle wybranych czynników środowiskowych. Dotychczas nie wykonywano tego typu prac, a przeprowadzone analizy są dopiero wstępem do badań tego zagadnienia. Dzięki wykonanym analizom powiązано występowanie dziesięciu najbardziej popularnych gatunków grzybów z warunkami glebowymi, leśnymi i topograficznymi. Może to być pomocne w prognozowaniu występowania danych gatunków w określonych lokalizacjach na terenie Polski. Opiekunami merytorycznymi byli: dr hab. Leszek Gawrysiak z Katedry Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji oraz dr hab. Magdalena Jaszek, prof. UMCS z Katedry Biochemii i Biotechnologii.

Goście

Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku gościł w lipcu dwójce wybitnych naukowców. Od 4 do 14 lipca prof. Abdelfattaha Zalatę, specjalistę w zakresie analizy okremek kopalnych w osadach jeziornych, który jest kierownikiem Pracowni Diatomogicznej w Katedrze Geologii Tanta University w Egipcie. A od 4 do 19 lipca prof. dr hab. Marynę Komar, wybitną specjalistkę w zakresie analizy pyłkowej osadów mineralnych, która jest kierownikiem Muzeum Paleontologicznego w Narodowym Muzeum Nauk Przyrodniczych Ukraińskiej Akademii Nauk w Kijowie.

Wydarzenia

2 lipca członkowie Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity”: inż. Patrycja Adamczyk, inż. Konrad Pucek, Weronika Szymanek, Patryk Pawluczuk, Rafał Burek oraz Anna Puchacz wzięli udział w Pikniku Rodzinnym na Kalinowszczyźnie, zorganizowanym przez Urząd Miasta Lublin. Przeprowadzili dla dzieci grę, w której zadaniem uczestników było zaprojektowanie miasta dla mrówek. Dzieci otrzymały duże kartki, klocki, szyszki oraz różnokolorowe flamastry. Stoisko cieszyło się dużą popularnością.

Naukowcy w mediach

W czasie wakacji w mediach poruszane były tematy związane ze zmianą klimatu. Dużą popularnością wśród dziennikarzy cieszyła się konferencja klimatologiczna zorganizowana przez UMCS. Relacje z niej można znaleźć zarówno na stronach Polskiego Radia Lublin, Akademickiego Radia Centrum, TVP 3 Lublin, jak i lokalnych gazet, np. „Dziennika Wschodniego”. „Dziennik Wschodni” przeprowadził również wywiad z prof. Bogusławem M. Kaszewskim pt. *Afrykańskie upały i globalne ocieplenie? Kilka dekad temu obawiano się czego innego*. W mediach pojawiły się wypowiedzi naszych ekspertów: dr. Krzysztofa Bartoszkę nt. susz atmosferycznych i glebowych oraz dr. Agnieszki Krzyżewskiej o nadchodzącej fali upałów. Pracownicy wydziału wypowiadali się także o trwającej 30. Wyprawie Polarnej UMCS w TVP3 Lublin. Rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski w audycji „To nas dotyczy” (8 sierpnia) opowiedział o swoim udziale w tegorocznej Wyprawie Polarnej UMCS i funkcjonowaniu Stacji Polarnej w Calypsobyen na Spitsbergenie. W audycji została poruszona również kwestia wyników ewaluacji jednostek naukowych. Prof. dr hab. Waldemar Kociuba mówił o Wyprawach Polarnych UMCS w programie „Poranek między Wisłą a Bugiem” (2 sierpnia). Odnośniki do wszystkich wymienionych audycji i artykułów można znaleźć na stronie wydziału w zakładce Promocja/Media o nas.



Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

7 lipca podczas spotkania w ramach obchodów jubileuszu 30-lecia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” rektor prof. dr hab. Stanisław Michałowski odebrał z rąk Dariusza Śladeckiego, prezesa lubelskiego oddziału stowarzyszenia Medal 30-lecia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Lublinie. Nagroda została przyznana w podziękowaniu za udzielanie wsparcia dla przedsięwzięć na rzecz Polonii i Polaków za granicą oraz integracji środowisk polonijnych i kresowych. W trakcie uroczystości dr Elżbieta Muciek, kierownik

administracyjny Obiektu Wydziału Politologii i Dziennikarstwa i prezes lubelskiego oddziału Towarzystwa Polsko-Austriackiego oraz członek zarządu lubelskiego oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” została uhonorowana Medalem Zasłużony dla Miasta Lublin w uznaniu za nieocenione zasługi na rzecz polskiej historii i dziedzictwa kulturowego. Nagrodę odebrała z rąk prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka. Medal stanowi wyraz podziękowania za wieloletnią, pełną zaangażowania działalność służącą krzewieniu patriotyzmu oraz umacnianiu więzi środowisk polonijnych i kresowych z Ojczyzną, a także za szczególnie wkład w promocję Lublina na arenie międzynarodowej.

Prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko, kierownik Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji UMCS, została nominowana przez Ministra Edukacji i Nauki do Komitetu Zarządzającego Akcji Europejskiego Programu Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych – COST CA21141 Grassroots of Digital Europe: from Historic to Contemporary Cultures of Creative Computing (GRADE) (27.10.2022–26.10.2026). Uczestnictwo w Akcji COST pozwoli Pani Profesor na czynny udział w badaniach europejskich z zakresu szeroko rozumianej problematyki partycypacji i inicjatyw cyfrowych oraz umożliwi zacieśnienie współpracy naukowej z wiodącymi ośrodkami naukowymi w Unii Europejskiej.

Reprezentowany przez prof. dr hab. Ilonę Biernacką-Ligęzę i dr. Magdaleny Pataj Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS włączył się w projekt HEI Initiative, który jest prowadzony przez Europejski Instytut Innowacji i Technologii. W ramach tej współpracy INoKSIM UMCS będzie koordynował działania związane z komunikacją i rozpowszechnianiem informacji o projekcie. Celem inicjatywy jest zwiększenie skali przedsiębiorczości i stopnia innowacyjności uniwersytetu oraz wzmocnienie jego pozycji w środowisku. Współpraca m.in. z Uniwersytetem Arystotelesa w Salonikach, KU Leuven, Pablo de Olavide University, Thomas More University, Uniwersytetem w Maceracie oraz Fontys University of Applied Sciences pozwoli na wymianę wiedzy i dobrych praktyk związanych

z przedsiębiorczością jednostek szkolnictwa wyższego. W planach są warsztaty, szkolenia i inne działania skierowane do studentów i pracowników, które mają zwiększyć ich kompetencje w przedmiotowym zakresie.

Dr hab. Katarzyna Kopecka-Piech (INoKSiM UMCS) otrzymała grant w ramach programu Granty Interwencyjne NAWA, organizowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Temat projektu: „The mediation of war. Strategies for countering disinformation in Ukraine, Poland and Sweden during Russia’s military intervention in Ukraine in 2022”. Partnerami projektu są Södertörn University oraz Uniwersytet Narodowy „Akademia Kijowsko-Mohylańska”.

Wydarzenia

4 lipca w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS gościły przedstawicielki Mons University. Wizyta odbyła się w ramach projektu NAWA „E-learning i ICT w edukacji w Polsce i Belgii. Badania porównawcze”. Pauline Marchal, Anne-Cécile Housiau, Sarah Descamps oraz Sabrin Housni zapoznały się z innowacjami dydaktycznymi stosowanymi przez uczestniczki projektu ze strony polskiej – dr hab. Lidę Pokrzycką, prof. UMCS oraz dr Ewę Bulisz, spotkały się z dr. Wojciechem Magusiem, zastępcą dyrektora Instytutu, a także ustaliły szczegóły dalszej współpracy. Kolejne spotkania projektowe odbędą się we wrześniu w Lublinie i Mons, w tym zorganizowane będą konferencje międzynarodowe, a następnie wydany zostanie e-book pod redakcją koordynatorów projektu – Lidii Pokrzyckiej i Bruno De Lièvre.

Spotkania

19 lipca dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS, kierownik Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego UMCS, prof. dr hab. Walenty Baluk, dyrektor Centrum Europy Wschodniej UMCS i dr Jakub Olchowski wzięli udział w webinarium „Pozamilitarne wymiary wojny Rosji przeciw Ukrainie”, zorganizowanym przez Instytut Europy Środkowej i Katedrę Bezpieczeństwa Międzynarodowego UMCS.

Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego, Centrum Stosunków Międzynarodowych oraz Instytut

Europy Środkowej w ramach projektu „Balkan Ambitions and Polish Inspirations” w lipcu i sierpniu zrealizowały cykl webinarium, których uczestnikami byli m.in. pracownicy Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS. 19 lipca został przeprowadzony webinar „Poland as a leader in shaping the EU’s Eastern policy: the Eastern Partnership”, w którym udział wzięli dr Jakub Olchowski i dr Marta Drabczuk. 27 lipca odbyło się webinarium „Poland as a leader of European cooperation on the North-South line: The Three Seas Initiative” z udziałem dr. hab. Konrada Pawłowskiego i dr. Łukasza Lewkowicza. 10 sierpnia dr Damian Szacawa był gościem webinaru „Poland as a stabilizer of European security in the Eastern dimension: OSCE presidency”.

Publikacje

5 lipca ukazał się najnowszy numer elektronicznego czasopisma naukowego „Res Rhetorica”, poświęconego retoryce wizerunku publicznego, który współredaguje dr Elżbieta Pawlak-Hejno z Katedry Komunikacji Medialnej INoKSiM. W numerze opublikowany został m.in. artykuł Weroniki Machały, studentki produkcji medialnej, który powstał na podstawie pracy licencjackiej nagrodzonej w konkursie na najlepszą pracę dyplomową obronioną na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS w roku akademickim 2019/2020.

Pracownicy Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS: dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS oraz dr Wojciech Maguś opublikowali artykuł *Representation of Europe in Social Media Political Communication: Emotions and Rationality in the EP 2019 Election Campaign (with the Example of Eight Member States)* nakładem prestiżowego angielskiego wydawnictwa Palgrave Macmillan w opracowaniu zbiorowym *The 2019 European Electoral Campaign* pod redakcją E. Novelli, B. Johansson oraz D. Wring (Cham 2022). W artykule autorzy poruszają m.in. problem zależności między racjonalnością i emocjonalnością a eurosceptycyzmem.

W lipcu ukazała się monografia zbiorowa *Relacje państwo – wspólnoty religijne we współczesnym*

świecie. *Wybrane zagadnienia* pod redakcją prof. dr hab. Marii Marczewskiej-Rytko i dr Doroty Maj (Katedra Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych w INoPiA UMCS), wydana przez Dom Wydawniczy ELIPSA.

W lipcu w Komentarzach Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS ukazał się kolejny tekst autorstwa dr Hanny Bazhenovej z Pracowni Laboratory International Memory Studies w INoPiA UMCS pt. *Inwazja rosyjska na Ukrainę i bezpieczeństwo żywnościowe państwa*.

W Wydawnictwie UMCS ukazała się monografia *Prasa Narodowej Demokracji 1893–1939. Tytuły prasowe, wydawcy i dziennikarze, motywy publicystyczne*. Tom 1: A – D autorstwa prof. dr hab. Ewy Maj, dr hab. Anety Dawidowicz, prof. UMCS i dr Anny Szwed-Walczak. Zespół autorski dokonał szczegółowych ustaleń wykraczających poza istniejący stan wiedzy na temat Narodowej Demokracji i prasy tego obozu. W książce zawierającej zbiór haseł ułożonych w porządku alfabetycznym A–D uwagę zwracają zwłaszcza takie zagadnienia, jak dogłębne wyjaśnienia terminologiczne i interpretacje definicyjne oraz charakterystyka periodyków kierowanych do określonych grup (np. kobiet czy młodzieży).

Naukowcy w mediach

O prawdziwych obliczach i ideologicznych podbudowach rosyjskiego autorytaryzmu, procesie kształtowania się reżimu faszystowskiego w FR, kompleksie przegranego Rosji oraz miejscu rosyjskich ugrupowań nacjonalistycznych w polityce Putina rozmawiał 1 lipca prof. dr hab. Walenty Baluk – dyrektor Centrum Europy Wschodniej UMCS i zastępca dyrektora Instytutu Nauk o Polityce i Administracji z red. Ewą Zarzycką dla portalu PolskieRadio24.pl.

3 lipca dr Łukasz Lewkowicz z Katedry Myśli Politycznej INoPiA UMCS był gościem w „Studiu wschodnim” Radia Lublin. Tematem rozmowy z red. Tomaszem Nieśpiałem była Inicjatywa Trójmorza, tegoroczny (20–21 czerwca) szczyt 12 państw członkowskich inicjatywy w Rydze oraz przyszłość tego formatu regionalnej współpracy.

6 lipca dr Damian Szacawa z Katedry Stosunków Międzynarodowych w rozmowie z red. Piotrem Maślakiem w audycji „Pierwsze Śniadanie w TOK-u” Radia TOK FM rozmawiał o korzyściach, które zyska NATO po przyjęciu do swoich szeregów Szwecji i Finlandii, sprzecznie Turcji oraz zmianie równowagi sił w regionie Morza Bałtyckiego i reakcji Rosji.

7 lipca dr Damian Szacawa z Katedry Stosunków Międzynarodowych udzielił wywiadu dla portalu PolskieRadio24.pl. Tematem rozmowy z red. Agnieszką Marciełą Kamińską była szybka droga Finlandii i Szwecji do NATO, rola Kurdów w polityce Szwecji, a także korzyści z przystąpienia obu państw do sojuszu i prawdopodobieństwo prowadzenia przez Rosję działań agresywnych w regionie Morza Bałtyckiego.

O narzędziach umożliwiających Moskwie unikanie absolutnej izolacji, spójności NATO i reakcji świata na wojnę na Ukrainie rozmawiał 10 lipca dr Jakub Olchowski z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego w audycji „Świat w powiększeniu” portalu PolskieRadio24.pl.

11 lipca na Spotify ukazał się kolejny odcinek podcastu „Co sływać?”, w którym mówiono o dobrodziejstwach płynących z mikrofonu, możliwościach jego wykorzystania oraz następstwach narodzin tego wynalazku. Audycję internetową „Między ustami a brzegiem mikrofonu Antoniego Beksiaka” poprowadzili jej twórcy: doktoranci mgr Justyna Kusto i mgr Krystian Nowak oraz dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS z Katedry Teorii Mediów, a także gość specjalny Antoni „Baskak” Beksiak – krytyk muzyczny, redaktor, kurator sztuki, kompozytor, wokalista.

13 lipca na stronie internetowej portalu Defence24 został opublikowany wywiad z mgr. Damianem Dudą z Katedry Stosunków Międzynarodowych INoPiA UMCS i organizatorem polsko-ukraińsko-amerykańskiej ekipy ratowniczej. Rozmowa dotyczyła pracy medyka na ukraińskim froncie.

W lipcu i sierpniu na łamach „Kuriera Lubelskiego” zostały opublikowane cztery felietony autorstwa dr. Grzegorza Gila z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego UMCS: *Przerwa na herbatkę* (14 lipca), *Szkice węglem*

2.0. (28 lipca), *Doktor Lewandowski* (11 sierpnia) oraz *Niski stan* (25 sierpnia).

23 lipca dr Jakub Olchowski rozmawiał z red. Pawłem Bobołowiczem w audycji Radia Wnet o zawartym przez Ukrainę i Rosję z Turcją i ONZ porozumieniu w sprawie eksportu ukraińskiego zboża. W trakcie rozmowy eksperckiej poruszona została także kwestia wizyty Putina na Bliskim Wschodzie, relacji rosyjsko-irańskich oraz stosunku do Rosji w Azji i Afryce.

Dlaczego Finlandia zdecydowała się na wprowadzenie ograniczeń dotyczących wydawania wiz turystycznych dla rosyjskich obywateli dopiero w sierpniu oraz jak fiński biznes powoli opuszcza Rosję – wyjaśniał 4 sierpnia dr Damian Szacawa w audycji „Więcej świata” Jedyńki Polskiego Radia.

16 sierpnia na łamach tygodnika „Wszystko Co Najważniejsze” ukazał się tekst *Ranking szanghajski i polskie uczelnie* autorstwa prof. dr. hab. Jana Hudzika, kierownika Katedry Teorii Mediów, który poruszył ważne i aktualne problemy związane z funkcjonowaniem uczelni wyższych w Polsce.

18 sierpnia na kanale „Podróż bez Paszportu” ukazała się rozmowa z udziałem dr Hanny Bazhenovej z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS. Odcinek został poświęcony omówieniu planów Kremla dotyczących przeprowadzenia nielegalnych referendów w sprawie przynależności do Rosji okupowanych terenów Ukrainy.

24 sierpnia dr Marta Drabczuk była gościem red. Andrzeja Baryły w programie „To nas dotyczy” TVP 3 Lublin. Rozmawiano nt. obchodów Dnia Niepodległości Ukrainy i obecnej sytuacji w regionie.

1 września w Radiu Lublin został wyemitowany premierowy odcinek autorskiego programu radiowego dr. Grzegorza Gila „GPS – Globalny Punkt Spojrzenia”. Tematem audycji był problem głodu w XXI w., a gościem była dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS, kierownik Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego. Program będzie nadawany w każdy czwartek w godz. 22:00–24:00.



Wydział Prawa i Administracji

Doktoraty

30 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Angeliki Koman-Bednarczyk. Temat: „Klauzule z art. 5 kodeksu cywilnego i art. 8 kodeksu pracy w sądowym stosowaniu prawa – studium teoretycznoprawne”. Promotor: dr hab. Bartosz Liżewski, prof. UMCS. Recenzenci: ks. dr hab. Tomasz Barankiewicz, prof. KUL oraz dr hab. Bartosz Wojciechowski, prof. UŁ. 13 lipca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Angelice Koman-Bednarczyk stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

4 lipca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Sabiny Kubas. Temat: „Ustanie członkostwa państw w organizacjach międzynarodowych”. Promotor: prof. dr hab. Elżbieta Dynia (URz). Recenzenci: prof. dr hab. Tadeusz Gadkowski (UAM) oraz dr hab. Brygida Kuźniak, prof. UJ. 13 lipca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu Sabinie Kubas stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Wydarzenia

16 lipca jest obchodzony Dzień Sztucznej Inteligencji. Został on ustanowiony w maju 2021 r. w celu podkreślenia roli sztucznej inteligencji we współczesnym świecie, a także ukazania etycznych aspektów funkcjonowania nowych technologii i ich wpływu na rozwój społeczny. W materiale zamieszczonym na kanale UMCS w serwisie YouTube, przygotowanym z okazji Dnia Sztucznej Inteligencji, prawne problemy dotyczące sztucznej inteligencji przedstawił dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, prodziekan WPIA UMCS, radca prawny, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej w dyscyplinie nauki prawne. Odniósł się m.in. do możliwości i zagrożeń związanych z korzystaniem ze sztucznej inteligencji oraz uregulowań prawnych dotyczących nowych technologii.

Dyplomacja naukowa

Rozmowa z dr Moniką Szkarłat z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS i dr. hab. Michałem Łuszczukiem, prof. Uczelni z Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UMCS

Państwa projekt „Dyplomacja naukowa w Europie Północnej” otrzymał dofinansowanie w ramach konkursu OPUS 22 NCN. Wyjaśnijmy, czym jest dyplomacja naukowa.

Zacznijmy od tego, że bardzo się cieszymy z sukcesu, który potwierdza, iż UMCS jest krajowym liderem badań dotyczących problematyki dyplomacji naukowej. Rok temu w Wydawnictwie UMCS ukazała się pierwsza w Polsce monografia dotycząca tego tematu, w której przygotowaniu udział wzięło kilku badaczy z naszej Uczelni.

Odpowiadając na pytanie, możemy powiedzieć, że dyplomację naukową należy rozpatrywać, biorąc pod uwagę dwa aspekty. Po pierwsze dyplomacja naukowa to kategoria analityczna, która – szczególnie w ostatnich latach – wzbudza rosnące zainteresowanie badaczy nauk społecznych. Trend ten obserwujemy od końca XX w., a wyraźna intensyfikacja badań przypada na drugą dekadę XXI w. Po drugie dyplomacja naukowa to zespół praktyk przebiegających na przecięciu polityki zagranicznej i nauki/polityki naukowej. W tym przypadku genezy działań określanych obecnie jako dyplomacja naukowa można doszukać się już w okresie antyku. To wówczas niektórzy rządzący korzystali z wiedzy eksperckiej swoich doradców, którymi bywali głównie filozofowie. Także już w starożytności dochodziło do cyrkulacji wiedzy pomiędzy poszczególnymi grupami zamieszkującymi różne regiony, co stanowi swoisty przykład międzynarodowej mobilności naukowej czy współpracy naukowej. Faktem jest jednak, że klasyfikacja oraz pogłębiona analiza tych praktyk w ra-

mach jednej kategorii, którą jest dyplomacja naukowa, to proces nowy i podlegający ewolucji.

Pojęcie dyplomacji naukowej – jego desygnaty, granice (w wymiarze podmiotowym, przedmiotowym czy operacyjnym) – ulega ciągłej konceptualizacji. W debacie wokół kwestii terminologii biorą udział przede wszystkim praktycy dyplomacji naukowej oraz jej badacze.

Choć do tej pory nie ma jednej, uznanej przez wszystkich definicji, to w naszej opinii dyplomacja naukowa to zespół działań i praktyk przebiegających na przecięciu polityki zagranicznej/międzynarodowej z polityką naukową/nauką, realizowanych przez podmioty państwowe i niepaństwowe, jednak pod warunkiem aktywnego lub pasywnego zaangażowania w nie państwa. To ostatnie kryterium odróżnia dyplomację naukową od międzynarodowej współpracy naukowej, która może przebiegać bez udziału państw. Cele dyplomacji naukowej można rozpatrywać, przyjmując jako kryterium miejsce i rolę nauki w relacji do polityki zagranicznej czy innych polityk sektorowych. Nauka może stanowić instrument służący osiągnięciu celów polityki zagranicznej czy polityk gospodarczych. Z drugiej strony możemy mówić o zagranicznej polityce naukowej, której celem jest wsparcie internacjonalizacji nauki czy promocja osiągnięć rodzimej nauki na świecie.

Kto (jakie podmioty, instytucje, ludzie) może angażować się w dyplomację naukową?

Interesariusze dyplomacji naukowej to zróżnicowane grono podmiotów, które można podzielić na dwie grupy. Pierwsza to podmioty posiadające legitymację praw-



Foto: B. Kozłowski

ną czy polityczną do podejmowania działań w imieniu państwa/aktora niepaństwowego, które wpisują się w zakres definicyjny dyplomacji naukowej. Tutaj należy wymienić przede wszystkim resorty właściwe w obszarze polityki zagranicznej, polityki naukowej i szkolnictwa wyższego, polityki innowacyjnej i technologicznej, służby dyplomatyczne, agencje finansujące badania naukowe. Druga grupa to zróżnicowany zbiór podmiotów, które inicjują i realizują działania zaliczane do dyplomacji naukowej, ale czynią to z własnej ini-

cjatywy i w celu osiągnięcia partykularnych interesów. Będą to na przykład wszelkie struktury instytucjonalne reprezentujące środowisko naukowe, takie jak uniwersytety, instytuty badawcze, akademie nauk, konsorcja naukowe, grupy epistemiczne, a czasami także indywidualni naukowcy.

Istotnym czynnikiem jest w tym kontekście świadomość, że planowane i podejmowane działania wpisują się w zakres dyplomacji naukowej. Jak już powiedzieliśmy, praktyki klasyfikowane obecnie jako dyplomacja

naukowa mają wielowiekową tradycję, znacznie dłuższą niż samo pojęcie. Podmioty zaliczane do pierwszej grupy mają, przynajmniej w założeniu, znacznie wyższy poziom świadomości działań. Występują tutaj różnice, ponieważ część państw oraz aktorów niepaństwowych, np. organizacji międzynarodowych, w sposób przemyślany definiuje i realizuje dyplomację naukową. Przybiera to różne formy – od rozwiązań legislacyjnych (np. opracowanie i wdrożenie strategii dyplomacji naukowej lub wymienienie jej w dokumentach strategicznych poświęconych celom polityki zagranicznej, polityki działań zewnętrznych), po rozwiązania instytucjonalno-operacyjne (np. tworzenie odrębnych komórek w poszczególnych resortach, które odpowiadają za dyplomację naukową, tworzenie stanowisk attaché naukowych w placówkach dyplomatycznych, powoływanie doradców naukowych rządu czy poszczególnych resortów, podejmowanie różnorodnych działań, które mają wzmacniać międzynarodową obecność przedstawicieli danego państwa w gremiach eksperckich, finansowanie programów wspierających mobilność studentów i naukowców, przyciąganie talentów z innych państw). To oczywiście tylko część długiej listy praktyk, które mogą i podejmują wspomniane podmioty.

Państw prowadzących aktywną dyplomację naukową jest coraz więcej, ale mimo tego grono to jest nadal nieliczne, co sprawia, że współczesna dyplomacja naukowa jest wciąż zdominowana przez aktywność podmiotów takich jak indywidualni naukowcy, zespoły badawcze, instytucje naukowe, które realizując działania oddolne, występują we własnym imieniu i w celu zaspokojenia partykularnych interesów. Przykładem są wszelkie działania międzynarodowe łączące indywidualnych badaczy czy instytucje naukowe, których celem jest znalezienie partnerów do wspólnych projektów badawczych, wspólne publikowanie czy organizacja wydarzeń naukowych. Priorytetem i celem samym w sobie jest tutaj przede wszystkim rozwój naukowy, postęp technologiczny czy rozwój własnej kariery naukowej.

W jakich obszarach może być wykorzystywana dyplomacja naukowa oraz jakie korzyści wynikają z jej stosowania?

Instrumentarium dyplomacji naukowej jest niezwykle bogate. Ponadto natura nauki jako aktywności człowieka, której ogólnym zamiarem jest postęp, poprawa ludz-

kiej egzystencji, poznanie oparte na weryfikowalnych dowodach naukowych, sprawia, że współpraca naukowa często stanowi jedną, a niekiedy jedyną platformę dialogu między państwami pozostającymi w kryzysie dyplomatycznym. Nauka i współpraca środowisk naukowych to też doskonały sposób na budowanie zrozumienia i zaufania między społeczeństwami i państwami, co wiąże się z, niestety nie do końca prawdziwym, postrzeganiem nauki jako kategorii neutralnej i odpornej na polityzację. Biorąc za przykład obecny konflikt między Federacją Rosyjską i Ukrainą, można pokazać zarówno potencjał dyplomacji naukowej, jak i jej słabość. Zamrożenie kontaktów naukowych jako reakcja znacznej części międzynarodowej społeczności naukowej potępiającej agresję Rosji dowodzi, że świat nauki nie jest i nie może być całkowicie neutralny. Widać tu jednak też jedną z cech dyplomacji naukowej, która jest często podkreślana przez praktyków. Dyplomacja naukowa to maraton, a nie sprint. Nie można oczekiwać jej efektów w krótkim horyzoncie czasowym. A kiedy już się pojawiają, można je bardzo łatwo zaprzepaścić, gdy górę biorą instrumenty tzw. *hard politics*. Z tym mamy do czynienia w przypadku obecnego kryzysu, gdyż odbudowa zaufania między naukowcami będzie trwała dekady. W tym procesie tkwi jednak również siła dyplomacji naukowej, gdyż działania zmierzające do odbudowy kontaktów naukowych będą stanowić istotną platformę dialogu w innych wymiarach relacji międzynarodowych.

Kolejny wymiar dyplomacji naukowej to wspieranie i ułatwianie udziału rodzimych badaczy w międzynarodowych przedsięwzięciach naukowych czy szerzej – internacjonalizacja nauki. Współczesna nauka to aktywność zespołowa i międzynarodowa. Żadne państwo, a tym bardziej uniwersytet czy instytut badawczy, nie posiada wystarczających zasobów finansowych, ludzkich, infrastrukturalnych, naturalnych (np. genetycznych), aby samodzielnie prowadzić badania. Potrzeba umiędzynarodowienia wiąże się też z wyzwaniem, na które rozwiązania poszukują naukowcy. Są to problemy globalne, takie jak zmiana klimatu, wyzwania demograficzne czy zdrowotne. To sprawia, że międzynarodowa współpraca naukowa jest koniecznością, a dyplomacja naukowa może zarówno pomóc w jej zainicjowaniu (np. poprzez działania organizacji międzynarodowych), jak i ułatwić udział rodzimych badaczy w międzynarodowych konsorcjach badawczo-rozwojowych.

Międzynarodowa współpraca naukowa, której celem jest generowanie i wymiana wiedzy, wiąże się z kolejnym istotnym wymiarem dyplomacji naukowej, czyli dostarczaniem wiedzy eksperckiej na potrzeby procesu decyzyjnego na poziomie państwa i międzynarodowym. Współcześnie procesy decyzyjne nie mogą przebiegać bez doradztwa ekspertów, w tym przedstawicieli nauki. Decydenci zasięgają rady ekspertów, gdyż zakres przedmiotowy decyzji wymaga wiedzy specjalistycznej. Konsultowanie projektów aktów prawnych, dokumentów strategicznych ze specjalistami w danej dziedzinie uwiarygadnia, legitymizuje proces decyzyjny. To kolejna z przyczyn powszechnego odwołania się do wiedzy naukowej/eksperskiej w procesie decydowania politycznego. To sprawia, że dyplomacja naukowa zyskuje na znaczeniu. Jednym z jej instrumentów jest promowanie i zabieganie o obecność ekspertów z danego państwa w międzynarodowych gremiach doradczych, grupach epistemicznych czy stałych organach doradczych przy organizacjach międzynarodowych. Zostało udowodnione, jak duży potencjał wpływu mają te działania. Poprzez obecność rodzimych ekspertów w międzynarodowych ciałach doradczych państwa zyskują pośredni wpływ na efekt procesu decyzyjnego w organizacji międzynarodowej czy na konferencji międzynarodowej. Dodatkowo jest to też element budowania prestiżu państwa, kształtowania jego wizerunku jako wiarygodnego i reprezentującego wysoki poziom merytoryczny partnera.

Nie mniejsze znaczenie ma wykorzystanie instrumentów dyplomacji naukowej dla promocji państwa na arenie międzynarodowej. Poprzez liczne działania promocyjne czy informacyjne, które często powiązane są z narzędziami dyplomacji kulturalnej, publicznej czy gospodarczej (w szczególności innowacyjnej) państwa chcą mieć wpływ na to, jak są postrzegane. Korzystanie z takich narzędzi, jak programy mobilności studentów i naukowców, ma na celu promocję własnego sektora naukowego i szkolnictwa wyższego jako atrakcyjnego i oferującego szerokie możliwości. Jest to też narzędzie drenażu mózgow, gdyż państwa chcą przyciągać najzdolniejszych i zatrzymać na stałe talenty z różnych części świata. W spektrum tych działań należy też włączyć wydarzenia mające na celu promocję osiągnięć naukowych czy intelektualnych danego narodu. Służy to poprawie i ociepleniu wizerunku państwa w społeczeństwie innego państwa.

Dlaczego do badań wybraliście akurat obszar Europy Północnej?

Europa Północna to w naszym projekcie państwa zaangażowane we współpracę w regionie Morza Bałtyckiego oraz w regionie tzw. Europejskiej Arktyki. Oczywiście ten wybór nie był przypadkowy i wynikał z trzech przyczyn. Po pierwsze obszary Europy Północnej to miejsce wielu złożonych procesów społeczno-gospodarczych oraz przyrodniczych, które nie uznają granic politycznych. Ich poznanie i oddziaływanie wymaga zatem współpracy, którą, jak już wiemy, można określić mianem dyplomacji naukowej. Po drugie w Europie Północnej mamy wielu aktorów praktykujących w różnym zakresie dyplomację naukową – takie zróżnicowanie pozwoli nam dogłębniej poznać uwarunkowania, które określają szanse i zagrożenia dla jej rozwoju. Bazując na tych ustaleniach, lepiej zrozumiemy przedmiot naszych badań, a także będziemy w stanie formułować rekomendacje służące efektywnemu wdrażaniu współpracy naukowej. Trzecią przyczyną są nasze kompetencje badawcze – mamy w zespole specjalistów świetnie znających i rozumiejących region Morza Bałtyckiego i region Europejskiej Arktyki. Wcześniejsze osiągnięcia naukowe oraz kontakty pozwoliły nam na zaproszenie do projektu światowej klasy badaczy, którzy będą nas wspierać konsultacjami.

Kto będzie zaangażowany w Państwa projekt, w jaki sposób będzie on realizowany i jakie efekty Państwo założyli?

Projekt będzie realizowany przez zespół złożony z badaczy UMCS oraz Instytutu Oceanologii PAN. Reprezentujemy różne instytuty i dyscypliny naukowe: nauki o polityce i administracji, geografii społeczno-ekonomiczną oraz socjologię. Będziemy szukać odpowiedzi na trzy pytania: 1. Dlaczego i w jaki sposób państwa i organizacje regionalne w Europie Północnej tworzą swoje dyplomacje naukowe oraz jak stosują je w kontekście regionalnym? 2. W jaki sposób regionalne systemy zarządzania wykorzystują dyplomację naukową państw oraz wykorzystują i współtworzą wiedzę naukową w ramach swojej działalności? 3. Jakie są rezultaty i oddziaływania dyplomacji naukowej na rozwój regionów? Nasze badania są skoncentrowane na dwóch typach podmiotów z Europy Północnej: państwach (Dania, Estonia, Finlandia, Niemcy, Islandia, Łotwa, Litwa,

Norwegia, Polska, Rosja, Szwecja) oraz organizacjach międzyrządowych, które współtworzą dwa powiązane ze sobą systemy zarządzania regionalnego (Rada Arktyczna, Euro-Arktyczna Rada Morza Barentsa, Rada Nordycka, Nordycka Rada Ministrów, Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku HELLCOM, Rada Państw Morza Bałtyckiego). Będziemy nie tylko studiować różnego typu dokumenty czy social media, ale także prowadzić wywiady indywidualne oraz grupy focusowe.

Taki jest plan, ale w jakim zakresie uda się nam to zrealizować w dobie różnych zagrożeń związanych z pandemią oraz kryzysem geopolitycznym, to otwarte pytanie. Spodziewamy się wielu utrudnień, niektórych z nich już jesteśmy świadomi, np. w Szwecji ograniczono swobodę urzędników w udzielaniu informacji osobom trzecim, a jest to tłumaczone obawą przed nielegalnymi działaniami ze strony służb wywiadowczych Rosji. Trudno nam też przewidzieć, czy będziemy chcieli i mogli nawiązywać kontakty z instytucjami rosyjskimi. W pewnym sensie nasz projekt o dyplomacji naukowej podlega oddziaływaniu aktualnej specyfiki środowiska międzynarodowego, której cechą niespodziewanie stała się weryfikacja istoty dyplomacji naukowej. Czy stanie się ona kolejną ofiarą konfliktu geopolitycznego i kryzysu zaufania międzynarodowego, czy też pomoże w jego przezwycięzeniu?

Efektami projektu będą raporty i publikacje w międzynarodowych czasopismach, które zgodnie z praktyką będziemy wcześniej prezentować i poddawać krytycznym ocenom na konferencjach czy seminariach.

Czy w przypadku Polski możemy mówić o istnieniu dyplomacji naukowej? Jeśli tak, w jakim wymiarze i w jakich obszarach ona funkcjonuje?

Odpowiedź na to pytanie jest uzależniona od tego, który wymiar dyplomacji naukowej nas interesuje. Jeśli skupimy się na działaniach oddolnych i aktywności podmiotów je prowadzących, to oczywiście można wskazać na liczne, często bardzo zaawansowane działania wpisujące się w zakres dyplomacji naukowej. Podobnie jak w wielu innych państwach, w których dyplomacja naukowa jest na etapie konceptualizacji lub gdzie instytucje państwowe nie prowadzą jej wcale, dominującą formą aktywności są działania oddolne. Niektóre z nich realizowane są także przez UMCS. Jednak aby osiągnąć wyższy poziom zaawansowania i skuteczności,

niezbędne jest podjęcie działań strategicznych i koordynacyjnych, a to jest już domena instytucji państwowych, zwłaszcza rządowych.

Polska poczyniła pierwsze kroki w tym kierunku. Od 2015 r. podejmowano działania zmierzające do budowania podstaw strategicznych (m.in. uwzględnienie współpracy naukowej jako celu polityki zagranicznej państwa) oraz instytucjonalno-operacyjnych. Promocja nauki, zwiększanie obecności badaczy z Polski w międzynarodowych inicjatywach badawczo-rozwojowych, podnoszenie mobilności polskich naukowców, współpraca z polską diasporą na świecie to tylko część założeń koncepcyjnych. Za tym poszły decyzje instytucjonalne, gdyż w niektórych placówkach dyplomatycznych działali doradcy ds. nauki i technologii, stworzono stanowisko doradcy ds. nauki i technologii przy ministrze spraw zagranicznych (obecnie nieobsadzone). Planowano – wzorem takich państw jak Francja, Wielka Brytania, Niemcy czy Czechy – powołać (na początek 6 stanowisk) attaché naukowych w stolicach państw postrzeganych jako priorytetowe z punktu widzenia kontaktów naukowych i współpracy proinnowacyjnej. Ważną decyzją było też utworzenie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) oraz aktywność Narodowego Centrum Nauki, które promuje doskonałość naukową, również poprzez dwu- i wielostronne międzynarodowe programy grantowe.

W tym momencie wszystkie te plany zostały zamrożone lub całkowicie z nich zrezygnowano. Dyplomacja naukowa Polski stała się ofiarą zmian strukturalnych w polityce zagranicznej państwa oraz reform sektora nauki i szkolnictwa wyższego, jak też widocznej polaryzacji między środowiskiem nauki i polityki. Wierzymy, że ta sytuacja jest jednak przejściowa i uda się rozwinąć polską dyplomację naukową z pożytkiem dla całego społeczeństwa, w tym też środowiska naukowego, którego rozwój w warunkach izolacji i barier nie tylko jest z reguły utrudniony, ale też patrząc szerzej – społecznie szkodliwy.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Skład zespołu badawczego: dr hab. Michał Łuszczuk, prof. UMCS – Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UMCS, dr Anna Moraczewska – Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS, dr Monika Szkarłat – Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS, dr Damian Szacawa – Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS, dr Kamil Filipek – Instytut Socjologii, dr Joanna Piwowarczyk – Instytut Oceanologii PAN



← Prof. Andrzej
Kokowski

Archeologia na A+

Długo oczekiwane wyniki ewaluacji nauki polskiej okazały się dla archeologii spod znaku UMCS najszcześniejsze. Może należałoby raczej powiedzieć, że pokazały należne jej miejsce. Jedyna dyscyplina w Uczelni z taką notą; jedyna na Lubelszczyźnie; druga siła w kraju, z niewielką tylko stratą do lidera – Wydziału Archeologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Za nami archeologia Uniwersytetu Warszawskiego, Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego. A przecież jesteśmy tacy malutcy (!).

Na pytanie: jak do tego doszło? – mogę odpowiedzieć krótko i stanowczo. Ciężko pracowaliśmy, starannie przyglądając się wymogom i regułom ewaluacji. Część z nich była nam wyraźnie pod włos, ale szybko się dostosowaliśmy i konsekwentnie gromadziliśmy potrzebne punkty. A ponieważ na europejskim rynku naukowym mamy ugruntowaną pozycję i duże doświadczenie, to właściwie nie sprawiało nam to kłopotu. No i mieliśmy kapitalnego „buchaltera”, który skrupulatnie pilnował porządku, naprowadzał na właści-

we ścieżki, doradzał, sprawdzał. Bez dr. Marcina Szeli i jego perfekcji pewnie dużo trudniej byłoby nam osiągnąć taki wynik.

Zacząć wypada od magicznej liczby „N” Instytutu Archeologii, która została określona na 14,55. To istotne w przypadku kryterium I oceniającego naszą sprawność naukową, ponieważ w prezentacji dorobku mogliśmy przedstawić nie więcej jak 43,55 (czyli 3 x „N”) tzw. udziałów jednostkowych. Szansę wykorzystaliśmy niemal w pełni (43,5496), bo utraciliśmy tylko 0,0004 slota.

Spośród wszystkich naszych publikacji, jakie trafiły do zasobów PBN, algorytm optymalizacyjny wytypował do ewaluacji 48: 15 artykułów o wartości 200 pkt, 4 artykuły za 140 pkt, 11 artykułów za 100 pkt oraz 18 o niższej wartości. Zapunktowała też jedna monografia (której współautorem był dr Marcin Maciejewski). Tak więc 49 osiągnięć (w tym 48 artykułów!) dało nam 5072 pkt, a te wygenerowały drugi wynik w kraju – 348,59 pkt na osobę zatrudnioną w instytucie. I to pomimo tego, że w latach 2017–



Archiwum Andrzeja Kokowskiego

–2018 artykuły w czasopismach były o wiele niżej punktowane.

Niestety, ale przy ocenie kryterium II, czyli zdobywania środków na badania naukowe, komisja pozytywnie zaopiniowała tylko 3 ze wszystkich realizowanych przez nas projektów, przyznając nam 51,98 pkt. Odrzucono, na przykład, nasz udział w projekcie DARIAH-PL, który – zdaniem oceniających – nie obejmuje badań naukowych bądź prac rozwojowych. Kontrowersje co do pozostałych dotyczyły dat ich zakończenia lub dat rozpoczęcia, a zupełnie nie brano pod uwagę projektów finansowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, które dają spektakularne i wymierne efekty. Przypomnę tylko monografię Puław-Włostowic dr hab. Barbary Niezabitowskiej-Wiśniewskiej.

Ostatecznie przy ocenie zagrały projekty kierowane przez: dr. Tomasza Dzieńkowskiego „Między Wschodem a Zachodem. Książęca rezydencja typu *motte* z XIII w. w Chełmie – kulturowa rewolucja na pograniczu” – Miniatura/NCN; dr. Marcina Maciejewskiego „Biografie skarbów. Wieloaspektowa analiza zespołów przedmiotów metalowych związanych z monumentalnymi konstrukcjami. Studium przypadków z późnej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza” – Opus/NCN oraz prof. Piotra Łuczkiwicza „Niedokończona historia. Ponad 100 lat odkryć w Malborku-Wielbarku” – Opus/NCN.

Rozczarowani jesteśmy oceną w kryterium III, czyli w zakresie percepcji społecznej wyników naszych badań, co uważaliśmy za bardzo silny punkt w naszym dorobku. To, co osiągnęliśmy na tym polu w mediach i na archeologicznym rynku naukowym, uważane jest za modelowe, a skutek – za jeden z najbardziej pożądanych. Tak też oceniają naszą działalność najwybitniejsi politycy zagraniczni, wyczuleni na tolerancję kulturową i historyczną oraz szacunek dla europejskiego dziedzictwa kulturowego. Dzisiaj wiemy, że popełniliśmy błąd w formułowaniu tytułów osiągnięć. Wydaje się wręcz, że ekspertom nie starczyło cierpliwości na za-

poznanie się z obszernymi załącznikami do poszczególnych tematów.

Tym sposobem „Archeologia jako marka regionalna i szansa gospodarcza” uzyskała 55 pkt (30 za zasięg wpływu i 25 za znaczenie wpływu). Jednak ostatecznie eksperci uznali, że interdyscyplinarność badań naukowych i prac rozwojowych miała kluczowe znaczenie dla powstania tego wpływu. W związku z tym ostateczną ocenę wpływu zwiększono o 20%, do wysokości 66 pkt.

„Goci na Lubelszczyźnie – nieznany element europejskiego dziedzictwa kulturowego jako czynnik wpływający na rozwój cywilizacyjny społeczeństwa” oceniono podobnie, co pozwoliło zapisać na naszym koncie 66 pkt. No cóż, „Laboratorium Historiae Gothorum” z plejadą najwybitniejszych postaci europejskiej archeologii dopiero ruszało.

Kategorię A dostaliśmy więc niejako z marszu i spełniliśmy wszelkie warunki uprawniające nas do ubiegania się o A+. O rozstrzygnięciu decydowali eksperci koronni, w tym zagraniczni. Jeden z nich uznał, że nasza działalność naukowa w pełni uprawnia nas do uzyskania najwyższej oceny. Jego uzasadnienie było na tyle mocne i przekonujące, że zastrzeżenia zgłoszone przez drugiego supereksperta nie miały już znaczenia.

Pisałem po wielokroć, że archeologia, a ta lubelska w szczególności, jest immanentnie interdyscyplinarna. Oznacza to, że nie tylko korzystamy z doświadczeń innych dyscyplin naukowych, ale umiemy formułować postulaty i problemy badawcze, które znajdują zainteresowanie przedstawicieli innych nauk. Co ważniejsze, nie znajdujemy granic dla takiej współpracy. Archeologowie odważnie stają obok przedstawicieli nauk ścisłych, eksperymentalnych, społecznych, artystów, szeroko rozumianych humanistów. Wszędzie znajdujemy pożywkę, ale też nauczyliśmy się panować nad współpracą z przedstawicielami innych dyscyplin, którzy niekiedy uzurpują sobie prymarność swoich ustaleń, zapominając, że otrzymują je w kontekście badań historycznych. Tutaj przywołam chociażby badania B. Niezabitowskiej-Wiśniewskiej, P. Łuczkiwicza czy projekt badań genetycznych realizowany wspólnie z zespołem prof. Piotra Węgleńskiego z Uniwersytetu Warszawskiego. One też stanowią wierzchołek piramidy naszych działań, w których nie można przecieź po-

minąć współpracy wewnątrzuniwersyteckiej, mającej długą historię i znakomite efekty.

Z dużym dystansem podchodzimy do oceny punktowej za nasze publikacje. Została ona wyraźnie skrojona pod wymiar nauk ścisłych i eksperymentalnych. Tradycyjne pryncypia kierujące strategią lokowania publikacji w humanistyce zostały zignorowane. My szukamy nie punktów, ale czytelnika. Przyglądając się systemowi i drabince wartościującej nasz dorobek, doszliśmy do wniosku, że nie zawsze wysoko punktowany artykuł zdobędzie oczekiwany efekt skuteczności naukowej. Pisma komercyjne są właściwie dla większości badaczy niedostępne, więc nie będą się powoływali na nasze efekty, a zalecenie takiego tekstu studentom właściwie mija się z celem. Naszą pozycję na rynku międzynarodowym wyznaczają członkostwa w decyzyjnych gremiach naukowych, takich jak KAFU, DAI czy Freye Universität Berlin, oraz projekty naukowe najwyższej rangi, których wartości nie dostreaga system ewaluacji. Sztandarowe projekty europejskiej archeologii: Illerup Projekt czy „Corpus der römischen Funde” przerosły chyba wyobraźnię kreatorów podstaw ewaluacji, ale to one kotwiczą archeologię lubelską w europejskiej świadomości badawczej. Gdy do tego wszystkiego dołożymy jeszcze projekty pilotowane przez prof. P. Łuczkiwicza, skupiające udział przedstawicieli archeologii skandynawskiej, francuskiej, niemieckiej, czeskiej i mołdawskiej, to otrzymamy wgląd w zakres możliwości, jakimi dysponuje archeologia UMCS. A nie ma tutaj miejsca dla wyeksponowania dokonań na rynku krajowym – wymienię więc tylko ten poświęcony tzw. skarbowi z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza z wiodącym udziałem dr. M. Maciejewskiego.

Oprócz wymienionych wyżej projektów zabrakło możliwości oceny wartości najwyżej ocenianej działalności – metodycznej i metodologicznej skuteczności w przestrzeni tzw. archeologii archiwalnej. Jesteśmy pionierami w zakresie eksploracji dawnych zasobów prasowych (z dr. Wieńczysławem Niemirowskim, germanistą z UMCS, urosiliśmy do rangi autorytetów) i nie mamy póki co konkurencji w tym obszarze. Ale archeologiczny świat, mimo braku „dużych” punktów w tym zakresie, patrzy nam z uwagą na ręce i nasze ustalenia mają wartości nie tylko sensacyjne, ale również prymarne. One budują naszą legitymację w świecie nauki.

Oczywiście pozostaje pytanie kluczowe – czy potrafimy utrzymać swoją wysoką pozycję? Myślę, że na naukowym rynku archeologicznym wiele się teraz zmieni. Gorzej ocenione instytuty zaczną staranniej przestrzegać reguł obowiązujących w ewaluacji; wzrośnie konkurencja w dotarciu do tych lepszych czasopism i w zdobywaniu środków na badania. Te ostatnie i tak z wielkim trudem trafiały do mniejszych instytucji. No, ale skoro dystrybucja pieniędzy nie przyniosła skutku ewaluacyjnego, to może należałoby zmienić reguły gry? To oczywiście marzenia.

Wiele zależy od władz Uczelni. Czy zechcą pielegnować „diament w koronie” i pomagać w utrzymaniu naszej pozycji? Czy też dojdą do wniosku, że skoro jesteśmy najlepsi, to damy sobie radę, a pomagać trzeba tym ocenionym gorzej? To istotny problem przy nieuniknionej wymianie pokoleniowej, jaka dotyka właśnie mój instytut. Miłym gestem byłaby decyzja o sfinansowaniu rocznika archeologicznego, co jest inwestycją długoterminową, ale właściwie niezbędną dla stabilizacji pozycji naukowej. Warto byłoby też eksponować pozycję najlepszego instytutu UMCS.

Śmiem twierdzić, że damy radę.

Andrzej Kokowski



Archiwum Andrzeja Kokowskiego

Bezpieczeństwo energetyczne Polski – szanse i wyzwania

Rozmowa z dr. hab. Janem Chadamem, prof. Uczelni z Katedry Systemów Informacyjnych i Logistyki, dyrektorem Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska UMCS

Podczas naszej rozmowy chciałabym poruszyć temat, który ma ogromny wpływ na komfort życia każdego z nas i który w ostatnim czasie dominował w mediach i debacie publicznej. Chodzi o bezpieczeństwo energetyczne polskich rodzin. W związku z nadchodzącą zimą pojawiają się głosy, że jest ono zagrożone. Proszę więc o wyjaśnienie, czym właściwie jest bezpieczeństwo energetyczne. Jakie znaczenie ma ono dla funkcjonowania gospodarki?

Najogólniej można powiedzieć, że bezpieczeństwo energetyczne to taki stan gospodarki, który umożliwia pokrycie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania odbiorców na paliwa i energię w sposób ekonomicznie uzasadniony i przy zachowaniu wymagań ochrony środowiska.

Chciałbym zwrócić uwagę na kilka elementów tej definicji. Pierwszy element to wspomniana perspektywa bieżąca i długoterminowa, czyli jakie będzie zapotrzebowanie odbiorców na nośniki energii w krótkim czasie i w ciągu wielu lat. Drugi element to ten sposób ekonomicznie uzasadniony, który nas bardzo interesuje ze względu na ceny nośników energii i ich wpływ na

ceny dóbr konsumpcyjnych. Wreszcie trzeci element, o którym nie możemy zapominać, to spełnianie wymogów ochrony środowiska.

To, o co Pani pyta, jest perspektywą krótkoterminową, ponieważ dotyczy nadchodzącej zimy. W tym zakresie bezpieczeństwo energetyczne rozumiemy jako odpowiedź na poniższe pytania. Czy będziemy mogli w wymaganych ilościach i za akceptowaną cenę kupić węgiel, ropę, benzynę, gaz lub energię elektryczną? Czy będzie nas na to stać? Czy energia i nośniki energii będą dostępne w sposób nieprzerwany i czy będą dostępne dla każdego? Zatem dostępność i cena będą dla nas głównym kryterium oceny stanu bezpieczeństwa energetycznego.

Jednym z najważniejszych nośników energii w Polsce jest właśnie gaz ziemny. To surowiec, który musimy importować, ponieważ nie posiadamy jego zasobów. Do tej pory importowaliśmy go głównie z Rosji, ale po inwazji tego kraju na Ukrainę sytuacja uległa diametralnej zmianie. Jak teraz wyglądają łańcuchy dostaw gazu ziemnego do Polski?

Gaz ziemny jest jednym ze strategicznych nośników energii i rzeczywiście nie jesteśmy samowystarczalni, jeśli chodzi o jego produkcję. Aby zilustrować sytuację Polski, należy podać kilka faktów. Nasza gospodarka konsumuje około 20 mld m³ gazu ziemnego rocznie. Mniej więcej ¼ tej wielkości pochodzi z wydobycia krajowego. Zatem pozostałe ¾ musimy znaleźć na rynku europejskim lub globalnym. Do tej pory te dodatkowe 25%, czyli około 5 mld, kupowaliśmy w postaci gazu skroplonego, natomiast około 10 mld – jak Pani słuźnie zauważyła – importowaliśmy z Rosji.

Mimo wszystko jesteśmy w znacznie lepszej sytuacji niż jeszcze 10 lat temu, dlatego że wówczas byliśmy fizycznie zmuszeni do kupna gazu z kierunku wschodniego, nie było po prostu innej możliwości. Teraz jesteśmy dobrze zintegrowani z rynkiem europejskim i te dostawy gazu mogą się odbywać z różnych kierunków, np. z kierunku zachodniego. Oczywiście nadal pozostaje pytanie, czy na całym rynku europejskim znajdzie się wystarczająca ilość gazu.

Należy dodać, że w 2015 r. zakończyliśmy budowę terminala LNG w Świnoujściu, dzięki czemu możemy kupować gaz ziemny na rynku globalnym (Katar, USA i inni dostawcy), a więc poza Europą, co znacznie zwiększa nasze bezpieczeństwo i dywersyfikację źródeł dostaw. Osobiście byłem odpowiedzialny za budowę i zakończenie tego megaprojektu.

Sytuacja w zakresie gazu ziemnego nie jest komfortowa, ale nasze możliwości przesyłowe pozwalają na pełne zabezpieczenie naszych potrzeb w ramach systemu UE, co zdecydowanie poprawia nam humory przed zimą. Prawdopodobnie jeszcze w tym roku zakończona zostanie także budowa gazociągu Baltic Pipe, umożliwiającego transport gazu ze złóż norweskich na Morzu Północnym.

Reasumując, sytuacja na rynku gazu ziemnego w Polsce jest znacznie lepsza niż jeszcze kilkanaście lat temu, a nawet lepsza niż u innych naszych sąsiadów z UE.

Wielu Polaków obawia się, że zimą zabraknie gazu lub węgla i nie będą mieć czym ogrzać swoich domów. Jak to wygląda z perspektywy ekonomicznej? Czy rzeczywiście mamy się czego bać?

Myślę, że możemy się trochę bać, ale nieprzesadnie. Jeżeli chodzi o gaz, to warto wiedzieć, że odbiorcy indywidualni są chronieni specjalnymi regulacjami. W Polsce ciągle jeszcze obowiązuje system tzw. cen regulowanych, czyli



odpowiedzialny za to Urząd Regulacji Energetyki ustala co roku określoną cenę, w oparciu o którą odbywają się dostawy do odbiorców indywidualnych. Nie oznacza to, że cena będzie niska, ale z pewnością będzie ona niższa (regulowana) niż w przypadku pozostałych odbiorców. W konsekwencji zapłacimy więcej za inne produkty i usługi, do wytworzenia których wykorzystywany jest gaz ziemny, ale nie bezpośrednio za sam surowiec.

Ilości gazu, które są wydobywane w Polsce, a dodatkowo wspomniany terminal, zapasy w magazynach i dostawy z tych kierunków, o których mówiłem – te aspekty powinny nas utwierdzić w przekonaniu, że dostawy gazu do odbiorców indywidualnych nie będą przerywane. Natomiast nie wiemy, jakie będą ceny i w jakiej ilości gaz będzie dostępny dla odbiorców biznesowych, przemysłowych.

Jeżeli chodzi o węgiel, to tutaj jest pewnego rodzaju paradoks, ponieważ Polska była zawsze eksporterem węgla. W tej chwili staliśmy się jego importerem.

Ograniczanie wydobycia węgla było oczywiście uzasadnione, jednak przy utrzymaniu zasady, że zostanie ono zastąpiony energią odnawialną. Taki zresztą jest sens całej polityki UE z wprowadzonymi opłatami za emisję CO₂. Gdybyśmy zastępowali węgiel energią odnawialną, nie mielibyśmy takiego problemu, jaki mamy w tej chwili. Tymczasem ograniczyliśmy wydobycie, ale było ono zastępowane tańszym importem węgla z zagranicy. Cały ubytek z krajowej produkcji nie został konsekwentnie zastąpiony, w związku z czym mogą pojawić się problemy. Nawet osoby, które zajmują się problematyką zaopatrzenia polskiej gospodarki w węgiel, nie potrafią powiedzieć, czy będzie on w wystarczającej ilości i po akceptowalnej cenie. Do tego tematu należy jednak podejść z pewną wyobraźnią i jestem daleki od siania niepokoju, ponieważ myślę, że z takim problemem jak zaopatrzenie w węgiel też jesteśmy w stanie sobie poradzić.

Podobno idealnym rozwiązaniem i wyjściem z tej sytuacji byłoby osiągnięcie niezależności energetycznej. Czy Polska jest w stanie ją sobie zapewnić? Jeśli tak, to w jaki sposób możemy to zrobić?

Zdecydowanie tak. Musimy jednak zaprzestać korzystania z paliw kopalnych. To oczywiście wymaga czasu, ale też determinacji.

Gaz jest nośnikiem energii uważanym za paliwo przejściowe – kiedy ograniczamy wydobycie węgla, który jest bardzo szkodliwy dla środowiska, zastępujemy go gazem, by docelowo doprowadzić do wykorzystania wyłącznie zasobów naturalnych. Uważam, że naszym zobowiązaniem w stosunku do przyszłych pokoleń jest osiągnięcie niezależności energetycznej, głównie w oparciu o energię odnawialną. Jeśli popatrzymy na szalejące pożary, topniejące lodowce, wyspy, które pewnie będą znikać, musimy sobie odpowiedzieć na pytanie, jakie mamy jako ludzkość priorytety. Innej drogi nie ma. Należy ograniczać konsumpcję paliw kopalnych i zastępować je energią odnawialną. Mamy sobie wiele do zarzucenia w tej kwestii, wystarczy spojrzeć na ilość palących się żarówek, zużywanej energii, słabą izolację domów. Ta przestrzeń do poprawy jest – w mojej ocenie – bardzo duża.

W ramach podsumowania chciałabym zapytać, czy możemy jeszcze liczyć na spadek kosztów pozyskiwania nośników energii, czy może jednak powinniśmy mieć świadomość tego, że będzie już tylko drożej?

Myślę, że będzie tak jak z wieloma usługami czy produktami. Rynek zachowuje się w sposób może niekoniecznie przewidywalny, ale zawsze bardzo racjonalny, w związku z tym, jeśli teraz wzrosną ceny niektórych nośników energii, to w pewnym momencie wszystko się unormuje. Już w tej chwili możemy zauważyć, że benzyna i olej napędowy są tańsze niż jeszcze miesiąc czy półtora miesiąca temu. Gdyby nie relatywnie słaba złotówka, szczególnie w stosunku do dolara, to mielibyśmy zupełnie inną cenę na stacjach benzynowych.

Jeśli chodzi o węgiel, to jestem zupełnie spokojny. W tej chwili mamy okres przejściowy. Jeśli chodzi o gaz, o tym też rozmawialiśmy już trochę, myślę, że z czasem nastąpi zmiana dostawców. Ostatnio czytałem, że np. Niemcy już zapewniły sobie znaczną ilość dostaw gazu z Norwegii.

W mojej ocenie po chwilowym szoku nastąpi normalizacja cen. Oczywiście to nie znaczy, że będą one bardzo niskie i natychmiast wrócą do poziomów, które mieliśmy przed tymi zaburzeniami, szczególnie przed wybuchem wojny na Ukrainie.

W tej całej masie – nazwijmy to – nieszczęść jest pewnego rodzaju lekcja dla nas. Po pierwsze, nie możemy poddawać się chwilowym emocjom, mówię tutaj głównie o Europie, i rezygnować z obranej drogi, czyli nie możemy pozwolić sobie na to, żeby za cenę większego komfortu energetycznego wrócić do transakcji z dostawcą ze Wschodu. Po drugie, jesteśmy teraz na dobrej drodze, żeby przyspieszyć transformację energetyczną, bo do tej pory te niskie ceny niektórych nośników energii nie mobilizowały ani nas, ani wielu naszych partnerów w Europie. I po trzecie, musimy nauczyć się racjonalnie korzystać z zasobów energetycznych. Niskie ceny, które bardzo lubimy, nigdy nie mobilizują do racjonalnego zachowania. Jesteśmy odpowiedzialni za to, co się będzie działo w przyszłości i to niezbyt odległej przyszłości, bo nie rozmawiamy o setkach lat, tylko o dekadach, które mogą zmienić w sposób radykalny środowisko naturalne. Dlatego musimy oszczędzać energię, np. wyłączając zbędną żarówkę czy zmniejszając ogrzewanie. Dzięki racjonalnym zachowaniom będziemy mogli przez długi czas korzystać z dobrodziejstw natury.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Materiał pierwotnie ukazał się w formie podcastu „Głos nauki”.

Jesteśmy zgranym teamem

Rozmowa z Wirginią Gieryng-Wójtowicz – dyrektorem Centrum Promocji UMCS

Centrum Promocji UMCS odpowiada za prowadzenie działań promocyjnych i wizerunkowych Uniwersytetu. Proszę o wyjaśnienie, na czym dokładnie polegają te działania.

UMCS to jedna z największych uczelni w kraju, dlatego Centrum Promocji ma bardzo szeroki zakres realizowanych zadań. Najogólniej mówiąc, odpowiadamy za kreowanie polityki promocyjnej i informacyjnej Uniwersytetu oraz dbamy o utrzymanie jego pozytywnego wizerunku. Przekładając to na prosty język – robimy co w naszej mocy, żeby pokazać, co tak naprawdę Uniwersytet oferuje, ile wartości dodanej może zyskać każdy, kto przekroczy mury Uczelni. Mamy wielu fantastycznych naukowców, którzy swoją pasją i zainteresowaniami mogą przenosić góry, a nasza oferta kształcenia stale się powiększa i dostosowuje do potrzeb rynku pracy. Jako jedni z nielicznych w kraju posiadamy wyjątkowo bogatą ofertę nie tylko rozwoju kompetencji, ale także zdolności artystycznych czy sportowych. Akademiki, kawiarnie i strefy coworkingowe na kampusie pozwalają na poznawanie nowych ludzi, z którymi niejednokrotnie zostajemy w bliskich relacjach na całe życie. To właśnie staramy się pokazać.

Nasze działania kierujemy do młodzieży licealnej, kandydatów na studia, studentów, pracowników, absolwentów, a także do otoczenia społeczno-gospodarczego w kraju i za granicą. Nie mamy jednego sposobu na dotarcie do wszystkich. Działamy wielotorowo. Część kampanii jest klasyczna, marketingowa, coraz częściej jednak zgłaszają się do nas sami zainteresowani współpracą ze względu na rekomendacje innych, czy-

li tak zwaną pocztę pantoflową. Takie sytuacje cieszą mnie najbardziej, bo to oznacza, że nasze inicjatywy są ciekawe i mamy pozytywny *feedback*.

Zakres zadań centrum jest bardzo szeroki, dlatego ich realizacją zajmuje się kilka jednostek podrzędnych. Jakie to jednostki? Jak wygląda współpraca między nimi?

W ramach Centrum Promocji funkcjonują aktualnie trzy biura. Biuro Projektów Promocyjnych, dawne Biuro Promocji, to miejsce najbardziej kojarzące się z typową promocją i marketingiem Uczelni. To tutaj pracujemy kreatywnie, projektujemy i zamawiamy nowe gadzety Uniwersytetu, obsługujemy social media UMCS, planujemy i realizujemy kampanie reklamowe, przygotowujemy foldery, plakaty, grafiki oraz inne materiały promocyjne. Wspieramy także większość wydarzeń organizowanych na Uczelni, pracujemy nad uatrakcyjnieniem wizualnym strony internetowej, obsługujemy zakładkę Kandydat oraz dodajemy treści w portalu rekrutacyjnym. Jeździmy na targi edukacyjne oraz tworzymy inne inicjatywy podejmowane na rzecz kandydatów na studia, np. webinary.

Biuro Rozwoju Kompetencji (dawne Biuro Karier) to jednostka z wieloletnim doświadczeniem, która prowadzi działalność edukacyjną, doradczą i informacyjną dla studentów, absolwentów i pracowników UMCS na rzecz ich rozwoju zawodowego i osobistego. Do najważniejszych zadań biura należy doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staży i praktyk oraz współpraca z instytucjami rynku pracy. Biuro cyklicznie zaprasza także na szkolenia i warsztaty rozwijające kompetencje



Fot. Barbara Proń

miękkie. Prowadzi także Program Absolwent, który ma na celu budowanie bliskich relacji z absolwentami UMCS.

Ogromną popularnością cieszyła się opracowana i zrealizowana przez Biuro Rozwoju Kompetencji we współpracy z Santander Universidades „Akademia Przedsiębiorczości”. Tylko w ostatniej, już 5. edycji udział wzięło ponad 500 uczestników.

W tym roku akademickim Biuro Rozwoju Kompetencji przygotowało także po raz pierwszy po pandemii Absolutoria dla ponad 700 osób oraz współorganizowało nową inicjatywę dedykowaną młodzieży licealnej – projekt „Przedsiębiorcza Młodzież”.

Najnowszą jednostką działającą w ramach Centrum Promocji jest utworzone we wrześniu 2021 r. Biuro Promocji i Popularyzacji Nauki, które odpowiada za promocję spójnego wizerunku nowoczesnej i eksperckiej uczelni. Pracownicy wprowadzają naukowców UMCS oraz rezultaty ich badań do debaty publicznej poprzez organizację pokazów naukowych, konkursów wiedzy, wykładów otwartych, webinarów, warsztatów czy spotkań autorskich. To tutaj przygotowujemy się do kolejnych edycji Lubelskiego Festiwalu Nauki, angażujemy w takie wydarzenia jak Festiwal Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie czy Wielki Test Języka Angielskiego „Challenge Accepted”.

Warto wspomnieć, że Centrum Promocji kilka lat temu przeszło reorganizację. Co przyniosły te zmiany? Niektóre jednostki zostały wyodrębnione. Dla mnie ogromną wartością dodaną jest wykreowanie nowej

jakości promocji Uczelni poprzez powołanie Biura Promocji i Popularyzacji Nauki. To ważne, że UMCS posiada taką jednostkę. Jest mi ona szczególnie bliska ze względu na moje wcześniejsze doświadczenie zawodowe. Kieruję Centrum Promocji od ponad roku, natomiast wcześniej przez 8 lat pracowałam w Centrum Transferu Wiedzy i Technologii, gdzie zajmowałam się promocją nauki. Czas spędzony m.in. w roli brokera innowacji pozwolił mi poznać Uczelnię od strony pracy naukowców, ich badań oraz otwartości na nowe wyzwania. Zawsze podkreślałam, że jesteśmy wyjątkową Uczelnią z ogromnym potencjałem. Zależy mi na przedstawieniu naszych możliwości badawczych oraz potencjału komercjalizacyjnego. Różnorodność dziedzinowa daje nam wręcz nieograniczone możliwości współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a to z kolei przekłada się na praktyczne przedstawianie oferty kształcenia i możliwość pozyskania kandydatów na studia.

Rozwój Internetu i pojawienie się mediów społecznościowych wymusiły na uczelniach wyższych zmianę sposobu komunikacji ze studentami. Jakie nowoczesne narzędzia i kanały promocji wykorzystuje nasz Uniwersytet? I czy rzeczywiście są one dzisiaj tak bardzo potrzebne?

Aktualnie naszym głównym kanałem komunikacji zarówno ze studentami, jak i otoczeniem są Internet i media społecznościowe. Realizujemy działania pro-

mocyjne w oparciu o stronę internetową Uczelni, media społecznościowe: Facebook, Instagram, LinkedIn i YouTube oraz wybrane formy komunikacji wewnętrznej. Raczujemy z TikTokiem, niemniej jednak mamy nadzieję, że i tu uda nam się wbić z sukcesem w obowiązujące trendy.

Facebook niewątpliwie cieszy się największym zaufaniem i gromadzi najszerokie grono odbiorców. W tej chwili zbliżamy się do 70 000 obserwatorów. Zasięgi naszych postów sięgają miliona odsłon, Instagram przekroczył 500 000 odsłon. Na LinkedIn obserwuje nas ponad 35 000 osób. Bardzo cieszą nas te dane, bo świadczą o popularności Uczelni w Internecie.

Proszę pamiętać, że oprócz tego, co widzi odbiorca, czyli np. postów ze zdjęciami, odpowiadamy na wszystkie pytania wysyłane do nas bezpośrednio w wiadomościach. Ich ilość jest ogromna. Jesteśmy ponadto dostępni w różnych grupach w social mediach, gdzie staramy się udzielać odpowiedzi na publikowane zapytania. To bardzo delikatna sfera, nad którą czuwamy 24 godziny na dobę.

Obecnie uniwersytety zmagają się z niżem demograficznym, czego efektem jest mniejsza liczba kandydatów na studia. Duże znaczenie odgrywają tutaj działania promocyjne, które pozwalają Uczelni wyróżnić się na tle innych placówek. W jaki sposób UMCS przyciąga przyszłych studentów?

Znaleźliśmy się w trudnej sytuacji, podobnie jak inne uczelnie. Oprócz niżu demograficznego mamy za sobą dwa lata pandemii, a od lutego br. jesteśmy świadkami dramatów, jakie dzieją się za naszą wschodnią granicą. To kumulacja, która była nie do przewidzenia. Na szczęście nasz Uniwersytet posiada renomę i rozpoznawalność, dzięki czemu nie odczuwamy aż tak mocno wszystkich przeciwności. Nasze kampanie, głównie prowadzone w Internecie, skupiają się na przedstawianiu Uczelni jako uniwersytetu kompletnego, z bogatą ofertą kształcenia, nowoczesną infrastrukturą, innowacyjnymi badaniami oraz możliwościami rozwoju osobistego, pasji i zainteresowań.

W marcu br. udało nam się zorganizować jeden z największych eventów promocyjnych Uczelni, czyli Drzwi Otwarte. Wydarzenie miało charakter hybrydowy, ale w pierwszy dzień wiosny odwiedziło nas kilka tysięcy kandydatów na studia.

Pandemia dała nam nowe narzędzia, po które chętnie sięgamy, czyli webinary. W tym roku część z nich została przygotowana wcześniej, część była realizowana na żywo. Wszystkie te materiały uzyskały łączną liczbę blisko 100 000 odsłon.

Bardzo dużym zainteresowaniem cieszą się także inicjatywy podejmowane w ramach programu szkół partnerskich. Licealiści mogą uczestniczyć w wybranych wykładach otwartych, dedykowanych warsztatach i szkoleniach. Biuro Rozwoju Kompetencji prowadzi również doradztwo zawodowe. Tylko od marca br. przeprowadziliśmy ponad 50 takich spotkań dla całych klas.

Czy Centrum Promocji planuje jakieś nowe niepowtarzalne inicjatywy, które wzbogacą strategię marketingową Uczelni?

Nie chciałabym zdradzać wszystkich naszych planów na najbliższą przyszłość, ale jednym z tematów, który analizujemy i przygotowujemy do realizacji (jestem przekonana, że może on zainteresować naszą społeczność akademicką), jest utworzenie własnego sklepiku z gadżetami UMCS w przystępnych cenach. Mamy ogromną ilość zapytań o możliwość zakupu na własne potrzeby różnego asortymentu. Myślę, że w nowym roku akademickim 2022/2023 pierwsze zakupy w sklepie UMCS mogą być już możliwe.

W ramach Centrum Promocji powołane zostanie także Studio Kreatywne. Już dzisiaj zachęcam zainteresowanych do kontaktu z nami. Zamierzamy stworzyć przestrzeń dla społeczności akademickiej do tworzenia nowych projektów graficznych, które po dokonaniu selekcji wdrożymy jako serię limitowanych produktów z logotypem UMCS.

Pokładam duże nadzieje w niedawno powstałym Związku Uczelni Lubelskich. W tej chwili zreszta on UMCS, Politechnikę Lubelską, Uniwersytet Przyrodniczy oraz Uniwersytet Medyczny. Wspólnie z kolegami ds. promocji tych uczelni podejmujemy pierwsze próby inicjatyw promocyjnych pod szyldem związku. Łączymy nas piękny akademicki Lublin, do którego zapraszamy na studia i pozostania tu na stałe. Wierzę, że ten miniekosystem przez nas tworzony przełoży się na większą liczbę naszych studentów spoza Lublina, ale także wpłynie na rozwój miasta i jego gospodarki.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Nagrody i wyróżnienia są dla mnie ukoronowaniem codziennej pracy

Rozmowa z dr hab. Beatą Podkościelną, prof. Uczelni z Katedry Chemii Polimerów i kuratorką Katedry Chemii Organicznej UMCS

Jest Pani autorką innowacyjnego, opatentowanego wynalazku, tzw. inteligentnego lakieru polimerowego na bazie akrylanów, który został uhonorowany Złotym Medalem podczas Międzynarodowych Targów Wynalazków i Innowacji INTARG 2022. Proszę zdradzić, co kryje się pod tą nazwą.

Nagrodzony wynalazek to fotoluminescencyjna kompozycja lakiernicza, która skutecznie zabezpiecza materiały przed degradacją, w szczególności fotochemiczną. Zawarty w lakierze specjalny dodatek, który jest opatentowany przeze mnie, absorbuje promieniowanie UV, a następnie emituje je w postaci bardzo słabego promieniowania w zakresie widzialnym. Zabezpieczone w ten sposób tworzywa są chronione przed degradacją, a czas ich użytkowania jest znacznie wydłużony. Degradacja fotochemiczna jest szczególnie istotna ze względów praktycznych. Wyroby z tworzyw sztucznych (ale nie tylko) są często ekspozowane na działanie światła słonecznego i pod jego wpływem zachodzi ich niszczenie. Zjawisko to występuje bardzo powszechnie i prowadzi do całkowitej degradacji tworzywa, zwłaszcza w połączeniu z czynnikami atmosferycznymi. Z tego powodu szczególnie ważne są badania nad ochroną tworzyw sztucznych przed ich przedwczesną degradacją.

Jakie tworzywa można ochronić takim fotoluminescencyjnym lakierem? Jakie czynniki na niego wpływają i czy produkt długo utrzymuje się na powierzchni?

Nie musimy ograniczać się wyłącznie do tworzyw sztucznych, możemy tym lakierem pokrywać wiele powierzchni, bo ma dużą adhezję do różnego rodzaju materiałów. Oprócz tworzyw sztucznych mogą to być np. metale, drewno, a nawet ceramika. Jest to lakier na bazie żywicy epoksydowej, więc ma dużą tendencję do łączenia się z różnymi powierzchniami. Jest bezpieczny dla środowiska, szczególnie w utwardzonej formie. I choć nie był jeszcze w pełni testowany przez dłuższy czas, to myślę, że może zdecydowanie przewyższać czas ochrony podawany przez producentów zwykłych produktów lakierniczych dostępnych na rynku.

W jaki sposób została opracowana formuła lakieru?

Lakier został opracowany w ramach grantu pt. „Inteligentny lakier polimerowy na bazie akrylanów”, finansowanego przez Inkubator Innowacyjności 4.0 i realizowanego na UMCS. Dzięki temu mogłam poświęcić się tematowi, dogłębnie przeanalizować możliwość zastosowania wynalazku i stworzyć właściwą kompozycję lakierniczą. Projekt realizowałam przez 10 miesięcy. Finalnie



Fot. Bantocz.Pol

badania zostały zakończone zgłoszeniem patentowym do Urzędu Patentowego RP. Po zgłoszeniu patentowym otwiera się droga do informowania o produkcie lub możliwość publikowania wyników badań. Zgłoszenie patentowe przeszło już wstępną ocenę formalną i teraz oczekuję na udzielenie patentu, co średnio trwa około 3 lat.

Praca nad tym wynalazkiem wiązała się z przeniesieniem badań typowo laboratoryjnych do zastosowań bardziej aplikacyjnych i użytkowych.

Po opatentowaniu związku, który wykazuje zjawisko fotoluminescencji, a było to kilka lat temu, przez długi czas szukałam możliwości jego zastosowania. Związek został przebadany dokładnie od strony właściwości termicznych oraz chemicznych i dostrzegłam w nim duży potencjał. Związek ten ma możliwość absorpcji promieniowania UV, czyli nie pozwala, aby szkodliwe promieniowanie dotarło do głębszych warstw – zatrzymuje je, a następnie emituje w postaci światła, tworząc wspomniany efekt fotoluminescencyjny. W przypadku uzyskania dofinansowania na badania typowo przedwojewódzkie musiałam połączyć myślenie naukowca z myśleniem przedsiębiorcy – spojrzeć na zjawisko bardziej praktycznie i użytkowo. My, naukowcy, tworzy-

my dużo nowych związków lub materiałów, ale wiele z nich trafia do przysłowiowej szuflady. W przypadku komercjalizacji badań należy zmienić myślenie, zastanowić się, gdzie będzie można zastosować nasz wynalazek, jakie będzie miał właściwości i cenę, czy ktoś będzie nim zainteresowany.

No właśnie, a jakie są koszty wytworzenia takiego inteligentnego lakieru polimerowego na bazie akrylanów? Czy możemy spodziewać się, że niedługo zostanie on wprowadzony na rynek?

Koszty lakieru nie są wysokie, bo jego baza oparta jest na żywicy epoksydowej. Jest to materiał szeroko dostępny i niedrogi w stosunku do ceny odczynników chemicznych. Z kolei dodatek fotoluminescencyjny, opatentowany przez mnie, nie jest dostępny handlowo i wymaga wyprodukowania go przez firmę chemiczną.

Kompozycja lakiernicza została wszechstronnie przebadana pod kątem właściwości termicznych, termomechanicznych i luminescencyjnych. Wprowadzenie jej na rynek nie jest procesem szybkim, ponieważ głównym kryterium rynku jest cena. Wszystko zależy od tego, czy znajdzie się firma, która będzie chciała taki lakier wyprodukować, lub firma zainteresowana

zakupem dużej ilości takiego lakieru. Jeżeli tak, to byłaby to kwestia około roku.

W których branżach lub sektorach gospodarki opisywany wynalazek może znaleźć zastosowanie? Czy każdy z nas będzie mógł z niego korzystać?

Lakier wpisuje się w gamę produktów proponowanych na zewnątrz jako twardy lakier polimerowy o właściwościach UV-ochronnych. Zastosowanie tego wynalazku to przede wszystkim pokrycia różnego typu użytkowych materiałów konstrukcyjnych, również w bezpośrednim otoczeniu człowieka. Ochronie możemy poddawać różne powierzchnie, m.in. drewniane, plastikowe ramy okienne, drzwi, konstrukcje ogrodowe, różnego typu zadaszania chroniące przed słońcem czy nawet elementy konstrukcyjne paneli słonecznych, które szczególnie są ekspozowane na działanie promieni słonecznych. Dodatkowo lakier posiada podwyższoną odporność chemiczną i termiczną, co również przyczynia się do zwiększenia żywotności chronionych produktów, wystawionych na działanie zmiennych warunków środowiskowych, takich jak: temperatura, woda czy słońce.

Tematyka biomateriałów i biopolimerów to ważny element Pani pracy naukowej. Jak możemy wyróżnić biopolimery?

Do podstawowych biopolimerów możemy zaliczyć celulozę, skrobię, chitozan, chitynę oraz ligninę. W mojej pracy badawczej stosuję wszystkie wymienione biopolimery, ze szczególnym naciskiem na ligninę. Tematyka badań obejmuje ich modyfikację chemiczną, a następnie zastosowanie do otrzymywania ekologicznych sorbentów lub kompozytów polimerowych. To jeden z ważnych tematów badawczych, które realizujemy w Katedrze Chemii Polimerów.

Kolejny grant, który Pani realizuje w ramach Inkubatora Innowacyjności, dotyczy właśnie ligniny.

Tematem projektu jest zastosowanie ligniny do otrzymywania tanich i ekologicznych sorbentów do oczyszczania wody. Generalnie celem moich badań jest jak najszersze zastosowanie tego taniego i niedocenianego biopolimeru. Synteza tego typu materiałów wpisuje się w aktualną strategię zrównoważonego rozwoju. Lignina jest produktem odpadowym, który powstaje podczas produkcji papieru. Posiada ona niesamowi-

te właściwości i budowę chemiczną zupełnie inną niż większość biopolimerów, bo merami w ligninie są pochodne alkoholi aromatycznych. To właśnie występowanie pierścieni aromatycznych jest jej atutem. Przemysł chemiczny potrzebuje związków aromatycznych do produkcji m.in. tworzywa sztucznych. Mamy więc tutaj naturalne i odnawialne źródło związków aromatycznych. Zastosowanie ligniny do otrzymywania materiałów polimerowych ma swoje uzasadnienie pod względem ekonomicznym i myślę, że jest to temat bardzo aktualny. Zwłaszcza teraz, kiedy złoża surowców kopalnych kurczą się i często występuje problem z ich dostępnością. Wszelkie działania, które pozwoliłyby w jakiś sposób uzupełnić tę lukę, są bardzo potrzebne.

Jakie materiały można stworzyć na bazie ligniny?

W naszym laboratorium wykorzystujemy ligninę do otrzymywania m.in. polimerowych adsorbentów, czyli takich materiałów, które mogą służyć do oczyszczania wody, wychwytywania szkodliwych jonów metali ciężkich, jak również mogą oczyszczać roztwory wodne z toksycznych związków aromatycznych takich jak np. chlorofenole. Lignina jest również odpowiednim materiałem do modyfikacji chemicznej, ale kluczowe znaczenie w perspektywie jej zastosowań ma jej frakcjonowanie, czyli podział dużej cząsteczki na mniejsze fragmenty. Zastosowania ligniny są naprawdę bardzo szerokie, wiele z nich jest dopiero odkrywanych (np. baterie na bazie węgla z ligniny).

Pani wynalazek pn. inteligentny lakier polimerowy na bazie akrylanów otrzymał wiele nagród. Co tego typu wyróżnienia oznaczają dla naukowca?

Nagrody i wyróżnienia są dla mnie ukoronowaniem codziennej pracy badawczej. Praca naukowa wymaga dużo samodyscypliny, ponieważ na co dzień to zwykła praca w laboratorium, a badania nie zawsze kończą się założonym sukcesem. Tematyka moich badań jest ściśle związana z materiałami polimerowymi. Jest to taki dział chemii, który daje mi możliwość rozwoju zarówno w sferze typowo naukowej, jak i komercjalizacji badań, czyli poszukiwaniu dla otrzymanych nowych materiałów ich praktycznego zastosowania w przemyśle. Nie jest to droga łatwa, ale daje ogromną satysfakcję, szczególnie gdy nasz wynalazek zostaje zauważony i nagrodzony.

Rozmowę przeprowadziła Klaudia Olender

V Ogólnopolska Konferencja Metodyczna pt. „Problematyka pomiarów i opracowań elementów meteorologicznych”

W dniach 30 czerwca – 2 lipca 2022 r. odbyła się V Ogólnopolska Konferencja Metodyczna pt. „Problematyka pomiarów i opracowań elementów meteorologicznych”. Wydarzenie połączone było z obchodami 70-lecia badań klimatologicznych w UMCS oraz jubileuszem 50-lecia pracy zawodowej prof. dr. hab. Bogusława M. Kaszewskiego. Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Hydrologii i Klimatologii Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS, Lotniczą Akademię Wojskową w Dęblinie, Polskie Towarzystwo Geofizyczne – Oddział Lubelski, Stowarzyszenie Klimatologów Polskich oraz Komisję Agrometeorologii i Klimatologii Stosowanej Oddziału PAN w Lublinie. Honorowy patronat nad nią objęli: rektor UMCS prof. dr. hab. Radosław Dobrowolski oraz rektor LAW komendant gen. bryg. pil. dr inż. Krzysztof Cur.

Zagadnienia programowe konferencji dotyczyły metodyki pomiarów meteorologicznych (standardy pomiarów meteorologicznych i ich ewolucja, problemy w interpretacji wizualnych obserwacji zjawisk meteorologicznych i teledetekcja w meteorologii) oraz opracowań klimatologicznych (zastosowania metod statystycznych, tworzenie baz danych i ich wykorzystywanie, kryteria wyznaczania zjawisk ekstremalnych, typologia w opracowaniach pogody i klimatu, problemy regionalizacji klimatycznych, wykorzystanie języków programowania oraz sztucznej inteligencji).

Sesję otwierającą konferencję prowadził kierownik Katedry Hydrologii i Klimatologii dr hab. Stanisław Chmiel, prof. UMCS. Podczas niej były wieloletni kierownik Zakładu Meteorologii i Klimatologii, a później Katedry Hydrologii i Klimatologii prof. dr hab. Bogusław



Fot. Michał Zembrycki

← Prof. dr hab. Bogusław M. Kaszewski



Fot. Sylwester Wesoły

M. Kaszewski przedstawił historię 70 lat badań klimatologicznych w UMCS. Był to również moment uczczenia jubileuszu 50-lecia pracy Profesora w UMCS, którą rozpoczął jeszcze podczas studiów w 1972 r. W tym też roku uzyskał tytuł magistra geografii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS, gdzie przeszedł następnie wszystkie szczeble awansu naukowego – od doktora (1981 r.), przez doktora habilitowanego (1992 r.), do profesora nauk o Ziemi (2012 r). Jako nauczyciel akademicki wypromował ponad 200 magistrów i 7 doktorów, był recenzentem w kilku przewodach habilitacyjnych i w kilkunastu procedurach awansów profesorskich.

W konferencji brało udział 60 uczestników reprezentujących ośrodki naukowo-badawcze z Polski. Wygłoszono 27 referatów oraz zaprezentowano 16 posterów. Ostatniego dnia odbyła się sesja wyjazdowa do Lotniczej Akademii Wojskowej w Dęblinie, gdzie uczestnicy zapoznali się z wybranymi elementami szkoleń prowadzonych na różnych kierunkach studiów oraz zwiedzili Muzeum Sił Powietrznych.

Mateusz Dobek, Stanisław Chmiel

VII Międzynarodowa Konferencja Conradowska na UMCS

W dniach 20–23 czerwca 2022 r. w Lublinie odbyła się VII Konferencja Conradowska pn. „Polskie ślady Josepha Conrada”, zorganizowana przez Instytut Neofilologii UMCS w ramach międzynarodowego programu badań nad Conradem, realizowanego przez UMCS oraz Columbia University Press w Nowym Jorku. Inicjatywa została objęta patronatem honorowym Parlamentu Europejskiego.

Tegoroczna edycja wydarzenia była dedykowana prof. dr. hab. Wiesławowi Krajce (profesorowi emerytowanemu i redaktorowi naukowemu serii monografii pn. *Conrad: Eastern and Western Perspectives*, wydawanych przez UMCS i Columbia University Press) z okazji 50-lecia jego pracy naukowo-dydaktycznej oraz publikacji 30 tomów ww. serii.

Uroczysta inauguracja wydarzenia miała miejsce 20 czerwca w Trybunale Koronnym. Kolegium rektorskie UMCS reprezentowała prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. Dorota Kołodyńska. Obecne były także dziekan Wydziału Filologicznego prof. Barbara Hlibowicka-Węglarz oraz dyrektor Instytutu Neofilologii dr hab. Renata Bizek-Tatara, prof. UMCS.

Ślady związane z Conradem są tematem badań prof. Wiesława Krajki, a cała seria monografii poświęconych pisarzowi jest dostępna i popularyzowana dzięki pracy Pana Profesora. (...) Powiązania Josepha Conrada z miastem Lublin powinny być dla nas inspiracją i przekazywanie tej wiedzy kolejnym pokoleniom, kolejnym uczniom pana prof. Krajki, jest niezmiernie istotne. Pan Profesor powiązał wszystkich badaczy tematu conradowskiego, ponieważ na tej konferencji mamy ponad 60 uczestników, którzy przyjechali do nas z 13 krajów z całego świata – mówiła prof. Dorota Kołodyńska.

W pozostałe dni obrady odbywały się w budynku Wydziału Filologicznego UMCS. Wydarzeniu towarzyszyły wizyty studyjne uczestników konferencji śladami Josepha Conrada i bohaterów jego opowiadania pt. *Księżę Roman* (Lublin, Lubartów, Kozłówka). Jubileusz prof. Wiesława Krajki świętowano w Dworcu Kościuszków na terenie Ogrodu Botanicznego UMCS.

W konferencji wzięli udział badacze pochodzący z: Chin, Francji, Indii, Iranu, Japonii, Kanady, Niemiec, Polski, Turcji, USA, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch. Wygłoszonych zostało 47 referatów naukowych w ję-

zyku angielskim dotyczących różnych aspektów i kontekstów twórczości Josepha Conrada. Inauguracyjny wykład plenarny pt. „Rosja a nicość w utworach Conrada” wygłosił John G. Peters z University of North Texas (Denton, TX, USA), a zamykający wykład plenarny pt. „«Ci karliści zużywają dużo nabożów». Conradowscy przemytnicy broni” wygłosił Lawrence Davies z King's College London (Londyn, UK). Pozostałe referaty zostały ujęte w następujących blokach tematycznych: „Pisma osobiste. Biografia, historia, adaptacje biograficzne”, „Conrad a inni pisarze”, „Problemy historii i teorii literatury”, „Interpretacje poszczególnych utworów” oraz „Adaptacja, edukacja, recepcja”. Wybrane referaty wygłoszone w swych pierwszych wersjach podczas konferencji zostaną opublikowane w dwóch tomach serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives*.

Problematyka konferencji wyrasta z wieloletnich badań naukowych prowadzonych wcześniej w Instytucie Anglistyki, a później w Instytucie Neofilologii UMCS. Twórczość Conrada stanowi udaną transmisję narodowego etosu i mentalności na skalę globalną. Jego dzieła są czytane i studiowane na całym świecie, a wizje etyczne i polityczne (dotyczące np. mechanizmów władzy oraz korupcji imperialistów i polityków, aberacyjnej psychologii anarchistów i terrorystów czy patologicznej istoty rosyjskiej mentalności i tradycji politycznej) były aktualne przez całe ostatnie stulecie i są aktualne do dziś.

Prowadzony przez UMCS i Columbia University Press program badań nad twórczością Josepha Conrada ma międzynarodowy wymiar, o czym świadczy lista badaczy uczestniczących w konferencjach. Fenomen twórczości Josepha Conrada polega m.in. na niezwyklej otwartości na interakcję z różnymi literaturami, kulturami i systemami myślenia, co w perspektywie badań komparatystycznych przynosi interesujące i oryginalne konstrukcje intelektualne.

Zachęcamy do odwiedzenia strony wydarzenia: www.conradcentre.umcs.eu.

Organizatorzy składają podziękowania wszystkim uniwersyteckim zwierzchnikom oraz pracownikom administracji, którzy służyli pomocą w organizacji konferencji.

Komitet Organizacyjny



Fot. Bartosz Proń

Lista referatów w tłumaczeniu na język polski

Inauguracyjny wykład plenarny

John G. Peters (University of North Texas, Denton, TX, USA): Rosja a nicomość w utworach Conrada

Pisma osobiste. Biografia, historia, adaptacje biograficzne

Chandrakant A. Langare (Shivaji University, Kolhapur, India): Poza światem chaosu: Refleksje nad humanizmem Josepha Conrada w jego utworach autobiograficznych

James Mellor (Freie Universität Berlin, Berlin, Germany): Wraki i obserwatorzy: granice Europy a morze w twórczości Josepha Conrada i Johna Auerbacha

Sylwia Wojciechowska (Jesuit University Ignatianum, Kraków, Poland): Forma i treść refleksji w autobiograficznych utworach (nie)fikcyjnych Josepha Conrada i Henry'ego Jamesa

Hunt Hawkins (University of South Florida, Tampa, FL, USA): Jakie okropności naprawdę ujrzał Conrad w Kongu?

Lilia Omelan (State High Vocational School, Legnica, Poland): Życie Conrada we Lwowie

Lilia Omelan (State High Vocational School, Legnica, Poland): Stefan Bobrowski: oddany bojownik o niepodległość Polski

Brygida Pudełko (University of Opole, Opole, Poland): Satyryczny portret Conrada w *Tono Bungay* H. G. Wellsa

Joanna Skolik (University of Opole, Opole, Poland): Conrad a Polska: Lektura listów Tadeusza Bobrowskiego do siostrzeńca

Anne Mydla (badacz niezależny, Chorzów, Poland): „Ten jedyny kraj, z którym powinniśmy być sprzymierzeni”:

Materiały prorosyjskie opublikowane równoległe z utworami literackimi Conrada i ich recenzjami w Wielkiej Brytanii w latach 1895–1917

Ewa Kujawska-Lis (University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland): *Janko Góral*: pierwsza polska wersja *Amy Foster* – między przekładem, przywłaszczeniem a refrakcją

Conrad a inni pisarze

Małgorzata Stanek (badacz niezależny, Lublin, Poland): Wyobraźnia a inercja: motyw ucieczki w twórczości literackiej Conrada

Monika Majewska (badacz niezależny, Lublin, Poland): Conrad a rodzina Kareninów

Grażyna Branny (Jesuit University Ignatianum, Kraków, Poland): Intertekstualność a udratyzowana denegacja w opowiadaniu Conrada *Czarny oficer*

David Schauffler (University of Silesia, Katowice, Poland): Yanko Goorall a Espen Arnakke: podobieństwa i różnice pomiędzy *Amy Foster* a dwiema powieściami Axela Sandemose

Rafał Szerbakiewicz (Maria Curie-Skłodowska University, Lublin, Poland): Rejs szlakiem Conrada? Reportaż podróżnicze Jana Józefa Szczepańskiego

Daniel Vogel (State University of Applied Sciences, Racibórz, Poland): *Jądro ciemności* Conrada w wybranych utworach science fiction Stanisława Lema: *Powrót z gwiazd*, *Solaris* i *Fiasko*

Susan Bhatt (Maharaja Sayajirao University of Baroda, Vadodara, Gujarat, India): Mnisi na morzu

Problemy historii literatury i teorii literatury

Karol Samsel (University of Warsaw, Warsaw, Poland): Echa polskiego romantyzmu w *Nostromo*

Benjamin Badosz (University of Toronto, Toronto, Canada): Brak umiejscowienia, wielorakość i problemy z wiernością: romantyzm polski a Konradowski szpieg

Jacek Mydla (University of Silesia, Katowice, Poland): Rozwój narracji w *Jądrze ciemności* i *The Turn of the Screw* a koncepcja gotyckości

Maciej Gloger (Kazimierz Wielki University, Bydgoszcz, Poland): Conrad anty-utopista

Subhadeep Ray (Kazi Nazrul University, Asansol, India): „Może jakąś opowieść?”: Destabilizacja struktury gatunkowej w *Opowieści* Josepha Conrada i *The Discovery of Telenāpotā* Premendra Mityry

Jarosław Giza (State High Vocational School, Nowy Sącz, Poland): Negatywne postacie kobiet w twórczości literackiej Josepha Conrada

Brian Richardson (University of Maryland, College Park, MD, USA): Percepcja zmysłowa a synestezja w utworach literackich Conrada

Anna Szczepan-Wojnarska (Cardinal Wyszyński University, Warsaw, Poland): Trylogia malajska Conrada a poetyka opery

Peter Vernon (Université de Tours, Tours, France): „Ilustracja życia”: funkcja sztuki w powieściach Conrada

Peter Villiers (Exeter University, Exeter, Devon, UK): Humor w twórczości Conrada

Adam Lausch-Hołubowicz (badacz niezależny, London, UK): Zawikłana sieć czy rzecz wielorakiej wspaniałości? Refleksje nad Conradem, literaturą i badaniami literackimi

Farnaz Sepehri (badacz niezależny, Tabriz, Iran): Agent podwójny czy transkulturowy?

Maria Paola Guarducci (Università degli Studi Roma Tre, Rome, Italy): Geografia niepokoju: Europa w *Opowieściach niepokojących*

Interpretacje poszczególnych utworów

An Ning (Shantou University, Shantou, Guangdong, China): „Słuchając trzasku fal”: Daoistyczna lektura *Murzynka z załogi „Narcyza”* Josepha Conrada

Andrzej Wicher (University of Łódź, Łódź, Poland): Echa rytuałów inicjacji i krwawej ofiary w *Lordzie Jimie* i *Jądrze ciemności* Josepha Conrada

Wiesław Krajka (Maria Curie-Skłodowska University, Lublin, Poland): Społeczne archetypy tożsamości w *Jutrze* i *One Day More* Josepha Conrada oraz w dramacie muzycznym *Jutro* Bairda, Hussakowskiego i Sity

Jan Gordon (Tokyo University of Foreign Studies, Tokyo, Japan): „Papugi w Casa Gould”: spekulujące głosy w *Nostramo*

Agnieszka Setecka (Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland): Socjologia informacji w *Tajnym agencie* Josepha Conrada

Michel Arouimi (Université du Littoral, Dunkirk, France): Poetyckie ekspresje sprzeczności w *Tajnym agencie*

Nergis Unal (Middle East Technical University, Ankara, Turkey): Bachtinowska analiza dylematów etycznych protagonisty *W oczach Zachodu* Josepha Conrada

Christie Gramm (South Seattle College, Seattle, WA, USA): Statek wroga w *Korsarzu*

Adaptacja, edukacja, recepcja

Agnieszka Adamowicz-Pośpiech (University of Silesia, Katowice, Poland): Wizualne adaptacje *Jądra ciemności*

Mirosława Buchholtz (Nicolaus Copernicus University Toruń, Poland): Ślady cyfrowe: recepcja *Jądra ciemności* (*Heart of Darkness*) na YouTube

Balázs Csizmadia (badacz niezależny, Budapest, Hungary): Dramat opowiedziany: *Bűvölet* János Gosztonyi jako adaptacja *Zwycięstwa* Conrada

Christopher Cairney (Middle Georgia State University, Macon, USA): Conrad w erze sprawiedliwości społecznej

Olga Binczyk (Jan Długosz University, Częstochowa, Poland): Pierwsze spotkania: reakcje nauczycieli i uczniów na utwory Conrada na listach lektur

Frank Förster (Federal Institute of Geosciences and Natural Resources Library, Hannover, Germany): Recepcja twórczości Josepha Conrada w Niemieckiej Republice Demokratycznej

Wiesław Krajka (Maria Curie-Skłodowska University, Lublin, Poland): Metodologia globalnych badań nad Josephem Conradem w XXI wieku. Refleksje nad strategią publikacyjną serii *Conrad: Eastern and Western Perspectives*

Zamykający wykład plenarny

Laurence Davies (King's College London, London, UK): „Ci karliści zużywają dużo nabożów”: Conradowski przemysł broni



Fot. Bartosz Proń

Prorektor Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego gościem Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

13 lipca 2022 r. Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS gościł prof. Olenę Dobrzanską, prorektor Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki ds. public relations. W spotkaniu wzięli udział prof. dr hab. Marek Pietras, dyrektor instytutu oraz prof. dr hab. Walenty Baluk, zastępca dyrektora.

Przedmiotem rozmów były sprawy podwójnego dyplomowania, wymiana akademicka na poziomie studentów i wykładowców, współpraca w zakresie pozyskiwania i realizowania grantów oraz oddziaływania na otoczenie. Obszarem zainteresowań naukowych Pani Prorektor jest komunikowanie polityczne, dlatego w trakcie rozmów nie mogło zabraknąć tematów związanych z rozwojem tego kierunku współpracy naukowo-badawczej. W Instytucie Nauk o Polityce i Administracji od ponad dwóch lat działają Zespół Badań Propagandy i Dezinformacji (kierownik dr hab. Agnieszka Demczuk) oraz Zespół Badań Rywalizacji Wyborczej i Marketingu Politycznego (kierownik prof. dr hab. Wojciech Sokół). Problematyka komunikowania politycznego międzynarodowego i strategicznego stała się obszarem badawczym dla wielu pracowników naszego instytutu, który od dłuższego czasu współpracuje w tym zakresie z Instytutem Stosunków Międzynarodowych KUN im. T. Szewczenki, posiadającym wyspecjalizowane katedry i zespoły badawcze. Obydwa ośrodki zorganizowały szereg webinarium poświęconych m.in. oddziaływaniu rosyjskiej propagandy na Polskę i Ukrainę oraz dezinformacji w dobie pandemii.

Współdziałanie instytutów w zakresie badań politologicznych, bezpieczeństwa międzynarodowego, stosunków polsko-ukraińskich oraz komunikowania politycznego ma wieloletnią tradycję. Zorganizowano kilka międzynarodowych konferencji naukowych



Archiwum Walentego Baluka

pt. „Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość partnerstwa Polski i Ukrainy”, wydano monografie wieloautorskie pt. *Wojna hybrydowa Rosji przeciwko Ukrainie w latach 2014–2016* (pod red. W. Baluka i M. Doroszko, Lublin 2017) oraz *Stosunki polsko-ukraińskie w warunkach hybrydowych zagrożeń bezpieczeństwa* (pod red. W. Baluka i M. Doroszko, Kijów – Lublin 2019). Ponadto współpraca zaowocowała powołaniem przez instytuty Międzynarodowego Zespołu Badań Stosunków Polski i Ukrainy (przy współudziale Instytutu Europy Środkowej). Zespół pod kierunkiem profesorów Marka Pietrasia i Hrigorii Perepelytsi opracował na zlecenie Sejmu RP i Rady Najwyższej Ukrainy raport pt. *Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy*. Dokument oraz zawarte w nim rekomendacje zostały wysoko ocenione przez Komisję Spraw Zagranicznych Kancelarii Sejmu, Międzyparlamentarną Grupę Rady Najwyższej ds. Stosunków z Polską, Narodowy Instytut Studiów Strategicznych przy Prezydencie Ukrainy, Radę Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Ukrainy oraz Departament Bezpieczeństwa Informacyjnego Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy. Strony realizują także pod kierunkiem prof. dr. hab. Marka Pietrasia grant pt. „Stan i perspektywy partnerstwa Polski i Ukrainy w warunkach geopolitycznych zmian. Diagnoza i rekomendacje dla praktyki politycznej”.

Strony odnotowały wysoki poziom współpracy, wyrażając zarazem przekonanie o konieczności jego utrzymania w trudnych warunkach agresji Rosji wobec Ukrainy, a zwłaszcza w okresie pokonfliktowej odbudowy państwa ukraińskiego.

*Walenty Baluk
Zastępca dyrektora Instytutu Nauk o Polityce
i Administracji UMCS*

Cykl webinarium „Horyzonty Edukacji Medialnej, Informacyjnej i Cyfrowej”

Horyzonty Edukacji Medialnej, Informacyjnej i Cyfrowej” to cykl webinarium organizowanych od stycznia 2022 r. przez Katedrę Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa. Spotkania adresowano przede wszystkim do studentów, doktorantów i pracowników Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, ale również przedstawiciele instytucji partnerskich i otoczenia społeczno-gospodarczego Uniwersytetu. Ich celem było przybliżenie problematyki EMIC. Model holistyczny edukacji medialnej, informacyjnej i cyfrowej przyjmuje, że jest to interdyscyplinarny obszar działań praktycznych, których celem jest kształcenie kompetencji umożliwiających świadome, aktywne, odpowiedzialne, prospołeczne, krytyczne i twórcze korzystanie ze wszystkich rodzajów mediów w różnych celach. Przy czym nieodłącznym elementem takiego korzystania jest rozumienie funkcjonowania tych mediów (zarówno tradycyjnych, jak i cyfrowych) oraz ich wpływu na rozmaite obszary aktywności człowieka [Model Edukacji Medialnej, Informacyjnej i Cyfrowej (MEMIC), red. A. Pacewicz, G. Ptaszek, Kraków–Warszawa 2019]. Wśród zaproszonych prelegentów znaleźli się teoretycy i praktycy mediów i edukacji medialnej.

Organizatorzy zaplanowali spotkania raz w miesiącu w formule online za pośrednictwem platformy MS Teams. Ogółem odbyło się sześć webinarium. Cykl rozpoczął wykład dr. Bartłomieja Włodarczyka z Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego pt. „WeChat – funkcje, zastosowania, wpływ społeczny”, podczas którego uczestnicy dowiedzieli się, czym jest aplikacja WeChat, jakie są jej funkcje, zastosowania oraz wpływ na społeczeństwo

Chińskiej Republiki Ludowej, a także jakie zagrożenia wiążą się z jej użytkowaniem (m.in. problem cenzurowania treści na platformie).

Gościem drugiego spotkania była dr Natalia Gruenpeter z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego (ICM) Uniwersytetu Warszawskiego, która wygłosiła wykład „Otwarta nauka – korzyści i dobre praktyki”. Prelegentka jest pracownikiem zespołu Platformy Otwartej Nauki w ICM, koordynuje działania Krajowego Biura Otwartego Dostępu OpenAIRE, zajmuje się komunikacją i promocją oraz organizacją i prowadzeniem szkoleń z zakresu otwartej nauki. Podczas spotkania, w którym wzięli udział nie tylko studenci i pracownicy wydziału, ale również przedstawiciele bibliotek naukowych Lublina, opowiedziała, czym jest otwarta nauka, jakie działania prowadzone są w ramach Platformy Otwartej Nauki, jak zmienia się polityka otwartości i jakie inicjatywy w tym zakresie są podejmowane na różnych szczeblach: instytucjonalnym, krajowym i międzynarodowym (m.in. rekomendacje UNESCO). Uczestnicy zapoznali się też z ogólnodostępnymi serwisami jak Biblioteka Nauki (<https://bibliotekanauki.pl/>) czy Repozytorium Otwartych Danych (<https://reporod.icm.edu.pl/>).

Kolejne dwa spotkania były efektem współpracy INoKSIM z uczelniami ze Lwowa. W marcu dr Halyna Lystvak z Katedry Komunikacji Medialnej Ukrainiejskiej Akademii Drukarstwa we Lwowie przybliżyła słuchaczom temat „Rynek wydawniczy w Ukrainie po 2014 roku – o tym, co może być ciekawe dla świata”. Prelegentka jest także wykładowcą humanistycznej platformy edukacyjnej Litosvita, redaktorem literackim z ponad 10-letnim doświadczeniem praktycznym w zakresie edycji i redakcji książek oraz autorką m.in. opracowania redakcyjnego albumu *Ukraiński strój teatralny XX–*

HORYZONTY EDUK@CJI MEDIALNEJ INFORMACYJNEJ CYFROWEJ

–XXI wieku. *Szkice* (2021). Zredagowała również ponad 100 publikacji, w większości z zakresu współczesnej beletrystyki, m.in. dla dzieci i młodzieży. Są to głównie tłumaczenia z języka angielskiego, m.in. powieści Elizabeth Gilbert, Stevena Novelli, Sally Rooney, oraz z języków skandynawskich (norweskiego i szwedzkiego), w tym m.in. dzieła Ketila Bjørnstada, Linn Ullmann, A. Audhild Solberg. Jej doświadczenie zawodowe pozwala łączyć zagadnienia teoretyczne z praktyką redakcyjną. Podczas wykładu, w którym wzięli udział także pracownicy i studenci uczelni ukraińskiej, przedstawiła kierunki i uwarunkowania rozwoju branży wydawniczej w Ukrainie po 2014 r. Poznaliśmy podstawowe statystyki, kultowe przykłady, światowe nagrody itp., a także ostrożne prognozy dotyczące dalszych kierunków rozwoju rynku książki w Ukrainie. Prelegentka opowiedziała, jak ukraińska branża wydawnicza radziła sobie w pierwszym miesiącu wojny oraz jak światowy rynek wydawniczy i ludzie książki zareagowali na wydarzenia w Ukrainie.

Na kwietniowym webinarium gościła dr Natalia Vovk z Department of Social Communication and Information Activities Narodowego Uniwersytetu „Lwowska Politechnika” we Lwowie, która wygłosiła wykład pt. „Wykorzystanie otwartych źródeł informacji w wywiadzie konkurencyjnym”. Podzieliła się swoimi badaniami dotyczącymi różnic pomiędzy wywiadem konkurencyjnym a szpiegostwem przemysłowym, sposobów wykorzystywania otwartych źródeł informacji (m.in. telewizja, prasa, Internet, sieci społecznościowe, specjalistyczne zasoby informacyjne, bazy danych) do zbierania informacji o konkurentach oraz ich wpływu na podejmowanie decyzji. Analizę otwartych źródeł przedstawiła na przykładzie informacji o współczesnych ukraińskich wydawnictwach książkowych.

Na kolejne webinarium organizatorzy zaprosili praktyka, od lat związanego ze środowiskiem mediów – Łukasza Borkowskiego, dziennikarza, prezentera, fotografa, konferansjera, wieloletniego pracownika lubelskiego oddziału TVP, współtwórcę i prowadzącego wielu programów telewizyjnych, takich jak m.in. „Przeglądarka Kulturalna”, „Przestrzeń Dźwiękowa”, Telewizyjny Finał WOŚP, animatora publiczności programów rozrywkowych „Mam Talent” i „X-Factor”, a także trenera komunikacji medialnej i wystąpień publicznych, który współpracuje z największymi agencjami eventowymi w Polsce i poprowadził ponad 1700 różnych eventów. Podczas spotkania pt. „Występ medialny, czyli jak zachowywać się przed kamerą?” słuchacze poznali tajniki autoprezentacji medialnej, rady dotyczące tego, jak zachowywać się przed kamerą i jak przygotować się do występu tak, aby właściwie budować wizerunek własny i firmy, którą reprezentują.

Cykl zamykało webinarium dr. Adama Jachimczyka pt. „Open Source Intelligence – gromadzenie informacji metodą białego wywiadu”. Prelegent jest adiunktem na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Jego zainteresowania badawcze oscylują m.in. wokół problematyki zastosowania technologii informatycznych w działalności informacyjnej. Prowadzi zajęcia dydaktyczne z zakresu źródeł informacji i metadanych. Podczas wykładu opowiedział o tym, czym jest OSINT oraz przedstawił źródła informacji i narzędzia, które mogą być wykorzystywane do gromadzenia informacji metodą białego wywiadu, m.in. Kali Linux, Maltego, InVID.

Ogółem w webinarium udział wzięło ponad 300 słuchaczy. Byli to głównie studenci kierunków afiliowanych przy INoKSIM – produkcji medialnej, dziennikarstwa i komunikacji społecznej, public relations i zarządzania informacją, doktoranci i pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, ale również goście z partnerskich instytucji – przedstawiciele środowiska bibliotekarskiego Lublina oraz studenci i pracownicy uczelni ukraińskich. O wadze poruszanych tematów świadczy nie tylko duża liczba uczestników, ale także towarzyszące im burzliwe dyskusje.

Cykl „Horyzonty Edukacji Medialnej, Informacyjnej i Cyfrowej” będzie kontynuowany w nadchodzącym roku akademickim. Już dziś serdecznie zapraszamy.

Renata Malesa

8. Festiwal Stolica Języka Polskiego w Szczepieszynie

*Ufam językowi. Wszystko jest w języku.
To język ustanawia świat.*
Wiesław Myśliwski

Jak co roku od 8 lat na początku sierpnia wszystkie drogi prowadzą na Roztocze, do Szczepieszyna, gdzie przez tydzień w ramach Festiwalu Stolica Języka Polskiego trwają rozmowy, spotkania i koncerty, w których najważniejsze jest SŁOWO.

Szczepieszyn to niewielkie miasteczko na wschodzie Lubelszczyzny, znane m.in. ze słynnego łamańca językowego: *W Szczepieszynie chrząszcz brzmi w trzcinie*, rozpoczynającego wiersz Jana Brzechwy pt. *Chrząszcz*. Słowa te stały się inspiracją dla Piotra Dudy i Tomasza Pańczyka do organizacji wydarzenia, którego ideą przewodnią jest łączenie tradycji ze współczesnością oraz uwrażliwienie na piękno języka polskiego. Celem powstałego z pasji do języka i słowa festiwalu jest popularyzacja polskiej literatury oraz promocja czytelnictwa. Rokrocznie w programie swoje stałe miejsce mają spotkania z autorami, dyskusje i wydarzenia, które umożliwiają publiczności kontakt z różnymi rodzajami i kategoriami literatury. Wszystko to dzieje się w niezwykłych okolicznościach roztoczańskiej przyrody. Większość wydarzeń odbywa się bowiem w scenerii malowniczego Roztocza, w dawnym ogrodzie Zamoyskich, w pobliżu rzeki Wieprz.

Każda edycja festiwalu ma swojego patrona, wśród których dotychczas znaleźli się: Bolesław Leśmian, Wisława Szymborska i Kornel Filipowicz, Skamandryci, Anna Świrszczyńska i Jan Brzechwa, Cyprian Kamil Norwid oraz Tadeusz Różewicz. W tym roku pa-

tronem był Miron Białoszewski (1922–1983) – w 100. rocznicę jego urodzin.

W ramach 8. Festiwalu Stolica Języka Polskiego (7–13 sierpnia) odbyło się około 100 wydarzeń, część z nich w ramach cyklicznych działań, takich jak: Mała Stolica Języka Polskiego (organizatorki: Katarzyna Stoparczyk, Magdalena Kłos-Podsiadło), Pasma Językowe (kurator: dr hab. Paweł Nowak, prof. UMCS), Pasma Patrona (kuratorka programu głównego: red. Justyna Sobolewska), Pasma Śląsk (kurator: prof. Ryszard Koziołek), Spotkania Autorskie (premiery książek: nowe wydanie *Ślepaka* Jadwigi Stańczakowej, *Tyłem do kierunku jazdy* Sylwii Chutnik oraz płyty *Themes of Dracula* Piotra Orzechowskiego i Kuby Więcka). Zorganizowano wydarzenia artystyczne oraz wystawy i koncerty (m.in. jubileuszowy koncert Włodzimierza Nahornego, podczas którego wystąpili: Magda Umer, Janusz Strobel, Nula Stankiewicz, Paweł Pańta i Sebastian Frankiewicz). Ważną część stanowiły spotkania z gośćmi specjalnymi – ukraińskimi pisarzami i pisarkami, m.in. autorką książki *Córeczka* Tamarą Dudą oraz Oksaną Zabuzko – autorką zbioru esejów *Planeta Piołun*.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej na tegorocznym festiwalu był partnerem Pasma Językowego oraz organizatorem przedsięwzięcia #przystanek_UMCS.

„Wyłącz nienawiść, włącz empatię” – to hasło przewodnie tegorocznego pasma w całości poświęconego tematowi propagandy, języka perswazji i manipulacji oraz językowych wykluczeń i lingwistycznego braku równości w wymiarze komunikacyjnym i społecznym. Kuratorem wydarzenia był dr hab. Paweł Nowak, prof. UMCS z Katedry Komunikacji Medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach na Wy-



Fot. Agnieszka Wrobel i Wojtek Lembrzyk

Źródło: www.facebook.com/SzczepreszynFestival



dziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS. Dyskusje w ramach tego cyklu koncentrowały się wokół pojęcia propagandy oraz tego, w jaki sposób różne komunikaty wpływają na rozumienie rzeczywistości. Tematem spotkań był też język polski przestrzeni publicznej XXI w. Nie zabrakło rozmów o tym, jak włączyć do społecznego dyskursu różne grupy społeczne, jak je nazywać i jak o nich mówić. Dużo uwagi poświęcono osobom o innym kolorze skóry, zróżnicowanej płci i orientacji psychoseksualnej. Odniesiono się także do wykluczenia wynikającego z wieku oraz kryzysu psychicznego.

O komentarz do wydarzeń, które odbyły się w ramach Pasma Językowego, poprosiłam kuratora dr. hab. Pawła Nowaka, prof. UMCS.

Co wpłynęło na wybór tematów poruszanych na tegorocznym festiwalu?

Można powiedzieć, że tematy pojawiły się same, bo wynikały z bieżącej sytuacji społeczno-politycznej. Wojna w Ukrainie spowodowała, że zdecydowaliśmy się rozbudować blok propagandowo-manipulacyjno-perswazyjny. Pozostałe tematy to sygnalizowana od lat potrzeba włączenia do życia społecznego na tych samych zasadach, co dominującą większość, grup wykluczanych. Samo mówienie o tym problemie nie wywoła rewolucji, ale może zwrócić uwagę na te aspekty naszego życia i spowoduje, że zaczniemy o nich myśleć i mówić poważnie, a nie jak o nieistotnej ciekawostce lub fanaberiach mniejszości. Poza tym pamiętajmy, że jedną z tych grup wykluczanych językowo ze względu na płeć są również kobiety.

Ile spotkań zostało zrealizowanych w ramach Pasma Językowego?

W sumie odbyło się 12 spotkań – 6 prelekcji i 6 dyskusji.

Kto znalazł się wśród zaproszonych gości?

Pasmo Językowe, którego partnerem był UMCS, miało charakter naukowo-popularyzatorski. Na zaproszenie prof. Iwony Hofman i moje do Szczepreszyna przyjechali badacze z całej Polski. Z prof. Jackiem Warchalą (UŚ) rozmawialiśmy o propagandzie i perswazji, o rasi-

zmie w języku mówiła dr Margaret Ohia-Nowak (UMCS), o płci w języku – prof. Jolanta Szpyra-Kozłowska (UMCS) i prof. Marek Łaziński (UW), o pokoleniach w języku – prof. Marek Łaziński i prof. Rafał Zimny (UKW), o osobach LGBTQ+ w języku – prof. Rafał Zimny, o osobach w kryzysie psychicznym w języku – prof. Barbara Sobczak (UAM). Wspólnie z Panią Profesor oraz prof. Rafałem Zimnym dyskutowaliśmy o internetowej kampanii społecznej Rady Języka Polskiego „Ty mówisz – ja czuję. Dobre słowo – lepszy świat”. Odbyły się też trzy rozmowy zaproszonych gości z dziennikarkami: Anną Gmitek-Zabłocką (Tok FM), Olgą Midyn (TVN24) i Agnieszką Żądło („Newsweek”). Rozmowy dotyczyły języka inkluzywnego w edukacji, języka włączającego w przestrzeni publicznej oraz perswazji i manipulacji. Niestety ze względów zdrowotnych nie mogła przyjechać do nas prof. Ewa Kołodziejek (USz).

Co wzbudziło największe zainteresowanie uczestników, jakie były ich reakcje na poruszane tematy?

Od samego początku wiedzieliśmy, że pasmo musi być zanurzone we współczesnym kontekście społecznym, bo język oswaja rzeczywistość. Jeśli jest właściwie używany, pozwala ludziom przestać się jej bać bądź też potęguje w nich strach, jeśli opiera się na złych emocjach, uprzedzeniach, archaicznych poglądach i negatywnych stereotypach. Wybrane tematy zawsze dotyczyły właśnie takich zagadnień. Wszystkie cieszyły się ogromnym zainteresowaniem uczestników i uczestniczek oraz wywoływały ożywione dyskusje prelegentów i prelegentek ze słuchaczami i słuchaczkami. Jako „czasowstrzymywacz” wystąpienie kończyłem zdaniem: „wiem, że moglibyśmy tak jeszcze bardzo długo..., ale musimy kończyć”. Dyskusje ze sceny głównej przenosiły się wówczas do kulis. Tak było każdego dnia.



Zdjęcie: www.facebook.com/SzczebrzeszynFestiwal



Foto: TV UMCS

Czy są już plany na przyszłoroczny festiwal?

Wypracowana prze lata formuła współpracy UMCS z Fundacją Sztuki „Kreatywna Przestrzeń” (organizator) sprawdziła się w stu procentach. Dzięki naszej Uczelni i fundacji powstało miejsce, gdzie nauka (w tym wypadku językoznawstwo, komunikologia i medioznawstwo) ma głos w ważnych społecznie sprawach. Skłania do refleksji nad zagadnieniami współczesnej komunikacyjnej przestrzeni publicznej osoby niezwiązane ze środowiskiem naukowym, ale chcące wiedzieć więcej, lepiej, szerzej niż to, co proponuje im się na co dzień. Szukają i odnajdują w rozmowach naszego pasma coś innego niż: „słowa (...) zużyte/ przeżute jak guma do żucia/ przez młode piękne usta/ zamienione w białą/ bańkę balonik/ osłabione przez polityków/ służą do wybielania/ zębów/ do płukania jamy ustnej”, jak pisał Tadeusz Różewicz – patron poprzedniego festiwalu w Szczebrzeszynie.

Od prof. Iwony Hofman wiem, że władze rektorskie naszego Uniwersytetu będą współpracować w takiej formule z festiwalem w kolejnych latach, więc zapraszamy – nie tylko na Pasma Językowe – już za rok.

Przez cały czas trwania festiwalu dla uczestników dostępne było stoisko #przystanek UMCS. Można było tutaj m.in. wziąć udział w konkursach organizowanych przez Koło Naukowe Medialno-Popkulturowe „Produktywni” UMCS oraz Studenckie Koło Dziennikarskie UMCS. Naukowe Koło Logopedów i Audiologów UMCS przygotowało logopedyczne i audiologiczne badania przesiewowe. Dla aktywnych czekały warsztaty: chemiczno-językowe przeprowadzone przez Uniwersytet Dziecięcy UMCS, teatralne „Młode słowo” Teatru Imperialnego UMCS oraz zajęcia z języka migowego przeprowadzone przez Magdalenę Gach, biegłą tłumaczkę języka migowego. Dla zmęczonych Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka przygotowało strefę relaksu. Swoje publikacje książkowe zaprezentowali: prof. Dobrosław Bagiński (*Obraz. Zagadka wzrokowa*) oraz dr Ilona Dąbrowska (*Pacjent zero*). Wykład pt. „Jak zgodnie z prawem korzystać z cudzego utworu w Internecie?” wygłosiła dr Ewelina Duda-Staworko, znawczyni tematyki prawa własności intelektualnej oraz prawa mediów. Wydarzeniom towarzyszyła wystawa obrazów studentów Wydziału Artystycznego UMCS: Tetyany Falalieiewej, Bartłomieja Kalisza, Róży Kowalczyk, Anastasii Verigo, Iriny Vyborovej oraz Michała Żyszkiewicza.

Podczas festiwalu red. Marian Turski, doktor *honoris causa* UMCS został laureatem Nagrody Człowiek Słowa. Laudację o nagrodzonym wygłosiła prof. Iwona Hofman, dyrektorka Instytutu Nauk o Mediach i Komunikacji Społecznej UMCS, przewodnicząca Rady Festiwalu.

Festiwal może kojarzyć się z przedsięwzięciem przeznaczonym wyłącznie dla koneserów, znawców i specjalistów. Odrzucmy jednak szkolne stereotypy, pozwólmy sobie na ciekawość i zanurzmy się w języku polskim.

Izabela Łucjan

Biuro Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS

Paweł Nowak

Katedra Komunikacji Medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS

Wizyta studyjna w Reykjavíku

W ramach projektu „Wielokulturowość wyzwaniem dla edukacji” czteroosobowy zespół pracowników Katedry Dydaktyki Instytutu Pedagogiki UMCS w składzie: dr hab. Teresa Parczewska, prof. UMCS, dr hab. Urszula Oszwa, prof. UMCS, dr Justyna Sala-Suszyńska oraz dr Ewa Sosnowska-Bielicz wziął udział w wizycie studyjnej w Laugarnesskóli w Reykjavíku w Islandii w dniach 30 maja – 2 czerwca 2022 r. Główne cele przedsięwzięcia to: podniesienie kompetencji dydaktycznych kadry oraz nawiązanie współpracy między wymienioną placówką a UMCS.

Program wizyty obejmował zapoznanie z islandzkim systemem edukacji, podstawą programową i sposobami jej realizacji na poziomie edukacji wczesnoszkolnej. Szczególnie interesujące dla pracowników Katedry Dydaktyki były praktyczne sposoby realizowania idei włączania w społeczność lokalną rodzin emigrantów, w tym poznanie zasad organizowania jej zarówno od strony programowo-wychowawczej, jak i administracyjno-prawnej. Ze strony islandzkiej w przebieg spotkań zaangażowani byli pracownicy Laugarnesskóli, m.in.: dyrektor Sigríður Heiða Bragadóttir, wicedyrektor Björn Gunnlaugsson oraz Magdalena Elísabet An-



drésdóttir, polskojęzyczny mediator językowy i kulturowy. Przedstawicielki strony polskiej zaprezentowały charakterystykę organizacji i programu studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna realizowanych w UMCS.

Rezultatami wizyty studyjnej są m.in. wstępne zarysowanie wspólnych planów badawczych oraz powstająca koncepcja wykorzystania doświadczeń związanych z wielokulturowością dla podniesienia jakości kształcenia nauczycieli na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.

Ewa Sosnowska-Bielicz

Iceland Liechtenstein Norway grants

Fundusze EOG reprezentują wkład Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w tworzenie Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej. Istnieją dwa cele ogólne: ograniczenie nierówności ekonomicznych i społecznych w Europie i wzmocnienie relacji dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a 15 krajami UE z Europy Środkowej i Południowej i obszaru Morza Bałtyckiego. Trzy Państwa-Darczyńcy ściśle współpracują z UE w ramach Porozumienia Europejskim

Working Together for a Green, Competitive and Inclusive Europe

Obszarze Gospodarczym (EOG). Darczyńcy przekazali 3,3 miliarda euro w ramach kolejnych programów funduszy w latach 1994–2014. Fundusze EOG na lata 2014–2021 wynoszą 1,55 miliarda euro.

Priorytety na ten okres to:

- #1 innowacje, badania naukowe, edukacja i konkurencyjność;
 - #2 integracja społeczna, zatrudnienie młodzieży i ograniczenie ubóstwa;
 - #3 środowisko, energia, zmiany klimatu i gospodarka niskoemisyjna;
 - #4 kultura, społeczeństwo obywatelskie, dobre zarządzanie i podstawowe prawa;
 - #5 sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne.
- Fundusze EOG są wspólnie finansowane przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię, których wkład oparty jest na ich PKB. Kwalifikowalność do funduszy wynika ze

spełnienia kryteriów określonych w ramach Funduszu Spójności UE przeznaczonego dla państw członkowskich, w których dochód krajowy brutto na mieszkańca jest niższy niż 90% średniej unijnej.

Projekt „Wielokulturowość wyzwaniem dla edukacji” korzysta z dofinansowania o wartości 6740 Euro otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Funduszy EOG. Celem projektu jest stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zawodowemu pracowników naukowych Zakładu Dydaktyki zatrudnionych w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz nawiązanie długoterminowej współpracy pomiędzy Wydziałem Pedagogiki i Psychologii UMCS a Szkołą Laugarnesskóli w Reykjavíku w Islandii.

30. Kolokwia Psychologiczne PAN w Instytucie Psychologii UMCS

W dniach 9–11 czerwca 2022 r. gościliśmy w Lublinie jubileuszowe 30. Kolokwia Psychologiczne PAN, organizowane wspólnie przez Polską Akademię Nauk, UMCS oraz KUL. Prelekcje, dyskusje, uroczyste spotkania i zebrania odbyły się w nowym budynku Instytutu Psychologii UMCS na Kampusie Zachodnim im. Unii Lubelskiej. W konferencji udział wzięło 90 osób, w tym goście zagraniczni.

Temat przewodni 30. Kolokwiów Psychologicznych PAN brzmiał „Różnice indywidualne w wyjaśnianiu funkcjonowania człowieka – Profesorowi Janowi Strelauowi *pro memoria*”. Profesor Jan Strelau, jeden z najwybitniejszych polskich psychologów, który zdobył uznanie na świecie zwłaszcza jako twórca regulacyjnej teorii temperamentu, zmarł przed dwoma laty. Tematyka jubileuszowych kolokwiów stała się świetną okazją do uczczenia jego pamięci. W treści wystąpień i dyskusji nawiązano do szeroko rozumianych różnic między ludźmi w zakresie temperamentu, osobowości, inteligencji, stylów poznawczych, emocji czy strategii radzenia sobie, które pełnią ważną rolę w wyjaśnianiu zachowań. Tak rozumiane różnice indywidualne pozwalają opisać i zrozumieć zarówno funkcjonowanie osób zdrowych, jak i zmagających się z problemami psychicznymi.

Wydarzenie stanowiło platformę wymiany myśli i doświadczeń wybitnych badaczy i teoretyków. Podczas kolokwiów zostało wygłoszonych 7 referatów (w tym 1 w języku angielskim), miała miejsce dyskusja panelowa oraz sesja specjalna poświęcona prof. Janowi Strelauowi, zorganizowana przez jego uczniów. Odbyły się również dodatkowe spotkania dziekanów i dyrektorów instytutów psychologii oraz Komitetu Psychologii PAN. W czasie otwartego posiedzenia Komitetu Psychologii PAN nastąpiło uroczyste wręczenie corocznej Nagrody Prezesa PAN im. Andrzeja Malewskiego, zwieńczone wykładem tegorocznego laureata – dr. Radosława Rogoży (UKSW). W ramach spotkania dziekanów i dyrektorów instytutów psychologii dyskutowano o jakości kształcenia w dyscyplinie oraz o efektywnym rozwoju i awansach naukowych, zwłaszcza młodych przedstawicieli tej dyscypliny.



Fot. Grażyna Kasowicz-Kłupis

Panel dyskusyjny prowadzony przez prof. Piotra Olesia ↑

Wykłady w ramach 30. Kolokwiów Psychologicznych PAN wygłosili: prof. Edward Nęcka (UJ) – *Poznawcza psychologia różnic indywidualnych. Wczoraj, dziś, jutro*; prof. Guido Alessandri (Sapienza University di Roma) – *Personality Trait Change and Adaptations at Work: The Socializing Effect of a Strong Situation*; prof. Marcin Zajenkowski (UW) – *Czym jest subiektywna inteligencja? Różnice indywidualne w postrzeganiu własnych zdolności i ich rola w funkcjonowaniu człowieka*; prof. Przemysław Bąbel (UJ) – *Teoria głupcze! Od badań eksperymentalnych nad uczeniem i oduczaniem się bólu do uczeniowej teorii działania placebo*; prof. Emilia Soroko (UAM) – *Diagnozowanie zaburzeń osobowości w modelach dymensionalnych – bieżące kierunki badań i praktyka kliniczna*; prof. Barbara Gawda (UMCS) – *Zróznicowanie doświadczania emocji i leksyki emocjonalnej w pokoleniach cyfrowych. Badania kohortowe Polaków*; prof. Tomasz Jankowski (KUL) – *Stabilne i dynamiczne aspekty samowiedzy. Integracyjny model adaptacyjnej koncepcji siebie*.

Odbył się także panel dyskusyjny oraz sesja specjalna. Temat panelu dyskusyjnego, któremu przewodniczył prof. dr hab. Piotr Oleś, dotyczył *Badania różnic indywidualnych – możliwości i ograniczeń*. Uczestniczyli w nim: dr Tomasz Knopik (UMCS), prof. Edward Nęcka (UJ), prof. Andrzej Sękowski (KUL), prof. Marcin Zajenkowski (UW), prof. Bogdan Zawadzki (UW). Sesja specjalna poświęcona prof. Janowi Strelauowi prowadzona była przez jego uczniów i dotyczyła *Regulacyjnej Teorii Temperamentu Profesora Jana Strelaua: przeszłość – terażniejszość – przyszłość*. Wzięli w niej udział: prof. Maria Cyniak-Cieciura (SWPS), prof. Wojciech Dragan (UW), prof. Marcin Rzesutek (UW), prof. Maciej Stolarski (UW), prof. Bogdan Zawadzki (UW).

W ramach kolokwiów odbyła się sesja posterowa, w której udział wzięło 14 młodych badaczy. Zaprezentowali oni swoje badania odnoszące się do szeroko rozumianych różnic indywidualnych. Przygotowane plakaty nawiązywały do prac prof. Jana Strelaua. Z abstraktami wystąpień oraz zaakceptowanych posterów, a także szcze-



← Wystąpienie prof. Barbary Gawdy

głównym programem można zapoznać się na stronie konferencji (<http://3okolokwiapsychologicznepan.umcs.pl/>).

Jak już wspomniano, kolokwia zostały zorganizowane w Instytucie Psychologii UMCS przy aktywnej współpracy Instytutu Psychologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Komitet naukowy i organizacyjny tworzyli pracownicy obu lubelskich uniwersytetów. Profesor Waław Bąk (KUL) przewodniczył komitetowi naukowemu, który współtworzyły prof. prof. Aneta Borkowska (UMCS), Grażyna Krasowicz-Kupis

(UMCS), Mariola Łąguna (KUL) oraz Michał Harciarek (UG), wspierający organizatorów z ramienia PAN. Skład niezwykle prężnie działającego komitetu organizacyjnego tworzyli: dr Anna Błaszczak (UMCS), mgr Aneta Koziół (KUL), dr Jan Kutnik (KUL), dr Bernadetta Lelonek-Kuleta (KUL), dr Robert Modrzyński (UMCS), mgr Bogusław Nuckowski (UMCS), dr Wiktor Razmus (KUL), dr Anna Tychmanowicz (UMCS). Licznie wspierali nas też studenci. Tegoroczne, długo wyczekiwane po przerwie związanej z pandemią Covid-19, Kolokwia Psychologiczne PAN stały się nie tylko ważnym wydarzeniem naukowym, na którym godnie zaprezentowaliśmy także dokonania Instytutu Psychologii UMCS, ale również okazją do integracji lubelskiego środowiska akademickiego.

Anna Błaszczak

Gry i dyskurs o grach z perspektywy mediolingwistycznej

VIII Mediolingwistyczne Seminarium Naukowe „Język w mediach”

Po czym poznać, że zdążamy na północ? Po mchu – rośnie tylko od północnej strony drzewa. A po czym poznać, że polska mediolingwistyka się rozwija? Po kolejnym seminarium sekcji Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej „Język w mediach”. Kontynuując tradycję wędrującego seminarium, członkowie i sympatycy sekcji spotkali się 8 lipca 2022 r. w mieniącym się pełnymi kolorami lata Olsztynie – w Centrum Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Do współorganizacji przewodnicząca sekcji dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS zaprosiła prof. dr hab. Alineę Naruszewicz-Duchlińską z Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Spotkanie od-

było się pod patronatem Dziekana Wydziału Humanistycznego UWM prof. dr. hab. Mariusza Rutkowskiego.

Tematem VIII seminarium były „Gry i dyskurs o grach z perspektywy mediolingwistycznej”, ponieważ – jak ujęła to dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS – „gry wideo to współcześnie jedno z najdynamiczniejszych zjawisk medialnych”. Uczestnicy wysłuchali trzech godzinnych wykładów: „Gry z perspektywy autora i badacza – możliwości i wyzwania związane z wykorzystaniem nowoczesnych technologii w naukach humanistycznych” (dr. Marka Maruszczaka z Fundacji „To My”), „Mediolingwistyczne ucho gracza, czyli jak badać dźwiękowość gier wideo” (mgr. Mikołaja Bajewa z UMCS) oraz „Gatunki (medialnego) dyskursu o grach wideo – projekt monografii” (dr. hab. Krzysztofa Kaszewskiego z UW). Ważną częścią spotkania była dyskusja. Długo i intensywnie rozprawiano o tym, co wyróżnia gatunki dyskursu o grach wideo, o tym, dlaczego badanie dźwiękowości gier wideo miałyby być mediolingwistyczne oraz o grach komputerowych.

W VIII edycji spotkania uczestniczyło 19 osób z 10 ośrodków akademickich, w większości członków sekcji PTKS „Język w mediach”. IX seminarium zostało zapowiedziane na grudzień tego roku. Odbędzie się w siedzibie Wydziału Dziennikarstwa i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Mikołaj Bajew

Laureaci X edycji Stypendium im. Leopolda Ungera



30 czerwca 2022 r. ogłoszono wyniki X edycji Stypendium im. Leopolda Ungera. W tym roku decyzją Kapituły nagroda pieniężna została rozdzielona pomiędzy dwóch laureatów, tj. Ewelinę Dernogę, która została doceniona za serię materiałów o tematyce społeczno-politycznej zrealizowanych dla telewizji WTK, oraz Jana Jęcza za tekst pt. *Bawi cię to?* opublikowany w miesięczniku „Znak”.

W gronie wyróżnionych znajdują się również osoby, którym przyznano staże wraz z dofinansowaniem. Są to: Barbara Gregorczyk – dwutygodniowy staż w dzienniku „Le Soir”, Filip Kozłowski – miesięczny staż w tygodniku „Polityka”, Luiza Wieczorek – miesięczny staż w dzienniku „Gazeta Wyborcza”, Julia Bogucka i Mariusz Celmer – miesięczny staż w warszawskim biurze prasowym Forum Ekonomicznego w Karpaczu.

Nagroda i stypendia ufundowane zostały przez Rodzinę Patrona oraz w przypadku staży w ramach Forum Ekonomicznego – Fundację Instytut Studiów Wschodnich.

Kapituła Stypendium, która proceduje nad przesyłanymi wnioskami, składa się z następujących osób: Rodzina Patrona (Matylda, Monika i Marek Unger), Zygmunt Berdychowski, ks. Adam Boniecki, Béatrice Delvaux, prof. dr hab. Iwona Hofman, Jarosław Kurski, dr Justyna Maguś, prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prof. dr hab. Jacek Purchla, prof. dr hab. Adam Daniel Rotfeld, Janusz Sepioł, Wojciech Sikora, Marian Turski.

Stypendium im. Leopolda Ungera powstało z inicjatywy Rodziny Patrona i zostało ustanowione przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 2013 r. Patron Stypendium był cenionym dziennikarzem, komentatorem, felietonistą w takich redakcjach jak: „Le Soir”, „International Herald Tribune”, „Kultura”, Radio Wolna Europa, „Gazeta Wyborcza”. W 2009 r. za wybitne osiągnięcia dziennikarskie oraz kultywowanie dziedzictwa paryskiej „Kultury” otrzymał tytuł doktora *honoris causa* UMCS.

Justyna Maguś

Nowa inicjatywa historyków pn. „Czytanie krajobrazu kulturowego...”

W dniach 30 czerwca – 2 lipca 2022 r. na Uniwersytecie Warszawskim, w trakcie jubileuszowej międzynarodowej konferencji pt. „W dialogu. Nowe wizje nauczania historii”, Polsko-Niemiecka Komisja Podręcznikowa dokonała bilansu 50 lat udanego polsko-niemieckiego dialogu naukowego, zaprezentowała czwarty tom wspólnego podręcznika *Europa. Nasza historia / Europa – Unsere Geschichte* oraz poddała dyskusji przyszłe zadania podręczników szkolnych, także w szerszym ujęciu odnoszącym się do edukacji historycznej w muzeach, miejscach spotkań i mediach elektronicznych¹.

¹ Tekst: <https://komisja-podrecznikowa.eu/aktuelles/warszawska-konferencja-wspolnej-polsko-niemieckiej-komisji-podrecznikowej-z-okazji-50-lecia-jej-dzialalnosci/>, dostęp 27.07.2022.

W konferencji wzięli udział historycy, dydaktycy oraz nauczyciele m.in. z Niemiec, Polski i innych sąsiednich krajów europejskich. Z ramienia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej z nietypowym projektem filmu dokumentalnego pt. *Czytanie krajobrazu kulturowego – Szczepreszyn, Biłgoraj, Sochy, Bełżec* wystąpili dr hab. Piotr Witek, prof. UMCS i dr hab. Ewa Solska z Katedry Humanistyki Cyfrowej i Metodologii Historii. Ta niecodzienna inicjatywa pokazuje przede wszystkim młodemu pokoleniu nowatorskie podejście do „uprawiania” nauki historii, poznawania różnych możliwości przekazu współczesnego dyskursu historycznego w połączeniu z nowymi technologiami.

Paulina Litka

Dziennikarstwo jakościowe – jest albo nie? Oto jest pytanie

Czy istnieje dziennikarstwo jakościowe? Na czym polega jakość dziennikarstwa? Kto jest prawdziwym dziennikarzem? Te i inne pytania stawiali sobie uczestnicy 13. konferencji z cyklu „Współczesne media”, która odbyła się na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS.

Zorganizowane przez Katedrę Dziennikarstwa Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS seminarium, któremu przewodniczyły prof. dr hab. Iwona Hofman i dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS, zgromadziło ponad 60 referentów z 21 polskich uczelni. W Komitecie organizacyjnym znaleźli się także dr Karolina Burno-Kaliszuk, dr Ewelina Górka, dr Magdalena Pataj, mgr Alena Podviazkina i mgr Mikołaj Bajew.

Konferencyjna dyskusja odbyła się w ramach 4 paneli plenarnych oraz 5 sekcji tematycznych, realizowanych podczas 12 spotkań. Dyskusje poświęcone były problemowemu dziennikarstwu jakościowemu, rodzajom dziennikarstwa jakościowego, kompetencjom i świadomości dziennikarzy (ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji warsztatowej, świadomości gatunkowej) oraz prawnym i etycznym uwarunkowaniom dziennikarstwa jakościowego. Szczegółowe pytania dotyczyły m.in. tożsamości dziennikarza, właściwości wzorców osobowych, tekstowych i gatunkowych, roli, jaką odgrywa współczesne dziennikarstwo i media będące nośnikami dziennikarstwa jakościowego. Pluralizm poglądów przyczynił się do powstania pełnych zaangażowania dyskusji.

Zagadnienie dziennikarstwa jakościowego nabiera szczególnego znaczenia, ponieważ współcześnie, gdy wypowiedzi internetowe rozprzestrzeniają się z prędkością światła i nawet poważne tematy rozwijane są jako fake newsy, musimy uważać i dokładnie sprawdzać wszystkie informacje. Trudno nie zgodzić się z fińską dziennikarką i badaczką mediów Johanną Vehkoo, autorką artykułu *What Is Quality Journalism and How It Can Be Saved*, łączącą postulat istnienia mediów, któ-

rych rolą będzie porządkowanie i filtrowanie przepływu informacji, nadawania „sensu chaotycznemu światu wokół nas”, z widzeniem roli dziennikarza jako niezależnego obserwatora władzy i sługi obywateli.

Alena Podviazkina



Fot. Ihor Koloschenko



Fot. Ihor Koloschenko



Rektor, Senat i społeczność akademicka
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
z głębokim żalem zawiadamiają, że 21 lipca 2022 r. zmarł

śp. prof. dr hab. Kazimierz Goebel

– rektor UMCS w latach 1993–1999.

Urodził się 21 października 1940 r. w Warszawie. Z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej związany zawodowo od czasu studiów. W 1963 r. został asystentem w Katedrze Zespołowej Matematyki, przekształconej w Zakład Równań Różniczkowych. W 1980 r. został kierownikiem zakładu i funkcję tę sprawował aż do przejścia na emeryturę. Stopień doktora nauk matematycznych uzyskał w 1967 r., a stopień doktora habilitowanego w 1971 r. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1977 r., zaś tytuł profesora zwyczajnego w 1988 r.

Funkcję prorektora pełnił w latach 1984–1987 oraz 1990–1993, a w latach 1993–1999 był rektorem UMCS. Za wybitne osiągnięcia na polu nauki oraz za działalność społeczną został wyróżniony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za całokształt dorobku naukowego.

Profesor był zatrudniany na stanowisku *visiting professor* przez wiele zagranicznych uniwersytetów. Był prezesem Polskiego Towarzystwa Matematycznego i Oddziału Lubelskiego PTM.

Członek: American Mathematical Society i European Mathematical Society, Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej, Rady Naukowej Instytutu Matematycznego PAN, Komitetu Matematyki PAN oraz Przewodniczący Rady Naukowej Centrum Badań Nieliniowych J.P. Schaudera w Toruniu.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 26 lipca 2022 r. o godz. 11.00 na cmentarzu przy ul. Lipowej w Lublinie.

Cześć jego pamięci!

Mowa pogrzebowa prorektora prof. Arkadiusza Berezy na uroczystości pogrzebowej prof. Kazimierza Goebela

Szanowna Rodzino,
Szanowni Państwo,

Zegnamy dzisiaj Jego Magnificencję Rektora Kazimierza Goebela. Odszedł od nas wspaniały uczyony, wyrozumiały nauczyciel oraz pełen pasji organizator życia akademickiego.

Profesor Kazimierz Goebel odcisnął ślad w życiu każdej z obecnych tu osób. Dla wielu – jako znakomity matematyk, mentor, wychowawca. Dla innych – serdeczny przyjaciel, współpracownik, ceniony kolega. Dla bliskich – kochany mąż, ojciec i dziadek, niezastąpiony członek rodziny.

Profesor Kazimierz Goebel był wielkim autorytetem w środowisku akademickim. Jego wiedza i dorobek naukowy zyskały szerokie uznanie w Polsce i na świecie. Trwałe miejsce w historii nauki zapewnił mu współdziałanie w powstaniu metrycznej teorii punktów stałych, która obecnie jest jednym z podstawowych działów analizy nieliniowej. Styl uprawiania matematyki oraz pisania o niej uprawnia do uznania Profesora za kontynuatora wspaniałej tradycji przedwojennej polskiej matematyki, powszechnie kojarzonej z nazwiskiem Stefana Banacha.

Wiedza, charyzma i życzliwość Profesora sprawiły, że cieszył się ogromnym uznaniem i szczególną sympatią w środowisku naukowym. Jego praca na rzecz społeczności akademickiej, podczas pełnienia funkcji prorektora do spraw ogólnych, a następnie w latach 1993–1999 rektora UMCS, przyczyniła się nie tylko do budowania wspólnoty, ale też do rozwoju kadry naukowej oraz uczelnianej infrastruktury. Był wyjątkowo dobrym sternikiem, a nawet kapitanem naszego Uniwersytetu w okresie burzliwych przemian w szkolnictwie wyższym w latach 90. Dla swojej wizji rozwoju Uczelni potrafił pozyskać ludzi, łącząc ich ideą budowy Uniwersytetu jako ważnego ośrodka kulturotwórczego, oddziałującego na otoczenie społeczne. To także okres dynamicznego wzrostu liczby studentów. Był rektorem idealnym w tych czasach. Ze wspomnień prorektorów wynika, że bardzo dobrze organizował pracę, inspirował do działania, był sprawiedliwy i – co jest rzadką dziś cechą – nigdy nie uchylał się od odpowiedzialności za podjęte decyzje.

Profesor Kazimierz Goebel z oddaniem i pasją przez ponad pół wieku służył naszemu Uniwersytetowi. Do koń-



Fot. Zbigniew Jurkowski

ca – na spotkaniach w Rektoracie – przekazywał swoje uwagi, doradzał na temat funkcjonowania Uczelni i nie były to rozmowy mające na celu przeprowadzenie dowodu, że cała analiza nieskończonych obraca się dookoła wielkości zmiennych i ich funkcji (Euler).

Trudno zawrzeć w kilku zdaniach tak bogate i owocne życie człowieka. Wszyscy, którzy się tu dzisiaj zgromadzili, ci, którzy znali Profesora i jego dorobek, doskonale wiedzą, jak niezwykłą był osobą.

Szanowna Pani Hanno, Szanowny Panie Rafale wraz z najbliższymi, łączymy się z Wami w głębokim smutku, ale także w modlitwie za spójność duszy i wieczny odpoczynek Jego Magnificencji prof. Kazimierza Goebela.

Żegnam Pana, Panie Profesorze, w imieniu władz rektorskich, Senatu, całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, w imieniu koleżanek i kolegów, dla których stanowił Pan wzór do naśladowania, w imieniu studentów, którzy nadal będą czerpać z Pańskich osiągnięć naukowych.

Wraz z Panem odchodzi część świata, świata kultury, tolerancji oraz poszanowania poglądów i dokonań innych, świata, który dziś staje się mniejszy. Dzisiejsze pożegnanie to nie jest koniec, to tylko zamknięcie rozdziału, gdyż pozostaje Pan i pozostanie na zawsze w naszych sercach i wspomnieniach.

Jesteśmy wdzięczni za wszystko, co przez te lata uczynił Pan Profesor dla naszej Uczelni.

Cześć Twojej Pamięci!

Profesor Kazimierz Goebel (1940–2022)

21 lipca 2022 r. odszedł od nas prof. dr hab. Kazimierz Goebel, wybitny matematyk i były rektor UMCS.

Kazimierz Goebel urodził się 21 października 1940 r. w Warszawie, ale całe jego życie związane było z Lublinem. W naszym mieście ukończył szkołę podstawową i Liceum im. Stanisława Staszica. W latach 1958–1963 studiował matematykę na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UMCS. Jednym z jego wykładowców był prof. Adam Bielecki, który po powstaniu naszego Uniwersytetu współorganizował Katedrę Zespołowej Matematyki. Szybko dostrzegł on talent matematyczny studenta Goebela, który rozwijał, zadając mu dodatkowe lektury i stosując wobec niego większe wymagania niż wobec innych studentów. Jak wspominał prof. Goebel, wyszło mu to na dobre. Już jako student rozpoczął pracę naukową. Po ukończeniu studiów został asystentem najpierw w Katedrze Zespołowej Matematyki, a potem po jej przekształceniu – w Zakładzie Równań Różniczkowych. Stopień doktora otrzymał w 1967 r. na podstawie rozprawy napisanej pod kierunkiem prof. Bieleckiego. Zaledwie cztery lata po doktoracie, w 1971 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego, w roku 1977 (w wieku 36 lat) tytuł profesora nadzwyczajnego, zaś w 1988 r. tytuł profesora zwyczajnego. Warto w tym miejscu wspomnieć, że w 2017 r. mieliśmy okazję uczestniczyć w podniosłej uroczystości odnowienia doktoratu prof. Goebela. O naukowej drodze, jaką Profesor przeszedł w ciągu pięćdziesięciu lat, świadczyły liczne listy gratulacyjne od współpracowników i przyjaciół z wielu uniwersytetów polskich i zagranicznych.

Początkowo prof. K. Goebel zajmował się równaniami różniczkowymi i podstawami teorii sterowania. W tym okresie uczestniczył w seminarium prof. Jana Mikusińskiego w Instytucie Matematycznym PAN w Warszawie. Następnie zainteresował się problemami nieliniowymi analizy funkcjonalnej i rozpoczął badania

miar niezwartości zbiorów oraz ich zastosowań. Badania te przyczyniły się w istotny sposób do nadania zagadnieniom dotyczącym miar niezwartości kształtu całościowej teorii. Znaczna jej część została przedstawiona w książce *Measures of Noncompactness in Banach Spaces*, napisanej wspólnie z Józefem Banasiem, doktorantem profesora Goebela w 1980 r. Szczególnie wartościowe są opisane w niej zastosowania miar niezwartości do dowodzenia istnienia rozwiązań równań różniczkowych w przestrzeniach Banacha, gdzie zawoźdą klasyczne metody teorii równań różniczkowych. Innym oryginalnym pomysłem prof. Goebela było użycie miar niezwartości w geometrii przestrzeni Banacha.

Ważną rolę w rozwoju jego kariery naukowej odegrała współpraca z Williamem A. Kirkiem z University of Iowa. Jej początkiem był wyjazd do Iowa City w roku akademickim 1971/1972, sfinansowany dzięki stypendium Fundacji Kościuszkowskiej. Ich wspólne prace miały decydujący wpływ na współczesny kształt metrycznej teorii punktów stałych. Zawierały przełomowe dla tej teorii wyniki i wyznaczały nowe kierunki badań. Obecnie jest to jeden z podstawowych działów analizy nieliniowej, mający liczne zastosowania w teorii równań różniczkowych i całkowych, w teorii przekształceń holomorficznych i teorii grafów.

Podsumowaniem współpracy Goebela z Kirkiem była ich książka – *Topics in Metric Fixed Point Theory*, wydana przez Cambridge University Press w 1990 r. Jej polskie tłumaczenie zostało wydane nakładem Wydawnictwa UMCS w 1999 r. Jest napisana w żywy, zajmujący sposób, charakterystyczny dla stylu publikacji prof. Goebela. Zawiera wiele ciekawych przykładów pozwalających dostrzec różne aspekty omawianych zagadnień. Mimo upływu lat wciąż pozostaje podstawową lekturą na temat metrycznej teorii punktów stałych. Została nagrodzona Nagrodą Ministra Edukacji Narodowej. Ukoronowaniem

← Nadanie doktoratu *honoris causa* UMCS Williamowi A. Kirkowi

Zbiórów Muzeum UMCS

współpracy Goebła z Kirkiem było nadanie profesoro-
wi Kirkowi tytułu doktora *honoris causa* naszego Uni-
wersytetu w 2004 r. Specjalnie na tę uroczystość przy-
jechali do Lublina liczni współpracownicy i przyjaciele
obu profesorów z kraju i wielu zagranicznych ośrodków.

Jednym z kamieni węgielnych metrycznej teorii punk-
tów stałych jest klasyczne twierdzenie Banacha o punk-
cie stałym. W swoich pracach prof. Goebel wielokrotnie
korzystał z tego twierdzenia. Podał także jego nowy do-
wód, oparty na innym pomysłu niż dowód standardowy.
Te odniesienia do dorobku Banacha, ale także styl upra-
wiania matematyki i pisania o matematyce przez Pro-
fesora w pełni uzasadniają uznanie go za kontynuatora
wspaniałej tradycji przedwojennej polskiej matematyki,
powszechnie kojarzonej z nazwiskiem Stefana Banacha.

Istotne znaczenie dla rozwoju metrycznej teorii punk-
tów stałych miały badania Profesora dotyczące włas-
ności tzw. zbiorów minimalnych. Okazały się one klu-
czowe, gdy w latach 80. XX w. zaczęto stosować w tej
teorii tzw. metody niestandardowe. Był to przełom w ba-
daniach nad problemem istnienia punktów stałych dla
przekształceń nieoddalających. Obecnie w każdej pracy,
w której stosowane są te metody, przytaczane jest twier-
dzenie zwane lematem Goebła–Karlovitza. Jest to wynik
opublikowany przez prof. Goebła w „Annales UMCS”
w 1975 r. i niezależnie przez L. Karlovitza rok później.

Wielkim wkładem w rozwój metrycznej teorii punktów
stałych było także zastosowanie przez Profesora metod
geometrycznych do dowodzenia istnienia punktów sta-
łych dla różnych klas przekształceń. Dzięki jego orygi-
nalnemu pomysłowi rozwiązany został postawiony kil-
kanaście lat wcześniej problem istnienia punktu stałego



Fot. Stanisław Plus

dla przekształceń holomorficznych kuli w przestrzeni
Hilberta. Dalsze intensywne badania w tym kierunku
zaowocowały napisaną wspólnie z Simeonem Reichem
książką *Uniform Convexity, Hyperbolic Geometry and
Nonexpansive Mappings*, wydaną w 1984 r. Stały się one
także inspiracją dla innych badaczy na całym świecie,
w tym dla doktorantów Profesora. Dwóch z nich uzy-
skało habilitacje w oparciu o rozprawę z tej tematyki.

Profesor Goebel opublikował 75 artykułów nauko-
wych i 5 książek. Trzy z nich zostały już wspomniane.
Na podstawie wykładów dla doktorantów prowadzo-
nych w Tokyo Institute of Technology powstała jego
czwarta książka *Concise Course on Fixed Point Theo-
rems*, wydana w Japonii w 2002 r. Jej polskie tłuma-
czenie ukazało się w 2005 r. nakładem Wydawnictwa
UMCS. Miałem przyjemność być współautorem ostat-
niej książki Profesora – monografii *Elements of Geome-
try of Balls in Banach Spaces*, wydanej przez Oxford Uni-
versity Press w 2018 r. Profesor Goebel należy więc do
elitarnego grona polskich naukowców mających w swo-
im dorobku książki wydane zarówno przez Cambridge,
jak i Oxford University Press. Na potwierdzenie wagi
dorobku prof. Goebła można jeszcze wspomnieć o lic-
bie cytowań jego publikacji, która według bazy Math-
SciNet wynosi ponad 3800 i szybko rośnie. Równie im-
ponujące są liczby cytowań w innych bazach danych.

Warto podkreślić, że Profesor nie był typem naukow-
ca pracującego samotnie w zaciszu swojego gabinetu.

Prof. K. Goebel podczas wykładu, Stambuł 2015 r. →



Fot. Stanisław Prus

↑ Prof. K. Goebel na wycieczce po Zatoce Waleńskiej, 2010 r.

Był wspaniałym wykładowcą. Jego błyskotliwe wykłady przyciągały młodych ludzi do uprawianej przez niego tematyki badawczej. Prowadził seminarium naukowe poświęcone teorii punktów stałych, ale nie ograniczał się do dyskusji w ramach seminarium. Rozmowy naukowe odbywały się często w jego gabinecie lub po prostu podczas spacerów po korytarzu. Dbał o dobrą atmosferę w naszej grupie badawczej. Na zakończenie roku akademickiego organizował ognisko w Ogrodzie Botanicznym UMCS, gdzie w swobodnej atmosferze robiliśmy podsumowanie mijającego roku.

Wypromował 15 doktorów, z których 3 ma obecnie tytuł profesora, a dalszych 4 stopień doktora habilitowanego. Był recenzentem w wielu przewodach doktorskich (w tym zagranicznych), przewodach habilitacyjnych, a także wielokrotnym opiniodawcą i superrecenzentem w Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów. Profesor udzielał się również w przedsięwzięciach popularyzujących matematykę. Przez kilka lat był członkiem komitetu redakcyjnego popularnego czasopisma matematyczno-fizycznego „Delta”. Chętnie podejmował się prowadzenia popularnych wykładów dla młodzieży i nauczycieli. Jak wspominał, jednymi z najtrudniejszych w jego karierze akademickiej były 2 wykłady dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Przez szereg lat był przewodniczącym Lubelskiego Okręgowego Komitetu Olimpiady Matematycznej. Za tę działalność otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Dorobek naukowy prof. Goebela zyskał uznanie w kraju i za granicą. Wymownym tego dowodem było przyznanie mu w 2011 r. Nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za całokształt dorobku naukowego.



Fot. Stanisław Prus

O międzynarodowym uznaniu świadczyły liczne zaproszenia do zagranicznych ośrodków w charakterze wykładowcy. Był zapraszany na wiele konferencji i seminariów naukowych, wykladał na zorganizowanych specjalnie dla niego minikursach z metrycznej teorii punktów stałych. Istotną rolę w nawiązywaniu kontaktów odgrywała jego osobowość. W środowisku międzynarodowym znany był po prostu jako Kaz. Był duszą towarzystwa podczas mniej lub bardziej formalnych spotkań, a jego udział ożywiał każdą dyskusję. Był nieprzebraną skarbnicą problemów matematycznych, ale potrafił też w pięć minut, przy kawie, rozwiązać problem, nad którym inni głowili się godzinami.

Specjaliści metrycznej teorii punktów stałych zbierali się co kilka lat w różnych światowych ośrodkach na cyklicznych konferencjach poświęconych tej tematyce. Pierwsza z nich odbyła się w Marsylii w 1989 r., zaś ostatnia w Xinxiang w Chinach w 2019 r. Profesor Goebel był jedyną osobą, która brała udział we wszystkich tych spotkaniach, w wielu jako członek komitetów naukowych, a także jako główny mówca. Z jego inicjatywy jedna z tych konferencji została zorganizowana w Kazimierzu Dolnym w 1997 r. Był także pomysłodawcą i organizatorem konferencji, w ramach których w Lublinie gościli specjaliści metrycznej teorii punktów stałych z Włoch (2016 r.) i Hiszpanii (2018 r.). Z okazji 70. urodzin Profesora zorganizowano uroczyste sesje w czasie 2 konferencji naukowych: VI Symposium on Nonlinear Analysis w Toruniu w 2011 r. i The 10th International Conference on Fixed Point Theory and Its Applications w Cluj-Napoca w 2012 r.

Prof. K. Goebel wielokrotnie podróżował w celach naukowych do USA, odwiedzając zwykle swojego przyjaciela Arta Kirka. Podróżował także do Meksyku, Hiszpanii, Włoch, Tajlandii, Korei, Australii i na Tajwan. Jak podkreśla prof. Tomas Dominguez Benavides z Sewilli,

wizyty prof. Goebela odegrały ważną rolę w rozwoju kierowanej przez niego grupy badawczej. W ostatnich latach ulubionym celem jego zagranicznych podróży naukowych stała się Japonia. Miałem przyjemność podróżować z nim do tego kraju na konferencję w 2013 r. Podziwiałem wtedy swobodę, z jaką poruszała się w skomplikowanej sieci komunikacji miejskiej w Tokio. Poznałem go też jako smakosza japońskiej kuchni, który zawsze potrafił znaleźć najlepszą restaurację w okolicy.

Profesor miał rzadką umiejętność łączenia intensywnej pracy naukowej z owocną działalnością organizacyjną. Od roku 1980 aż do przejścia na emeryturę kierował Zakładem Równań Różniczkowych. Jego talenty organizacyjne zostały docenione przez społeczność uniwersytecką. Przez dwie trzyletnie kadencje (1984–1987 i 1990–1993) był prorektorem, a następnie w latach 1993–1999 rektorem UMCS. Przez wiele lat był prezesem Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego, zaś w latach 1993–1999 sprawował funkcję prezesa PTM. W latach 2005–2007 był członkiem Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej i przewodniczył Zespołowi Matematyczno-Fizyczno-Chemicznemu PKA, organizując jego prace, wizytacje i proces oceniania wniosków uczelni o otwarcie nowych kierunków studiów. W październiku 2006 r., w wyniku kontaktów między PKA a jej odpowiednikiem w Szwajcarii, został powołany na eksperta tej organizacji i w tym charakterze uczestniczył w wizytacji Politechniki Federalnej w Lozannie. Przez wiele lat był członkiem Rady Naukowej Instytutu Matematycznego PAN, członkiem Komitetu Matematyki PAN i przewodniczącym Rady Naukowej Centrum Badań Nieliniowych im. Juliusza P. Schaudera w Toruniu. Za wybitne osiągnięcia na polu nauki oraz za działalność społeczną prof. Kazimierz Goebel został odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Matematyka była największą pasją Profesora. Przekazał ją swojemu synowi Rafałowi, który jest profesorem matematyki w Loyola University w Chicago. Zamiłowania Profesora nie ograniczały się jednak do matematyki. W młodości uprawiał jazdę figurową na lodzie i grał w szachy. Jego pasją było pływanie i żeglarstwo. Za młodu startował w zawodach pływackich, a potem co roku brał udział w sztafecie pływackiej z okazji rozpoczęcia roku akademickiego. Miał uprawnienia kapitana jachtowego, a jego największym wyczynem

jako żeglarza było poprowadzenie jachtu Roztocze w rejsie dookoła Islandii w 1976 r. Był 18. w kolejności członkiem Mesy Kaprów Polskich – polskiego oddziału międzynarodowego bractwa Hermanad de la Costa, które kultywuje tradycje żeglarskie. W latach 1997–1999 pełnił funkcję kapitana Mesy.

Jako matematyk prof. K. Goebel zajmował się przestrzeniami nieskończenie wymiarowymi. Jako członek był niezwykle w wielu wymiarach. Liczne grono jego współpracowników i przyjaciół na całym świecie zachowa ciepłe wspomnienia o nim, a wchodząc na jego profil w MathSciNet będziemy mogli obserwować, jak pomysły z jego prac żyją w umysłach wielu matematyków.

Stanisław Prus

Przyjazny rektor

W listopadzie 1994 r. w UMCS spośród 19 członków założycieli Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w UMCS wybrano władze SKOK-u: radę nadzorczą, zarząd i komisję kredytową.

Na rozruch działalności należało jeszcze uzyskać zgodę rektora na pożyczkę stu mln złotych (przed denominacją). Pod względem prawnym zabezpieczała to znowelizowana ustawa o związkach zawodowych.

Rektorem UMCS był wówczas prof. Kazimierz Goebel, do którego zwróciłem się z podaniem o taką pożyczkę. Rektor zapytał mnie wówczas: „Kto z profesorów Uczelni jest we władzach SKOK-u?”, a ja odpowiedziałem: „prof. Edward Skrętowicz – kierownik Zakładu Prawa Karnego, przewodniczący Zarządu ZNP prof. Tadeusz Kwiatkowski oraz przewodniczący NSZZ «Solidarność» dr Józef Kaczor”. Wystarczy, odpowiedział rektor Goebel i podpisał podanie o pożyczkę. 1 grudnia 1994 r. jako pierwszy przecinał wstęgę przed lokalem SKOK-u przekazany nam w użytkowanie.

Dzięki przyjaznej decyzji rektora nasz Uniwersytet jest jedną z nielicznych wyższych uczelni w Polsce, w której odrodziła się idea Franciszka Stefczyka.

Antoni Dudek

Jan Gurba – człowiek Uniwersytetu

30 października 2021 r. w wieku 92 lat zmarł doc. dr Jan Gurba, wybitny badacz pradziejów i wczesnego średniowiecza Lubelszczyzny oraz nauczyciel akademicki.

15 września 2022 r. upłynęło 70 lat, od kiedy podjął on pracę w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Jego związki z naszą Uczelnią datują się jednak od roku 1948, gdy rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, równocześnie na dwóch kierunkach: prehistorii i geografii. W późniejszej działalności naukowej skoncentrował się na archeologii, w której znakomicie wykorzystywał swoją wiedzę geograficzną.

W lubelskim środowisku Jan Gurba dał się zapamiętać nie tylko jako badacz archeolog, ale także jako postać mocno związana z Uniwersytetem, któremu poświęcił całe zawodowe życie, począwszy od zatrudnienia na stanowisku asystenta w Katedrze Archeologii Polski Wydziału Humanistycznego (1952), a następnie adiunkta (od 1961 r.). W ciągu swojej ponadczterdziestoletniej służby dla Uniwersytetu pełnił w jego strukturach różne funkcje – kierownika Zakładu (1974–1983) i Katedry Archeologii (1983–1994), wicedyrektora Instytutu Historii (1981–1983), prodziekana (1969–1970, 1975–1981, 1986–1987) i dziekana Wydziału Humanistycznego (1987–1990), a w okresie przerwy w naborze studentów na kierunek archeologia sprawował funkcję dyrektora uniwersyteckiej Biblioteki Głównej (1970–1975). Był również wieloletnim prezesem Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej UMCS (1990–2014). W środowisku lubelskim dostrzegano, że *wizerunek Docenta – Archeologa wkomponował się na stałe w pejzaż uniwersytecki i stał się jego wyrazistym składnikiem*¹.

1 A. Aleksandrowicz, *Doc. dr Jan Gurba w uniwersyteckich krajobrazach. W: Janowi Gurbie, Prezesowi Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki w dziewięćdziesiąte urodziny bibliofila z Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki i przyjaciele*. Lublin 2019, s. 7 (7–9).

Wyształcił liczne grono absolwentów archeologii, a także przyczynił się do edukacji studentów historii i geografii w UMCS oraz archeologii w Uniwersytecie Łódzkim. Wypromował 115 magistrów oraz 5 doktorów archeologii. Był człowiekiem powszechnie lubianym i szanowanym. O sympatii studentów najlepiej świadczy przyznanie mu tytułu *Homo didacticus*.

W roku 2016, w 50. rocznicę obrony pracy doktorskiej, na Wydziale Humanistycznym UMCS uhonorowano go uroczystym odnowieniem doktoratu.

Działalność naukową w dyscyplinie archeologia rozpoczął pod okiem znakomitego prahistoryka prof. Stefana Noska, promotora jego pracy magisterskiej i doktorskiej². Szczególnie temat dysertacji doktorskiej – „Wpływ środowiska geograficznego na kształtowanie się neolitycznego osadnictwa w Małopolsce”³ – wart jest przypomnienia, gdyż wyznaczył nowy kierunek w archeologii, skupiony na interakcjach człowiek – środowisko. Ten nurt badawczy Jan Gurba rozwijał w późniejszych pracach, które dotyczyły również młodszych okresów⁴. W latach 70. i 80. XX w. tym tropem, na gruncie archeologii i geomorfologii polskiej, poszli również inni badacze⁵, zaś obecnie wspomnia-

2 L. Gajewski, [Jan Gurba]. W: *Memoires Archeologiques*, red. A. Kokowski. Lublin 1985, s. V–VII; W. Śladkowski, *Bene meritum*. W: *Przez pradzieje i wczesne średniowiecze*, red. J. Libera, A. Zakościelna. Lublin, s. 7–14.

3 J. Gurba, *Neolithic Settlements on the Lublin Loess Upland*. *Annales UMCS*, sec. B, vol. 15: 1960, 1961, s. 211–230.

4 Np. J. Gurba, *Uwarunkowania środowiska osadnictwa społeczeństw wczesnośredniowiecznych na przykładzie Lubelszczyzny*. W: *Człowiek i środowisko w pradziejach*, red. J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski. Warszawa 1983, s. 322–326.

5 Np. J. Kruk, *Studia osadnicze nad neolitem Wyżyn Lessowych*. Wrocław 1973; J. Rydzewski, *Przemiany stref zasiedlenia na wyżynach lessowych zachodniej Małopolski i epoce brązu i żelaza*. *Archeologia Polski*, t. 31/1, 1986, s. 125–194; J. Nogaj-Chachaj, *Środowisko geograficzne a osadnictwo na Płaskowyżu Naleczowskim w młodszej epoce kamienia* [= *Archeologiczne Listy* 39]. Lublin 1993; Z. Śnieżko, *Ewolucja obszarów lessowych Wyżyn Polskich w czasie ostatnich 15 000 lat*. Katowice 1995; J. Nogaj-Chachaj, *O roli człowieka w przeksztalceniu*



Fot. Robert Frączek

ny kierunek urasta do rangi subdyscypliny (archeologia środowiska).

Badania archeologiczne Jana Gurby miały szeroki wymiar chronologiczny, aczkolwiek większą uwagę poświęcał zawsze epoce kamienia i wczesnego średniowiecza. Do jego niewątpliwych zasług należy opublikowanie pierwszej charakterystyki kultury lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej (i wprowadzenie tego terminu do literatury naukowej), odkrycie na Lubelszczyźnie pierwszych grobowców megalitycznych kultury pucharów lejkowatych, wyróżnienie na ziemiach polskich zabytków wczesnobrązowej kultury madziarowskiej, opublikowanie pierwszych informacji o importach rzymskich w Polsce środkowowschodniej i inne. Dorobek pisarski liczy blisko 1150 pozycji bibliograficznych o charakterze naukowym i popularyzatorskim.

W latach 1974–1979 Jan Gurba kierował badaniami wykopaliskowymi w obrębie wczesnośredniowiecz-

negu kompleksu osadniczego w Czermnie, prowadzonymi przez zespół archeologów lubelskich. Prace prowadzone były zarówno na grodzisku, jak i na szeregu osad otwartych i cmentarzysk w otoczeniu grodu. Rezultaty poszczególnych sezonów badawczych w formie sprawozdań były systematycznie publikowane, ukazało się też kilka artykułów podsumowujących problematykę Czermna i – szerzej – Grodów Czerwieńskich⁶. Na podstawie pozyskanych wówczas materiałów zabytkowych powstało również kilka prac magisterskich. Podczas kampanii wykopaliskowej w Czermnie odkryto

⁶ J. Gurba, A. Kutylowski, *Czermno – przykład wczesnośredniowiecznego kompleksu osadniczego*. W: *Przewodnik XII Ogólnopolskiego Zjazdu Towarzystwa Geograficznego Lublin 28–31 VIII 1974*, red. H. Maruszczak, F. Uhorczak, T. Wilgat. Część 2: *Wycieczki* [Wycieczka A – Szlakiem Grodów Czerwieńskich]. Lublin 1974, s. 51–54; J. Gurba, *Kompleks osadniczy Czerwień–Czermno w świetle najnowszych badań archeologicznych*. *Biuletyn Lubelskiego Towarzystwa Naukowego* [= *Folia Societatis Scientiarum Lublinensis*]: *Humanistyka* 25/2, s. 43–46; J. Gurba, *Wczesnośredniowieczny Czerwień i Grody Czerwieńskie na pograniczu polsko-ruskim*. W: *Geograficzne problemy pogranicza Europy Zachodniej i Wschodniej*, red. H. Maruszczak, Z. Michalczyk. Lublin 2004, s. 53–60.

środowiska przyrodniczego w holocenie na Płaskowyżu Nałęczowskim. W: *Przez pradzieje i wczesne średniowiecze*, red. J. Libera, A. Zakościelna. Lublin 2004, s. 63–72.

m.in. słynną ikonkę z łupku owruckiego z wyobrażeniem Chrystusa⁷.

Przeprowadzone wtedy prace stanowiły kontynuację programowych badań nad początkami państwa polskiego, podjętych jeszcze w latach 50. ubiegłego stulecia w związku z rocznicą tysiąclecia chrztu Polski⁸, a obecnie kontynuowane są – począwszy od 2012 r. – w ramach interdyscyplinarnych projektów badawczych, realizowanych i finansowanych przez polskie (m.in. Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego i Instytut Archeologii UMCS) i zagraniczne (zwłaszcza Centrum Badawcze Historii i Kultury Kraju Europy Środkowo-Wschodniej przy Uniwersytecie w Lipsku) instytucje naukowe.

Krótko przed rozpoczęciem pracy w UMCS Jan Gurba został zatrudniony (1 stycznia 1952 r.) jako inspektor rzeczoznawca (konserwator) zabytków archeologicznych Ministerstwa Kultury i Sztuki na województwa lubelskie i kieleckie. Obowiązki te wymagały dużej aktywności terenowej: prowadzenia prac poszukiwawczych, weryfikacji stanowisk znanych sprzed wojny, wykopalisk ratowniczych i prac zabezpieczających obiekty archeologiczne oraz inwentaryzacji prywatnych kolekcji archeologicznych. Działania te były nie do przecenienia zwłaszcza w pierwszych latach powojennych, gdy powszechnie liczone straty substancji zabytkowej w wyniku działań wojennych.

Otwartość na potrzeby innych, łatwość nawiązywania kontaktów, a także autorytet wypracowany w trakcie pełnienia obowiązków zawodowych były dobrą podstawą do pracy społecznikowskiej i regionalistycznej. Jan Gurba nigdy nie uchylał się od tych powinności i przez wiele lat był członkiem rozmaitych organizacji i stowarzyszeń (np. Polskiego Towarzystwa Historycznego, Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, Towarzystwa Miłośników Lublina, Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego), pełniąc też czasem w ich strukturach

funkcje kierownicze⁹. Powoływany był także do komisji i rad naukowych instytucji centralnych (Rady Naukowej Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN, rady ds. zabytków archeologicznych przy Ministerstwie Kultury i Sztuki, rady naukowej Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie) i regionalnych (np. rady muzeów w Kazimierzu Dolnym, Lublinie, Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu).

W jego działaniach zawsze ważne miejsce zajmowała popularyzacja archeologicznego dziedzictwa Lubelszczyzny. Jest autorem wielu popularnonaukowych publikacji, wygłaszał prelekcje i wykłady dla różnych środowisk, był częstym gościem lubelskich mediów. W ten nurt jego aktywności wpisuje się również współpraca z towarzystwami regionalnymi działającymi na Lubelszczyźnie czy autorstwo rozdziałów poświęconych archeologii w monografiach wielu miast naszego regionu. Był też animatorem życia kulturalnego Lublina i Lubelszczyzny, zwłaszcza na polu bibliofilstwa oraz wspierania czytelnictwa i bibliotek (był współtwórcą i wieloletnim prezesem Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki i Exlibrisu, członkiem Kapituły i Kawalerem nadawanego przez towarzystwo Orderu Białego Kruka ze Słonecznikiem). W roku 2020 środowiska twórcze Lublina uhonorowały Jana Gurbę Angelusem Lubelskim w kategorii „Całokształt życia”.

We wstępie do książki pamiątkowej z okazji 75. urodzin doc. dr. Jana Gurby prof. Wiesław Śladkowski napisał: *Doc. dr Jan Gurba (...) swym życiem, pracą i osiągnięciami wpisał się nader wyraziście w historię i tradycję środowiska uniwersyteckiego. W kręgu tym jest człowiekiem powszechnie znanym, szanowanym i lubianym. Wciąż czynny na niwie naukowej i pisarskiej, patrząc wstecz, może być dumny z przebytej drogi, był to szlak biegnący prosto i kroczył nim z poniesionym zawsze czołem*¹⁰. Tę ocenę uczonego i przyjaciela można z powodzeniem odnieść do aktywności doc. Jana Gurby na szerszej płaszczyźnie i podkreślić nią jego zasługi dla Uniwersytetu, Lublina i Lubelszczyzny.

Halina Taras, Anna Zakościelna

⁷ J. Gurba, *Miniaturowa płaskorzeźba z wyobrażeniem Chrystusa z Czermina–Czerwienia na dawnym pograniczu polsko-ruskim*. W: *Symposiones*, vol. 1. *Historia*, red. A. Żaki. London 1981, s. 199–205.

⁸ A. Nadolski, *Prace wykopaliskowe w Czerminie nad Huczwą, pow. Tomaszów Lubelski, w 1952 r.* *Archeologia Polski*, t. 4, 1959, s. 93–103.

⁹ H. Taras, *Jubileusz 85-lecia urodzin doc. Jana Gurby*. *Wiadomości Uniwersyteckie*, nr 6/2006, s. 40.

¹⁰ W. Śladkowski, *Bene meritum*. W: *Przez pradzieje i wczesne średniowiecze*, red. J. Libera, A. Zakościelna. Lublin 2004, s. 7–14.

Profesor Marek Żmigrodzki (1946–2022)

23 lipca 2022 r. odszedł od nas
prof. Marek Żmigrodzki.

Prof. dr hab. Marek Żmigrodzki urodził się 10 czerwca 1946 r. w Lublinie. Ukończył (1959–1963) Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica. W latach 1963–1968 studiował na Wydziale Prawa UMCS. 1 grudnia 1968 r. został zatrudniony na stanowisku asystenta w Studium Nauk Politycznych UMCS, na trwale wiążąc się w pracy zawodowej i rozwoju naukowym ze środowiskiem politologicznym Lublina i Polski, wnosząc do niego i prowadzonych badań wiedzę wybitnego prawnika. Na Wydziale Prawa UMCS w 1973 r. uzyskał stopień doktora, a w 1981 r. stopień doktora habilitowanego. W 1998 r. otrzymał tytuł profesora.

Profesor Marek Żmigrodzki należał do ojców założycieli, ale i twarzy lubelskiej politologii – poprzez osiągnięcia naukowe i liczne pełnione funkcje na UMCS i poza macierzystą Uczelnią – rozpoznawalnej w całej Polsce i poza jej granicami. Był wybitnym specjalistą tematyki systemów politycznych, systemów partyjnych i teorii polityki, gromadząc w setkach publikacji dorobek naukowy, który budził podziw i uznanie. Był autorem licznych podręczników akademickich. Angażował się w działania na rzecz rozwoju UMCS. Od 1981 r. pełnił funkcję kierownika Zakładu Systemów Politycznych i Myśli Politycznej, a od 1984 do 2011 r. był kierownikiem Zakładu Systemów Politycznych. W latach 1982–1987 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Międzyuczelnianego Instytutu Nauk Politycznych, a w latach 1993–1996 prodziekana Wydziału Politologii. W latach 80. i 90. XX w. był przewodniczącym i członkiem licznych komisji Senatu UMCS, a w latach 1993–1996 rzecznikiem dyscyplinarnym ds. pracowników naukowych. Był także rektorem Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Zamościu (1997–2001), prorektorem Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie, a od 2005 r. rektorem Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie.



Fot. Joanna Kijak / Okreda, Biama Grodzka - Teatr NN

Wierny zasadzie odpowiedzialności międzygeneracyjnej prof. M. Żmigrodzki znakomicie wpisał się w sztafety akademickich pokoleń, wnosząc wyjątkowy wkład w rozwój młodej kadry naukowej na UMCS i w Polsce. Był promotorem ok. 30 rozpraw doktorskich, recenzentem w kilkudziesięciu przewodach doktorskich i postępowaniach habilitacyjnych oraz licznych wniosków o tytuł profesora.

Za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i zaangażowanie na rzecz środowiska akademickiego w Polsce prof. M. Żmigrodzki był wielokrotnie odznaczany i nagradzany. Otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal „1300 lat Bułgarii”, nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Rektora UMCS. W 2009 r. za wybitne osiągnięcia naukowe w zakresie badań politologicznych Uniwersytet Warszawski przyznał mu Nagrodę im. Profesora Franciszka Ryszki.

Szanowny Panie Profesorze, drogi Marku, na zawsze pozostaniesz w naszej wdzięcznej pamięci. Spoczywaj w pokoju.

*Marek Pietras
Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce
i Administracji UMCS*

Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Roku Botaniki i stulecia Towarzystwa



*Tylko czas wypełniony zostaje
we wspomnieniach.*

Regina Kantarska-Koper (ur. 1946),
prozaik, poetka, malarka



Uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nr 543 z dnia 26 listopada 2021 r. (Monitor Polski 2021, poz. 1128) rok 2022 został ustanowiony Rokiem Botaniki, co ma związek ze 100-leciem powstania Polskiego Towarzystwa Botanicznego, jednego z najstarszych towarzystw naukowych w Polsce. Zjazd założycielski odbył się w dniach 9–10 kwietnia 1922 r. w historycznej auli wykładowej Zakładu Botaniki w gmachu byłej Szkoły Głównej w Warszawie.

Rok 2022 – święto botaniki polskiej

Dla całego środowiska botaników jubileusz PTB oznacza powszechną mobilizację i zobowiązanie, by godnie go uczcić. W liście otwartym do władz wyższych uczelni, dyrektorów instytutów naukowych i ogrodów botanicznych z 9 grudnia 2021 r. prezes Zarządu Głównego prof. dr hab. Anna Mikuła napisała m.in.: (...) *Wiedza o środowisku przyrodniczym, roślinach i ich wpływie na egzystencję człowieka nabiera dzisiaj fundamentalnego znaczenia. (...) Wraz z podjętą uchwałą o Roku Botaniki zyskaliśmy niezwykłą szansę zwrócenia szczególnej uwagi na rolę nauk botanicznych w życiu człowieka i rozwoju kraju. Możemy głośniejsz niż zwykle mówić o zagrożeniach dla różnorodności florystycznej, o korzyściach płynących ze znajomości i dobrego wykorzystania roślin, a także o historii bo-*

taniki i wybitnych botanikach, których nie wolno nam zapomnieć.

Uroczysta sesja poświęcona jubileuszowi PTB odbyła się 28 czerwca 2022 r. w Auli im. Adama Mickiewicza UW pod hasłem, które od początku przyświeca działalności Towarzystwa: *Amor plantarum nos unit* („Łączy nas umiłowanie roślin”). Z tej okazji ukazała się obszerna monografia pt. *Polskie Towarzystwo Botaniczne w setną rocznicę powstania (1922–2022)*, podsumowująca działalność wszystkich oddziałów.

Oddział Lubelski w historii i strukturach PTB

Oddział Lubelski PTB powstał jako szósty w kolejności 12 grudnia 1945 r. na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, przekształconym następnie w Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, potem Biologii i Nauk o Ziemi, obecnie Biologii i Biotechnologii. Wśród członków założycieli znaleźli się m.in. profesorowie: Lucjan Kaznowski, Józef Motyka, Adam Paszewski, Stanisław Waśniewski i Piotr Wiśniewski (członek Komisji Organizacyjnej PTB, powstałej podczas Zjazdu Nauki Polskiej w 1920 r.). Podobnie jak inni spośród pierwszych członków oddziału po zakończeniu II wojny przybyli do Lublina na wieść o powstaniu nowej uczelni. Byli absolwentami i pracownikami takich renomowanych placó-



← Uroczyste 900. posiedzenie naukowe OL PTB w Dworcu Kościuszków (maj 2012). Od lewej: dr Elżbieta Chojnacka-Fijałkowska, prof. Dominik Fijałkowski, prof. Zofia Warakomska, dr hab. Ewa Szczuka, dr hab. Marek Kucharczyk

wek naukowych, jak Uniwersytet im. Stefana Batorego w Wilnie, Uniwersytet im. Jana Kazimierza we Lwowie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu czy Politechnika Lwowska i Politechnika Kijowska. Organizowali i kierowali wieloma jednostkami naukowymi najpierw w UMCS, a w późniejszych latach także w uczelniach, które wyodrębniły się z Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego i Wydziału Lekarskiego, tj. Wyższej Szkole Rolniczej (dzisiejszy Uniwersytet Przyrodniczy) i Akademii Medycznej (Uniwersytet Medyczny).

Na początku działalności lubelski oddział liczył 29 członków. Ta liczba zmieniała się w czasie, osiągając u progu XXI w. maksimum – 105 osób (obecnie są to 84 osoby). Pod względem liczebności OL PTB przez długi okres zajmował piąte–szóste miejsce wśród 15 oddziałów krajowych, które powstawały na przestrzeni kilku dekad, aż do 1981 r. Wspomniana monografia przyniosła aktualne informacje na temat liczebności i działalności wszystkich oddziałów. Z satysfakcją pragnę odnotować, że znaleźliśmy się na czwartym miejscu po najstarszych oddziałach. Pomimo spadku liczebności Oddziału Lubelskiego, częściej w wyniku śmierci członków lub wycofania się z życia zawodowego niż rezygnacji z członkostwa, do naszego grona wciąż dołączają nowi, młodzi badacze różnych specjalności botanicznych i z różnych uczelni Lublina.

Odtworzenie najważniejszych zdarzeń z historii OL PTB było możliwe dzięki zachowaniu się dość bogatej dokumentacji. Pierwszego podsumowania dokonano z okazji 750 posiedzeń naukowych, które przypadło w roku 75-lecia PTB, kolejne pojawiały się z okazji okrągłych rocznic lub pełnych setek posiedzeń. Pod względem regularności spotkań i liczby uczestników nasz oddział przez lata plasował się w czołówce, ale sytuacja, jaką ujawniła monografia w roku stulecia, przerosła nasze najśmielsze oczekiwania. Oto w rankingu liczby posiedzeń do końca 2020 r. – 991 i wygłoszonych

referatów – prawie 1170 wyprzedza nas tylko Oddział Krakowski z jego regularnymi czwartkami botanicznymi (w ciągu 100 lat 2340 spotkań z 2989 wystąpieniami), co napawa nas nieskrywaną dumą.

Największa aktywność członków OL PTB przypadła na lata 1948–1955, z maks. 29 posiedzeń w 1953 r. Zwykle było ich kilka–kilkanaście w roku, rzadko 20 i więcej. Pandemia koronawirusa pokrzyżowała plany organizacji kolejnych spotkań, zaplanowanych tak, by 75. rocznicę powstania oddziału uczcić na posiedzeniu nr 1000 w grudniu 2020 r. O powrocie do spotkań stacjonarnych władze OL zdecydowały wiosną 2022 r. Do czerwca odbyło się ich 7, a kontynuacja nastąpi, miejmy nadzieję, w październiku i listopadzie. Jubileuszowe, tysięczne posiedzenie, przewidywane jest w grudniu.

Problematykę naukową wszystkich dotychczasowych spotkań można zawrzeć w następujących kategoriach: botanika, biologia (zagadnienia ogólnobiologiczne wykraczające poza botanikę), fizjologia roślin, cytologia z embriologią, geobotanika, ekologia, ochrona przyrody, mykologia, florystyka, taksonomia oraz inne. Ostatnia kategoria obejmuje tematykę z różnych dziedzin badawczych. Była ona realizowana m.in. dzięki współpracy z ponad 20 innymi organizacjami naukowymi (co najmniej 200 takich spotkań od początku istnienia oddziału), najczęściej zaś z Towarzystwem Naukowym Przyrodników im. Mikołaja Kopernika, Polskim Towarzystwem Geograficznym i Polskim Towarzystwem Biochemicznym.

Na posiedzeniach naukowych oddziału wystąpiło dotąd ponad 450 referentów, którzy wywodzili się głównie z lubelskich uczelni, ale w tym gronie znalazło się także wielu wybitnych botaników polskich z innych ośrodków. Nie sposób pominąć obecność z członków Komisji Organizacyjnej PTB, od kilku dekad patronów medali PTB: Władysława Szafera (1886–1970), rektora UJ i dyrektora Ogrodu Botanicznego UJ, pioniera polskiej szkoły paleobotanicznej, organizatora polskiego systemu ochrony przyrody, współtwórcę Międzynarodowego Biura Ochrony Przyrody, obecnej Światowej Unii Ochrony Przyrody (medal za wybitną działalność naukową ustanowiony w 1980 r.) oraz Bolesława Hryniewieckiego (1875–1963), dyrektora Ogrodu Botanicznego w Odessie, badacza Uralu i Kaukazu, profesora i rektora UW oraz dyrektora Ogrodu Botanicznego UW, historyka botaniki i pedagoga (medal

za szczególne zasługi w upowszechnianiu wiedzy botanicznej i ochrony przyrody przyznawany od 1995 r.).

Wśród referentów w późniejszych latach znaleźli się reprezentanci różnych specjalności botanicznych, m.in. Franciszek Górski, Zygmunt Hejnowicz, Aniela Kozłowska, Anna Medwecka-Kornaś, Marian Michniewicz, Jakub Mowszowicz, Jan Muszyński, Krzysztof Rostański, Witold Sławiński, Piotr Strebeyko, Jan Zurzycki. Oddział Lubelski gościł również znakomitych przedstawicieli innych dziedzin nauki. Byli to m.in. profesorowie: Janina Blaut-Opieńska (biochemia), Kazimierz Demel (biologia, oceanografia), Waław Gajewski (genetyka), Alfred Jahn (geografia fizyczna, geomorfologia), Leon Koj (logika, filozofia), Władysław Kunicki-Goldfinger (mikrobiologia), Leszek Kuźnicki (protozoologia, ewolucjonizm), Zbigniew Lorkiewicz (genetyka drobnoustrojów), Adam Łomnicki (biologia ewolucyjna), Jakub Parnas (chemia, biochemia), Zdzisław Raabe (zoologia, parazytologia), ks. Włodzimierz Sedlak (bioelektronika), Konstanty Strawiński (zoologia, entomologia), Armin Teske (fizyka), Andrzej Waksmundzki (chemia fizyczna), Jadwiga Marszewska-Zięmiecka (mikrobiologia), Włodzimierz Zinkiewicz (meteorologia, klimatologia). Poczynając od grudnia 1947 r., na posiedzeniach OL PTB wystąpiło ponad 60 referentów z 19 krajów świata – z Armenii, Belgii, Czech, Finlandii, Francji, Grecji, Holandii, Indii, Kanady, Niemiec, Rosji, Rumunii, Słowacji, Szwajcarii, Turcji, Ukrainy, USA, Wielkiej Brytanii i Włoch. Trudno ustalić dokładną liczbę uczestników dotychczasowych posiedzeń naukowych, gdyż nie wszystkie protokoły z lat 1945–1969 zawierają dane na temat frekwencji. Udokumentowana liczba uczestników 947 spośród 991 spotkań przekroczyła 25 tysięcy, co także stawia nas w czołówce wśród 15 oddziałów krajowych.

Przedstawione wyżej fakty świadczą o dużej aktywności członków naszego oddziału, ale przede wszystkim dowodzą wysiłków kolejnych zarządów pod wodzą ich przewodniczących. Funkcję tę pełnili kolejno: Adam Paszewski (1945–1946; 1948–1980), Józef Motyka (1946–1948), Bogusław Sałata (1980–1989), Renata Śnieżko (1989–1995), Bożenna Czarnecka (1995–2001), Elżbieta Weryszko-Chmielewska (2001–2004), Marek Kucharczyk (2004–2010), Ewa Szczuka (2010–2016)

i Małgorzata Wójcik (2016–2022). Prof. A. Paszewski od samego początku otwierał Towarzystwo na aktualne problemy i nowe prądy badawcze nie tylko w naukach botanicznych, na co wskazują tytuły prezentowanych filmów zagranicznych (np. *Chromosomes; Royal Kew Gardens*, 1947), omawianych książek (m.in. *What Is a Life; The Age of the Earth*, 1947) oraz referatów, np. *Dawne i nowe hipotezy na powstanie życia na Ziemi* (1950); *Narkotyki pochodzenia roślinnego i narkomania* (1952); *Radiowęgiel i zastosowanie jego do oznaczania wielu wydarzeń prehistorycznych* (1954); *Idee przewodnie teorii względności* (1955); *Problemy biologiczne lotów kosmicznych* (1957).

Zjazdy i konferencje naukowe

OL PTB może poszczycić się organizacją 5 zjazdów Towarzystwa. Pierwszy ze zjazdów lubelskich – 20. Zjazd PTB – odbył się w dniach 27–28 września 1946 r. Wzięło w nim udział 84 botaników, a wygłoszono 16 referatów, m.in. *Zasięg *Arnica montana*² w Polsce i na ziemiach sąsiednich* (Bolesław Hryniewiecki), *Roślinność stepu środkowoeuropejskiego* (Józef Motyka), *Zespoły leśne okolic Lwowa* (Władysław Matuszkiewicz) czy *Zagadnienia genów modyfikatorów* (Edmund Malinowski).

28. Zjazd PTB (19–21 września 1954 r.) zgromadził aż 300 uczestników, którzy wysłuchali referatów plenarnych (m.in. Władysława Szafera – *Rośliny wodne jako wskaźniki paleoklimatyczne*, Józefa Motyki – *Rozwój botaniki w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, Marii Skalińskiej – *Mechanizmy izolacyjne międzyrodzajowe i międzygatunkowe*, Stanisława Tołpy – *Stosunki przyrodnicze i gospodarcze zlewni rzeki Tyśmienicy na Lubelszczyźnie*), oraz obradowali w 4 Sekcjach: Anatomii i Cytologii Roślin, Dendrologii, Geobotaniki i Fizjologii Roślin (z biochemią i mikrobiologią).

Posiedzenie plenarne 37. Zjazdu PTB (27–30 czerwca 1964 r.) zdominowała problematyka zainaugurowanego 2 lata wcześniej Międzynarodowego Programu Biologicznego, który miał na celu zbadanie produktywności biologicznej w typowych środowiskach lądowych i wodnych Ziemi. Brali w nim udział przedstawiciele wielu ośrodków w Polsce, w tym także UMCS (interdyscyplinarne badania nad produktywnością ekosystemów leśnych na Roztoczu Środkowym w ramach

¹ W ostatnich kilku dekadach liczba kadencji przewodniczącego jest statutowo ograniczona do dwóch.

² Roślina lecznicza arnika górską

Uczestnicy 37. Zjazdu PTB (czerwiec 1964) podczas sesji terenowej; pierwszy z lewej – doc. Bohdan Rodkiewicz →



Archiwum OL PTB

tematu *Struktura i przyrost drzewostanu sosnowego na siedlisku lasu liściastego*, pod kierunkiem prof. Krystyna Izdebskiego). Wykłady plenarne zaprezentowali m.in. Kazimierz Petruszewicz – *Międzynarodowy Program Biologiczny*, Anna Medwecka-Kornaś – *Badania botaniczne w Międzynarodowym Programie Biologicznym*, Franciszek Górski – *Fotosynteza w warunkach naturalnych*. W tym zjeździe uczestniczyło ok. 200 badaczy, a w trakcie obrad plenarnych i sekcyjnych przedstawiono 90 referatów. Odbłyło się także kilka wycieczek terenowych: na trasie Puławy–Kazimierz–Nałęczów, na Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie, na Roztocze (rezerwaty leśne) oraz w okolice Hrubieszowa i Chełma w celu zapoznania się ze zbiorowiskami kserotermicznymi i synantropijnymi.

W Lublinie obradował też 45. Zjazd PTB w dniach 10–13 września 1980 r. (ok. 350 uczestników, 127 referatów i komunikatów, 13 posterów). Wykłady plenarne wygłosili: Jan Zurzycki – *Dichroizm działania światła w niektórych procesach fizjologicznych u roślin*, Jerzy Szweykowski – *Molekularna geografia roślin?* i Czesław Tarkowski – *Triticale – syntetyczny gatunek zboża* (pszenżyto). Obrady toczyły się w 9 sekcjach, a obok wymienionych wyżej były to Sekcje: Paleobotaniki, Briologii, Fykologii, Mykologii oraz Ogrodów Botanicznych i Arboretów. Dwa ostatnie dni przeznaczono na wycieczki do Roztoczańskiego Parku Narodowego i na Pagóry Chełmskie.

Organizacja tego lubelskiego zjazdu przypadła na burzliwy i trudny okres przemian społecznych, zwany Karnawalem Solidarności. Trzeba było nie lada wysiłku, by zapewnić uczestnikom wyżywienie, noclegi, transport w czasie sesji terenowych czy tradycyjną uroczystą kolację. Młode pokolenie botaników nie jest w stanie wyobrazić sobie, jak można zorganizować tak duże przedsięwzięcie w sytuacji trudności rynkowych, przy braku komputerów i sieci (cała korespondencja odbywała się drogą pocztową), a o bankowości internetowej nikomu się jeszcze nie śniło. Niżej podpisana coś wie na ten temat, jako ówczesny skarbnik Oddziału Lubelskiego, odpowiedzialny za całą obsługę finansową. Niechaj wolno mi będzie przypomnieć, że zdecydowana większość uczestników dokonywała wpłat nie na konto bankowe, ale przekazem pocztowym na adres organizatorów, a dokładniej – trafiły one do moich rąk. Tylko z niektórymi instytucjami świadczącymi usługi na rzecz uczestników zjazdu można było rozli-



Archiwum OL PTB

← Sesja terenowa na Pagórach Chełmskich (45. Zjazd PTB, wrzesień 1980) – w rezerwacie torfowiskowym „Brzeźno”; pierwszy z lewej – dr Zygmunt Popiołek

czyć się przelewem lub za pomocą tzw. noty obciążeniowej, inne zakupy i usługi odbywały się z użyciem gotówki. To wszystko powodowało, że przez wiele tygodni skarbnik był zmuszony do noszenia ze sobą teje gotówki do i z banku, najpierw celem ulokowania tam wpłat otrzymanych drogą pocztową, a następnie pobierania odpowiednich kwot dla uregulowania rozmaitych rachunków. Dodatkowym smaczkiem była jeszcze decyzja Zarządu OL PTB po zakończeniu imprezy (jedyna taka znana mi sytuacja w historii 15 kolejnych zjazdów, w których uczestniczyłam!) o zwrocie nadpłaty tym uczestnikom, u których przekraczała ona wyraźnie koszty przesyłki. Wyniknęło to z faktu zmiany cen towarów i usług zakontraktowanych kilka miesięcy wcześniej, czego nie dało się przewidzieć we wstępnych kalkulacjach. Doskonale pamiętam, że musiałam wypełnić ręcznie kilkadziesiąt przekazów i zrealizować tyleż wpłat na pocztę. A na koniec, po rozliczeniu się ze wszystkimi wierzycielami, trzeba było dokonać rozliczenia finansowego całej imprezy i przekazać je skarbnikowi Zarządu Głównego PTB. Nawet zdobycie maszyny do pisania z dużym wałkiem, by móc sporządzić taki dokument, wymagało pewnych zabiegów!

Kolejny zjazd botaniczny zawitał do Lublina dopiero po 36 latach. W 57. Zjeździe PTB (27 czerwca – 3 lipca

Uczestnicy sesji terenowej „Roztocze Zachodnie i Środkowe: śladami Ordynacji Zamojskiej” podczas 57. Zjazdu PTB (lipiec 2016) – zapora na rz. Szum, w tle rezerwat krajobrazowy „Szum” →

2016 r.) wzięło udział blisko 500 osób. Oprócz sesji plenarnych i obrad w 15 sekcjach tematycznych (łącznie 163 referaty i komunikaty oraz 252 postery) zaplanowano 12 sesji terenowych w kilku regionach (m.in. Wyżyna Lubelska, Polesie, Roztocze polskie i ukraińskie). Wśród wykładów plenarnych znalazły m.in. 2 poświęcone pamięci prof. W. Szafera: *Władysław Szafer (1886–1970) – klasyk polskiej botaniki* (prof. Alicja Zemanek) i *Moje wspomnienia o Władysławie Szaferze* (prof. Władysław Szarski – wnuk W. Szafera). Możliwe było przygotowanie obszernego wydawnictwa książkowego pt. *Na międzyrzeczu Wisły i Bugu. Krajobrazy roślinne i dziedzictwo kulturowe środkowowschodniej Polski i zachodniej Ukrainy*. Zarówno botanikom, którzy wybrali 8 sesji terenowych, jak i pozostałym uczestnikom zjazdu, przybliżyło to nie tylko problemy fizycznogeograficzne i geobotaniczne, ale i historyczno-kulturowe wyjątkowego w skali Europy obszaru, przez który przebiegają różne granice: pomiędzy dwoma odmiennymi megaregionami, tzn. Pozaalpejską Europą Środkową a Niżem Środkowoeuropejskim, między zlewiskami Morza Bałtyckiego (dorzecze Wisły) i Morza Czarnego (dorzecze Dniestru), granice zwartego zasięgu ważnych gatunków lasotwórczych, jak jodła, buk czy cis, ale także granice etniczno-wyznaniowe.

Botanicy lubelscy zaznaczyli swój trwały ślad w historii PTB także szeregiem innych imprez naukowych rangi międzynarodowej i krajowej, szczególnie w ostatnich trzech dekadach. Na wyróżnienie zasługują: XVII Międzynarodowy Kongres *Sexual Plant Reproduction* (2003), XXVI Międzynarodowa Konferencja Fykologiczna (2007) oraz III, V i VI International Conference and Workshop *Plant – the source of research material* (2013, 2017, 2019). Wśród imprez ogólnopolskich znalazły się m.in. po 2 Zjazdy Lichenologów Polskich (1994, 1999) i Zjazdy Polskich Ogrodów Botanicznych i Arboretów (1999, 2010), jak też 8 konferencji poświęconych zagadnieniom kwitnienia i zapylania roślin oraz alergii pyłkowej (1997–2014).

Inne osiągnięcia Oddziału Lubelskiego

Istotny był również udział członków naszego oddziału w pracach Zarządu Głównego PTB. Wymienić należy profesorów: Adama Paszewskiego (członek ZG w latach 1959–1973) i Bohdana Rodkiewicza, sekretarza generalnego PTB (1976–1977), wiceprezesa ZG (1977–1986)



i redaktora wydawnictw (1981–1983) oraz Dominika Fijałkowskiego, przewodniczącego Komisji Upowszechniania Wiedzy Botanicznej (1974–1977). Członkami ZG PTB byli także profesorowie: Tadeusz Baszyński (1982–1985), wieloletni członek rady redakcyjnej „Acta Physiologiae Plantarum” i jej przewodniczący (1988–1998), Renata Śnieżko (1998–2001), Elżbieta Weryszko-Chmielewska (2007–2010), Ewa Szczuka (2013–2016) i Małgorzata Wójcik (2016–2022). Z Oddziału Lubelskiego wywodzili się członkowie Kapituły Medalu im. Prof. Władysława Szafera i Medalu im. Prof. Bolesława Hryniewieckiego. Te wyróżnienia otrzymywali też członkowie OL PTB, a z jego rekomendacji – instytucje wyróżniające się w popularyzacji nauk botanicznych.

Na szczególne podkreślenie zasługuje pełnienie funkcji redaktorów czasopism botanicznych PTB przez członków Oddziału Lubelskiego. W latach 1981–1990 redaktorem naczelnym „Acta Societatis Botanicorum Poloniae” był Bohdan Rodkiewicz, później członek rady redakcyjnej tego czasopisma. Od ponad dwóch dekad funkcję redaktora naczelnego kolejnego periodyku PTB „Acta Agrobotanica” sprawują przedstawiciele lubelskiego środowiska botanicznego (profesorowie z obecnego Uniwersytetu Przyrodniczego): Janusz Lipecki (1999–2004), Elżbieta Weryszko-Chmielewska (2005–2015; obecnie honorowy redaktor), Bożena Denisow (od 2015 r.). Wcześniej prof. Anna Tukiendorf była redaktorem sekcji Biologia czasopisma „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” (2000–2007), a także pełniła rolę Associate Editor w „Acta Physiologiae Plantarum” (2006–2008). Z kolei prof. Zofia Demianowicz, która zapoczątkowała i rozwinęła w Polsce kierunek botaniki pszczelarskiej, uczestniczyła w pracach Komisji Botaniki Pszczelarskiej Międzynarodowej Unii Nauk Biologicznych (International Union of Biological Sciences), a jej następczyni prof. Zofia Warakomska była członkiem Międzynarodowej Organizacji Związków Pszczelarskich Apimondia (International Federation of Beekeepers’ As-



Fot. Anna Rysak

← Grupa słuchaczy wykładów podczas pierwszej edycji Fascination of Plants Day (maj 2012) na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS

sociations). W latach 2002–2010 dr hab. Ewa Szczuka pełniła funkcję sekretarza generalnego International Association of Sexual Plant Reproduction Research.

Z inicjatywy członków OL PTB utworzono Ogród Botaniczny UMCS, Roztoczański Park Narodowy (1974), Poleski Park Narodowy (1990) oraz liczne rezerwaty w całym regionie. Przez wiele lat ich projektodawcy, a następnie współpracownicy i uczniowie zasiadali i zasiadają w Radach Naukowych RPN i PPN, w Radach Społeczno-Naukowych zespołów parków krajobrazowych (Lubelskich, Chełmskich i Zamojskich) oraz Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Janowskie; byli lub są członkami Państwowej Rady Ochrony Przyrody, Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody, Wojewódzkiej Komisji ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko, Wojewódzkiego Zespołu Realizacyjnego Natura 2000; współpracują z wieloma organizacjami naukowymi oraz jednostkami administracyjnymi i gospodarczymi w regionie i w kraju. Nie sposób pominąć aspekt działalności związany z popularyzacją wiedzy botanicznej w ramach kolejnych edycji Lubelskiego Festiwalu Nauki, Nocy Biologów, akcji Fascination of Plants Day, Uniwersytetu III Wieku, w szkołach i ośrodkach edukacyjnych parków narodowych, poprzez wystawy fotografii przyrodniczej bądź też wystąpienia w lokalnych programach radiowych i telewizyjnych.

Działalność członków Oddziału Lubelskiego na rzecz botaniki polskiej i PTB jest doceniana przez władze Towarzystwa. Ośmioro przedstawicieli uzyskało godność Członka Honorowego. Byli to profesorowie: Piotr Wiśniewski (1961), Adam Paszewski (1975), Tadeusz Bazyński (1995), Bohdan Rodkiewicz (1995), Dominik Fijałkowski (2013), Zofia Warakomska (2016), Bożenna Czarnecka (2019). Na tegorocznym 59. Zjeździe, otwierającym nowe stulecie PTB, do tego grona dołączyła Elżbieta Weryszko-Chmielewska. Z rekomendacji naszego oddziału godność tę otrzymał też prof. Jaco Vangronsveld z Hasselt University w Belgii (2019).

Podsumowanie

Od początku istnienia Oddziału Lubelskiego PTB środowisko botaników wnosi istotny wkład w rozwój tej dziedziny nauki, ale też popularyzuje wiedzę botaniczną i przyczynia się do rozwoju systemu ochrony przyrody. Przy okazji tego jubileuszowego podsumowania pragnę podkreślić z całą mocą, że kolejne generacje botaników lubelskich dobrze wypełniły swój czas i zasługują na uznanie i wspomnienia. Wiele wskazuje na to, że nasi botanicy, zamykając pierwszy tysiąc posiedzeń oddziału, z optymizmem i zapałem wchodzą w drugie stulecie działalności Towarzystwa. OL PTB ma wciąż duży potencjał dzięki członkom reprezentującym różne dyscypliny botaniki, uczelnie i pokolenia będące pomostem między przeszłością i przyszłością; pokolenia, które nawzajem inspirują się do podejmowania kolejnych wyzwań naukowych i organizacyjnych.

Bożenna Czarnecka

Ważniejsze źródła

- Czarnecka B. 2000. 750 posiedzeń naukowych Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Wyd. UMCS, Lublin.
- Czarnecka B. 2006. 60 lat działalności Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Lublinie (1945–2005). *Wiadomości Botaniczne* 50 (1/2): 57–61.
- Czarnecka B. 2012. 900 posiedzeń naukowych Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego. *Wiadomości Uniwersyteckie UMCS* 6/186: 34–37.
- Czarnecka B. 2016. Polskie Towarzystwo Botaniczne w Lublinie (1945–2015). 70 lat w służbie nauki i edukacji. *Wiadomości Uniwersyteckie UMCS* 2/221: 12–16.
- Czarnecka B. (red.). 2016. Na międzyrzeczu Wisły i Bugu. *Krajobrazy roślinne i dziedzictwo kulturowe środkowowschodniej Polski i zachodniej Ukrainy*. Tow. Wyd. Nauk. LIBROPOLIS, Lublin.
- Czarnecka B., Zubeł R., Wójcik M. 2022. Oddział Lubelski (1945). [W:] A. Mostowska, A. Rostański, A. Mikuła (red.). *Polskie Towarzystwo Botaniczne w setną rocznicę powstania (1922–2022)*. Polskie Towarzystwo Botaniczne, Warszawa: 232–250.
- Mostowska A., Rostański A., Mikuła A. (red.). 2022. *Polskie Towarzystwo Botaniczne w setną rocznicę powstania (1922–2022)*. Polskie Towarzystwo Botaniczne, Warszawa.
- Nowak M., Nowak G. (red.) 2014. *Wydział Biologii i Biotechnologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 70-lecie Uczelni*. Wyd. UMCS, Lublin.
- Paszewski A., Sałata B. 1972. Oddział Lubelski (1945–1970). [W:] L. Karpowiczowa (red.). *50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Monografie z dziejów nauki i techniki*. T. 77. Zakł. Nar. im. Ossolińskich. Wyd. PAN, Wrocław: 87–90.
- Sałata B. (red.) 1980. *XLV Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego*. Polskie Towarzystwo Botaniczne, UMCS, Lublin.
- Sałata B. 1986. Oddział Lubelski (1971–1985). *Wiadomości Botaniczne*, 30 (3–4): 307–310.
- Szczuka E. 2016. Sprawozdanie z 57. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego (Lublin, 27 czerwca – 3 lipca 2016). *Wiadomości Botaniczne* 60 (3/4): 132–140.



Wydarzenia naukowe i promocyjne w katedrach anglistycznych

W semestrze letnim roku akademickiego 2021/2022 w Katedrze Anglistyki i Amerykanistyki oraz Katedrze Językoznawstwa Angielskiego i Ogólnego odbyło się wiele wydarzeń o charakterze naukowym i promocyjnym. Oto najważniejsze z nich.

17 czerwca Katedra Anglistyki i Amerykanistyki we współpracy z Kołem Naukowym Anglistów oraz American Corner zorganizowała Dzień Św. Patryka. Wydarzenie odbyło się na platformie MS Teams, a poświęcone było kulturze oraz literaturze Irlandii. Prelegentami byli studenci i pracownicy anglistyki UMCS, a słuchaczami – członkowie społeczności UMCS oraz uczniowie lubelskich szkół.

26 czerwca Koło Naukowe Anglistów UMCS zorganizowało online VII Międzynarodową Konferencję Students' Corner, obejmującą dziedziny: Literature, Culture&Media, Linguistics oraz Didactics. Wydarzenie uświetniły dwa wykłady gościnne. Michelle Hurtubise z Temple University opowiedziała o *indigenous cinema* w USA, a prof. Robert Westerfelhaus, Fulbright Distinguished Chair w Katedrze Anglistyki i Amerykanistyki przedstawił zagadnienia związane z *crisis of masculinity*. W konferencji wzięli udział przedstawiciele licznych ośrodków naukowych, m.in. UMCS, ELTE w Budapeszcie, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Filii UJK w Sandomierzu oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Od 30 maja do 3 czerwca pracownicy anglistycznych katedr wraz z Kołem Naukowym Anglistów UMCS zorganizowali cykl warsztatów w XXX LO im. ks. Jana Twardowskiego w Lublinie. Pracownicy i studenci przygotowali zajęcia z: kultury amerykańskiej i brytyjskiej, językoznawstwa i tłumaczeń oraz promowali studia anglistyczne wśród licealistów.

9 czerwca w gościnnych progach Wydziału Politologii UMCS odbyła się uroczysta gala rozdania nagród dla uczestników I edycji konkursu „GO CREATIVE”, organizowanego przez katedry anglistyczne oraz Koło Naukowe Anglistów UMCS, a kierowanego do uczniów liceów. Tegoroczna edycja poświęcona była zagadnieniu wolności, a prace były oceniane przed dwa niezależne zespoły: jury złożone z pracowników anglistyki oraz jury złożone ze studentów z Koła Naukowego Anglistów UMCS. Oba zespoły wskazały swojego zwycięzcę, natomiast dwa wyróżnienia zostały przyznane jednomyślnie przez wszystkich członków jury. Zwycięzcy oraz uczestnicy wraz z nauczycielami zostali zaproszeni na uroczystość, podczas której rozdane zostały dyplomy oraz nagrody rzeczowe. Goście mieli okazję uczestniczyć w warsztatach przygotowanych specjalnie dla nich przez dr Elżbietę Pawlak-Hejną z Katedry Komunikacji Medialnej UMCS oraz dr Izabelę Kimak z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki UMCS.

Katarzyna Góral

Katedra Językoznawstwa Angielskiego i Ogólnego

Szkolenia pomiarowe dla studentów

Tachimetr robotyczny Topcon GT-1203, manualny Topcon OS-203 czy kontroler Topcon FC-6000 to zestaw nietypowych narzędzi badawczych, który potrafi zaciekać niejednego studenta archeologa. To zasługa geografów z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej oraz Instytutu Archeologii (Wydział Historii i Archeologii UMCS), którym zależało na stworzeniu takiego zestawu pomiarowego dla studentów, na bazie którego mogliby realizować różne szkolenia, innowacyjne projekty i pomysły edukacyjne, wykorzystywać możliwości, jakie dają poszczególne elementy tych urządzeń. Wszystko to może odbywać się w ramach dwóch projektów „Biografie skarbów” i „Dariah.lab”.

Paulina Litka

Praca nie z tej ziemi

—

Dr Adriana Blachowicz pracuje dla Narodowej Agencji Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej (NASA). Zapraszamy do lektury wywiadu z absolwentką Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS.

Droga Adriano, pochodzisz z Mielca. Daczego wybrałaś UMCS?

UMCS wybrałam po pierwsze, aby studiować biotechnologię, która mnie bardzo interesowała, a po drugie, i tu Cię może trochę zaskoczę, patrząc na to, gdzie obecnie mieszkam, czyli w Los Angeles, ale wybrałam Lublin, ponieważ jest położony relatywnie blisko od mojego domu rodzinnego.

Jak wspominasz studia i życie studenckie?

Czasy studenckie wspominam bardzo miło i z sentymentem. Jak dla większości studentów, był to pierwszy raz, kiedy odcięłam tę przysłowiową pępowinę i zaczęłam uczyć się życia i odpowiedzialności na własną rękę. W międzyczasie poznałam wiele wartościowych osób, obecne towarzystwo włączając, z którymi utrzymuję bliskie relacje pomimo upływu lat i dzielącej nas odległości. Studia na UMCS otworzyły mi drzwi do stażu i dalszej edukacji w Stanach Zjednoczonych dzięki programowi stażowemu stworzonemu przy współpracy z prof. Andrzejem Paszczyńskim, który posiada tytuł Honorowego Profesora UMCS.

Jak potoczyła się Twoja dalsza edukacja?

Kilka miesięcy po zakończeniu studiów magisterskich dostałam propozycję stażu w JPL od prof. Paszczyńskiego. Wtedy nie wiedziałam, co znaczy ten skrót, ale jak odkryłam, że to jedno z centrów NASA, szybko stwierdziłam, że jest to szansa, której nie mogę nie wykorzystać. Półroczny staż został wydłużony o rok, pod-

czas którego zaaplikowałam na studia doktoranckie na Uniwersytecie Południowej Kalifornii, aby kontynuować współpracę z JPL. Moja historia z NASA trwa już ponad osiem lat.

Czym się zajmujesz i jakie masz kolejne cele zawodowe?

W JPL pracuję dla grupy, która zajmuje się ochroną planetarną. Działalność ochrony planetarnej skupia się na dwóch obszarach: monitorowaniu ilości mikroorganizmów na powierzchni statków kosmicznych budowanych w JPL oraz badaniu, jak mikroorganizmy (bakterie i pleśnie) przystosowują się do środowiska panującego w przestrzeni kosmicznej. Jedno z najciekawszych przeżyć do tej pory to udział w projekcie Sensoria. Można żartobliwie powiedzieć, że był to projekt „nie z tej ziemi”, którego celem było badanie dynamiki i spójności zespołu składającego się z sześciu osób podczas misji analogowej symulującej pobyt na Marsie. Misja ta odbyła się w 2020 r. na zboczach wulkanu Mauna Loa, którego warunki środowiskowe uważane są za zbliżone do tych na Marsie. Skupiam się też na pracy w startupie kosmicznym, gdzie jestem odpowiedzialna za stworzenie i wprowadzenie działu R&D. Naszym celem jest obniżenie kosztów i zniesienie barier dostępu dla klientów, którzy chcą przeprowadzać eksperymenty na orbicie ziemskiej lub podczas lotu parabolicznego. W wolnym czasie ćwiczę język hiszpański i uczę się języka włoskiego.

Gdzie Cię mamy szukać za kolejne 10 lat?

Gdybym tylko sama mogła to przewidzieć... przemysł kosmiczny rozwija się bardzo dynamicznie, więc sądzę, że w przyszłości nadal będę jego integralną częścią. Może jakaś współpraca z Polską Agencją Kosmiczną? Marzy mi się, aby w przyszłości pomagać młodym i ambitnym Polakom spełniać ich marzenia o studiach i pracy poza granicami Polski. Czasami potrzeba bardzo niewiele, żeby komuś pomóc wyjść poza granice komfortu i sięgnąć wyżej!

Rozmawiał Dariusz Gawel

Program Absolwent rośnie w siłę

W lipcu przekroczono granicę 15 000 wydanych Kart Absolwenta. Od teraz każdy, kto będzie ubiegał się o dokument, dostanie go w nowej, nieco odświeżonej wersji. Do Karty Absolwenta zostanie dołączona broszura z informacjami od Partnerów Programu Absolwent. Wszystko po to, by członkowie programu mogli w pełni skorzystać z benefitów, które oferuje inicjatywa.

Aby otrzymać Kartę Absolwenta, która jest bezpłatna, wystarczy wypełnić wniosek online, znajdujący się na stronie www.umcs.pl/pl/programabsolwent.htm.

Zjazd historyków UMCS – rocznik 1972

2 czerwca 2022 r. w Lublinie spotkali się absolwenci historii Wydziału Humanistycznego UMCS – rocznik 1972. W kościele akademickim KUL celebrowana była msza św. w intencji zmarłych absolwentów: Czesława Chanaja, Marii Dobosz, Ireny Krokosz, Bożeny Kozdęby, Zygmunta Kaweckiego, Zenona Nowakowskiego, Zdzisława Podkańskiego, Krzysztofa Rogowskiego, Mariana Umińskiego i Andrzeja Węgrzynowicza.

W spotkaniu brali udział: Tomasz Biernat, Antoni Dudek, Stanisław Dobrzański, Grzegorz Dzikiewicz, Kazimierz Janik, Ryszard Kociński, Janina Kosonowska (Lasek), Urszula Kwapisz, Henryk Lipniacki, Leon Maliszewski, Alicja Nizioł (Wójcik), Andrzej Osnowski, Henryk Osypiuk, Sylwia Wójcik (Biernat), Bogusław Wachowicz oraz gość honorowy Józef Kus.

Andrzej Osnowski przygotował imienne dyplomy polsko-łacińskie z tytułem „Bakalarka Historii” z maksymą Cyncerona: *Historia Magistra Vitae Est*. Dyplomy wydrukowano w trzech kolorach na kartonie młotkowanym drukarskim pismem gotyckim zwanym szwabachą.

Uczestnicy wspominali ciekawsze epizody z egzaminów, obozów wojskowych w Ciechanowie (1968) i na poligonie Smoczka k. Mielca (1971) oraz studenckiego



A jeśli jesteśmy już przy absolwentach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, to należy wspomnieć o sukcesach jednej z naszych absolwentek. Mowa o Adriannie Blachowicz, która licencjat i magisterium uzyskała w murach naszej Uczelni, a doktorat na University of Southern California, w Los Angeles, CA, USA. Obecnie pracuje jako doktor habilitowany w Laboratorium Napędów Odrzutowych NASA. Gratulujemy sukcesów.

Program Absolwent



Archiwum prywatne



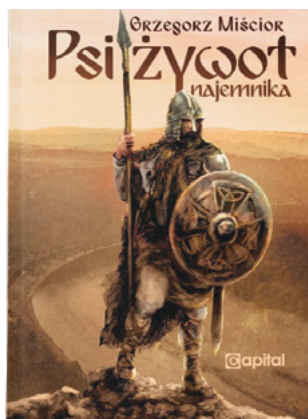
życia. Spotkanie upłynęło w serdecznej atmosferze uzupełnionej studenckimi przyśpiewkami. Przez aklamację przyjęto propozycję spotkania w 2023 r.

Antoni Dudek

„Psi żywot najemnika” autorstwa Grzegorza Miściora

O autorze książki pt. *Psi żywot najemnika* trzeba już w zasadzie mówić jako o absolwencie Instytutu Historii (Wydział Historii i Archeologii), ponieważ 15 lipca 2022 r. odbyła się obrona jego pracy magisterskiej pt. „Na poważnie i nie tylko. Interpretacja historii Polski w twórczości Jacka Kaczmarek”, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Zbigniewa Zaporowskiego z Katedry Historii Społecznej i Edukacji. Panom serdecznie gratulujemy, a dzięki tytułowi pracy dyplomowej mamy możliwość poznać artystyczną duszę Grzegorza Miściora.

Psi żywot najemnika to powieść historyczna, którą można zakupić online za pośrednictwem strony wydawnictwa. Traktuje o wojnie domowej między Bolesławem a jego bratem Zbigniewem po śmierci Władysława I Hermana. Te burzliwe wydarzenia czytelnik



obserwuje z perspektywy trzech najemników – Uniemira, Sambora i Pawła.

Autor przyznał, że próbuje swoich sił pisarskich już od 12. roku życia. Studia historyczne na UMCS miały ogromne znaczenie dla rozwoju jego zainteresowań. Dla powieści porzucił opowiadanie przeszłości za pomocą komiksu, zajmował się też rekonstrukcją historyczną. Grzegorz Miścior, choć napisał już kilka powieści, wydał dotąd tylko *Psi żywot najemnika*, ale wszyscy trzymamy kciuki, aby udało mu się stworzyć kolejne i wydać te już istniejące.

Grzegorz Miścior zapewnił, że z wielką przyjemnością spotka się ze studentami Instytutu Historii na początku nowego roku akademickiego. Będzie to kolejne wydarzenie z cyklu pt. „Spotkanie z Absolwentem” na Wydziale Historii i Archeologii UMCS.

Dariusz Słapek, Paulina Litka

Nowy numer „Koła Historii”

Ukazał się 26. numer „Koła Historii” – studenckiego czasopisma wydawanego przez Koło Naukowe Historyków Studentów na Wydziale Historii i Archeologii. Opiekunem koła od wielu lat jest dr hab. Marek Sioma, prof. UMCS z Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w. Przewodniczącym jest Rafał Juściński, będący jednocześnie redaktorem naczelnym czasopisma.

Ciężka praca Rafała Juścińskiego, studenta historii drugiego stopnia wspólnie z redakcją znalazła swoje odbicie w wydaniu aż 300-stronicowego numeru obejmującego: 14 podwójnie recenzowanych artykułów naukowych, 2 artykuły recenzyjne, 5 recenzji oraz sprawozdanie z działalności KNHS za 2021 r. Autorami 4 tekstów są studenci UMCS, po 2 nadesłali młodzi historycy z Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, po 1 zaś z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Jana Ko-

chanowskiego w Kielcach, Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach – Opolu oraz Rzeszowa. Autorem artykułu recenzyjnego jest student UMCS, autorką kolejnego – studentka z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Przygotowanie numeru w wersji elektronicznej było możliwe dzięki środkom finansowym przyznanym przez dziekan wydziału dr hab. Joannę Sobiesiak, prof. UMCS. Wersja drukowana ukaże się w późniejszym terminie. Jej finansowanie zostało zapewnione dzięki pozytywnej decyzji w Konkursie Grantowym Samorządu Studentów UMCS 2022.

W tym numerze można przeczytać teksty, które dotyczą problemów badawczych od starożytności po drugą połowę XX w. Zapraszamy do zapoznania się z zawartością numeru na stronie: www.knhs.umcs.lublin.pl/kh.php oraz promowania „Koła Historii” wśród studentów naszej Uczelni i młodych badaczy historii z innych jednostek. Jesteśmy przekonani, że łamy czasopisma będą dla nich doskonałym miejscem debiutu naukowego, a działalność w kole naukowym będzie cennym doświadczeniem i okazją do zdobycia umiejętności potrzebnych na rynku pracy.

Marek Sioma, Paulina Litka

ZTL UMCS na
Balkan Folk
Fest 2022 →



Archiwum ZTL UMCS

ZTL UMCS na Bałkanach

Suita tańców lubelskich w wykonaniu ZTL UMCS ↓

W dniach 20–26 lipca 2022 r. reprezentacyjny Zespół Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego pod kierownictwem dyrektora, kierownika artystycznego i choreografa Lecha Leszczyńskiego wybrał się w swoją 319. podróż zagraniczną, tym razem do Bułgarii.

Długi czas pandemii niestety uniemożliwił występy w kraju, a co dopiero poza granicami. Dzięki przychylności władz Uczelni oraz współfinansowaniu przez Województwo Lubelskie, udało się zrealizować wyjazd. Dla członków zespołu była to ogromna radość oraz czas powrotu do ciężkiej, ale zarazem bardzo satysfakcjonującej pracy nad programem tanecznym, wokalnym, muzycznym oraz przygotowaniem kostiumów i rekwizytów. Dodajmy, że działo się to wszystko podczas sesji egzaminacyjnej, dlatego chwała naszym studentom, że udało się im to wszystko połączyć i zrealizować.

Podczas Balkan Folk Fest 2022 nasz zespół wystąpił wielokrotnie na scenach amfiteatru nad Morzem Czarnym w Złotych Piaskach oraz w Centrum Festiwalowo-Kongresowym w Warnie. Artyści ZTL UMCS zapre-



Archiwum ZTL UMCS

zentowali suitę tańców regionalnych m.in. z terenów Lubelszczyzny oraz tańce narodowe, tj. polonez, mazur czy krakowiak z lajkonikiem. Ponadto zespół wykonał polskie pieśni regionalne oraz piosenkę bułgarską pt. *Wichro mome wichro*, która zrobiła furorę wśród publiczności bułgarskiej oraz turystów z całego świata. Dla nas najmiłszym akcentem były oklaski i słowa uznania od festiwalowych wokalistów bułgarskich, tj. Żeńskiej Grupy Śpiewaczej z Gorno Ablanovo, Chóru Rosna Kitka z Reselets i Chóru z Kościoła pw. Cyryla i Metodego z Efrejtor Bakałowo. Zespoły te pogratulowały nam profesjonalnego wykonania zgodnego z wymową, wiernością tekstu i melodii piosenki bułgarskiej. Brawo my!

Oprócz obowiązków festiwalowych młodzież akademicka miała również krótki czas odpoczynku. Dla naszych tancerzy, wokalistek i muzyków Morze Czarne, słońce bułgarskie, złota plaża, wiatr morski to były najlepsze nagrody po ciężkim roku akademickim.

Po wyjeździe zostały nam wspomnienia, wspólne zdjęcia z festiwalowymi zespołami, brzmiące oklaski publiczności oraz bezcenne zadowolenie i duma z pięknej reprezentacji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej na Bałkanach.

Dominika Lesiuk

Zdjęcie grupowe zespołów festiwalowych w Centrum Festiwalowo-Kongresowym w Warnie ↓



Archiwum ZTL UMCS



Piknik Pracowników UMCS 4 września 2022 r.

Fot. Bartosz Proll





UMCS



ATHENA
EUROPEAN UNIVERSITY

UMCS
w prestiżowej sieci
UNIWERSYTETÓW
EUROPEJSKICH
ATHENA